

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Diplomová práce

Aktivizační výuka zeměpisu zaměřená na mezipředmětové vztahy dějepisu a zeměpisu

Vypracoval: Bc. Martin Orság
Vedoucí práce: doc. Mgr. Jiří Rypl, Ph.D.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma „**Aktivizační výuka zeměpisu zaměřená na mezipředmětové vztahy dějepisu a zeměpisu**“ jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích.....

.....

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat doc. Mgr. Jiřímu Ryplovi, Ph.D. za odborné a vstřícné vedení této diplomové práce. Taktéž bych chtěl poděkovat své rodině a přítelkyni za podporu, kterou mi během studia projevovaly. A v neposlední řadě děkuji Mgr. Haně Rudové, Ph.D. za její ochotnou pomoc, díky které jsem se dostal až k psaní této práce.

ANOTAČNÍ LIST DIPLOMOVÉ PRÁCE
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Autor: Bc. Martin Orság

Katedra: Geografie

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obory: Učitelství zeměpisu pro 2. stupeň ZŠ

Učitelství dějepisu pro 2. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jiří Rypl, Ph.D.

Název: Aktivizační výuka zeměpisu zaměřená na mezipředmětové vztahy dějepisu a zeměpisu

Druh práce: diplomová práce

Rok odevzdání: 2022

Počet stran: 82 s. + 16 s. příloh

Anotace:

Diplomová práce se zabývá aktivizační výukou na 2. stupni základních škol. Hlavním cílem práce je vytvoření výukových materiálů, jež jsou využitelné při distančním vzdělávání a zahrnují mezipředmětové vazby mezi dějepisem a zeměpisem. Taktéž by měly obsahovat téma místního regionu. Všechny výukové hodiny jsou aplikovány na ZŠ Stachy v rámci souvislé praxe. Práce dále obsahuje analýzu učebnic zeměpisu a dějepisu. Hodnocení těchto učebních textů je zaměřené na využitelnost při distanční výuce. Shrnutí kladů a záporů je znázorněno pomocí SWOT analýzy. V teoretické části se nachází rozbor aktivizačních výukových metod a zaměření se na vliv online vzdělávání v průběhu pandemie COVID-19. Samotné vyučovací materiály jsou zasazeny v kurikulárních dokumentech, tedy v RVP a ŠVP.

Klíčová slova: zeměpis, dějepis, místní region, mezipředmětové vazby, aktivizační výuka, distanční výuka, hodnocení učebnic

ANNOTATION PAGE OF DIPLOMA THESIS

UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA IN ČESKÉ BUDĚJOVICE

FACULTY OF EDUCATION

Author: Bc. Martin Orság

Department: Geography

Study programme: Teaching at Primary school

Field of study: Teaching of Geography at lower secondary school

Teaching of History at lower secondary school

Thesis supervisor: doc. Mgr. Jiří Rypl, Ph.D.

Title: Activation teaching of geography focused on interdisciplinary relationships between history and geography

Type of thesis: Diploma thesis

Year of delivery: 2022

Number of pages : 82 p. + 16 p. of annexes

Annotation:

Diploma thesis deals with activating teaching at lower secondary schools. The main goal is creation of teaching materials which are possible to use in distance teaching and include interdisciplinary relations between history and geography. They should also contain the regional topics. All lessons are applied at primary school in Stachy as part of a continuous internship. The work also contains an analysis of geography and history textbooks.

Evaluation of these learning texts is focused on their use in distance learning. Summary of pros and cons is shown by SWOT analysis. In theoretical part there is analysis of activation teaching methods. There is analysed also the impact of online education during the Covid-19 pandemic. The teaching materials themselves are embedded in curricular documents, i.e. in the FEP and SEP.

Key words: geography, history, local region, interdisciplinary links, activation teaching, distance teaching, evaluation of textbooks

Obsah

Obsah	6
1 Úvod	7
2 Rešerše literatury	9
3 Metodická východiska	11
3.1 Hodnocení učebnic zeměpisu a dějepisu	11
3.2 Tvorba vlastního výukového materiálu	13
4 Aktivizační výukové metody	17
4.1 Problémové vyučování	18
4.2 Hry	20
4.3 Diskusní metody	22
4.4 Situační metody	23
4.5 Inscenační metody	24
4.6 Speciální metody	24
5 Vliv distanční výuky na vyučování.....	26
6 Zasazení tématu práce do kontextu RVP a ŠVP	30
6.1. Zasazení práce do kontextu RVP	30
6.2 Zasazení práce do kontextu ŠVP	31
7 Analýza učebnic zeměpisu a dějepisu	33
7.1 Učebnice zeměpisu	33
7.2 Učebnice dějepisu	42
8 Vlastní aktivizující výuka.....	49
8.1 Webové stránky	49
8.2 Mentální mapa obce Stachy s důrazem na historické památky – 6. třída	50
8.3 Husitské války a dobývání hradů – 7. třída	51
8.4 Těžba zlata na Šumavě – 8. třída	58
8.5 Hrady v okolí Stach a vnímání založení ČSR místními obyvateli – 9. třída	59
8.6 Hledání kešek – celý druhý stupeň	66
9 Závěr	69
10 Seznam použité literatury a dalších zdrojů	71
11 Seznam obrázků a tabulek	81
12 Přílohy	83

1 Úvod

„Nuda je smrtelný hřích učitele.“

Johann Friedrich Herbart

I takto jednoduše by se dal napsat cíl této práce. Boj proti nudě ve škole. V době 21. století, kdy o žákovu pozornost bojují adiktivní aplikace typu Instagram, TikTok atd., nemůže učitel zůstat nečinný. Jeho cílem musí být zaujmout žáka a naučit ho probíranou látku. Není to jednoduché, ale minimálně pokoušet se musí.

Pro výběr tohoto tématu bylo nejdůležitější samotné propojení s praxí. Práce částečně navazuje na bakalářskou práci, kde byl prostor věnován historickým památkám v SO ORP Sušice. I zde je cílem provázat zeměpis a dějepis s místním regionem, tedy s okolím ZŠ Stachy. Právě zde vznikala praktická část této práce. Při absolvování asistentské a průběžné praxe. Vyučování bylo z velké části ovlivněno opatřeními spojenými s pandemií COVID-19, což situaci komplikovalo. Učení bylo jeden týden v prezenční formě, druhý v online formě a „nejzajímavější“ bylo učení v kombinované formě. To znamenalo, že půlka třídy byla připojena online a druhá půlka seděla ve třídě. V této podobě výuky velká část učitelů vzdala pokusy o poutavější způsoby vyučování. Nelze se jim ani divit. Autor této práce se však rozhodl vytvořit aktivizační materiály, aby žáci nebyli jen posluchači.

Inovativně pojmout výuku ztíženou online vyučováním se stalo heslem souvislé praxe. Nakonec byly vytvořeny materiály, které pojilo několik znaků. Byl v nich zahrnut místní region a aktivizační metody. Všechny materiály byly použitelné v distanční i prezenční formě studia. A to za co nejnižších možných požadavků na vybavení. A v neposlední řadě všechny propojovaly zeměpis a dějepis. To, proč jsou propojovány právě tyto prvky, je nasnadě, zkráceně lze říci, že šlo o snahu komplexního pochopení látky žáky. Při vztáhnutí na místní region si navíc žáci látku asociují s již známým prostředím.

Dílčím cílem této práce je taktéž hodnocení učebnic dějepisu a zeměpisu. Pomocí SWOT analýzy jsou zhodnoceny kladné i záporné stránky oněch učebnic. Tato část práce je podstatná proto, aby si případný čtenář udělal lepší obrázek o současných učebnicích. Každá má jisté výhody a nevýhody a je jen na učiteli vybrat si, která vyhovuje jeho způsobu učení. Taktéž, aby tato práce měla smysl, je zasazena do kontextu Rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) a Školského vzdělávacího programu (dále jen ŠVP).

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická pojednává o literatuře, již bylo využito, jako podkladu pro vytvoření části praktické. Dále pojednává o metodice hodnocení učebnic a metodice tvorby vlastních aktivizačních materiálů. Poté přichází seznámení s metodami aktivizační výuky. Následuje text o distanční výuce, která práci značně ovlivnila. Jedná se o krátký exkurz do fungování online výuky.

Praktická část začíná zasazením práce do kontextu RVP a ŠVP. Pokračuje samotným hodnocením učebnic zvolených předmětů. Nakonec jsou již uvedeny samotné materiály, které byly použity pro aktivizaci žáků. Jsou vytvořeny jednak pro každou třídu a jeden je pro celý druhý stupeň ZŠ. Také je zde ukázán web, na kterém žáci mohou dané materiály znovu vidět. Práce je zakončena shrnujícím závěrem a seznamem použitých zdrojů. Práce je doplněna obsáhlými přílohami.

Použitelnost této práce je dvojitá. Čtenář může použít materiály, které jsou zde poskytnuty, pro vlastní potřebu. Podstatnější je však ukázka technik, programů a jejich aplikování. Těmi se lze inspirovat pro tvorbu vlastních aktivit.

2 Rešerše literatury

Tato kapitola pojednává o literatuře, která posloužila ke zpracování této diplomové práce. Literatura je dělena na dvě části a to – odborná a populární. Odborná byla základem pro tvorbu metodiky a pochopení odborné stránky pedagogiky. Navíc napomohla při hledání vhodných metod pro vytvoření výukových aktivit. Populární až populárně naučná literatura byla vhodná k odlehčení samotných výukových materiálů.

Odborná literatura

Didaktická literatura byla v této práci hojně využívána. Jako kostra pro aktivizační výuku posloužila kniha *Aktivizační metody ve výuce* (Kotrba, Lacina 2011). Rozdělení aktivizačních metod tak, jak jej podávají, bylo použito i zde v kapitole č. 4. Další kniha, která toto dílo doplňovala byla *Konec školní nudy* (Sieglová 2019). Velmi podrobně jsou zde rozebrány různé didaktické metody, a navíc jsou v příloze vzorové hodiny, kterými se lze inspirovat. Dále byla používána kniha *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP* (Grecmanová, Urbanovská 2007). Práce nezmiňuje velké množství metod, ale nabádá ke změně samotného přístupu k vyučování.

Moderní vyučování (Petty 2013) je sice starší kniha a některé návody jsou již zastaralé, ale přesto byla nedocenitelným dílem při tvorbě PowerPointových prezentací v praktické části. Celá jedna kapitola se této problematice věnuje. Další metody zmiňuje Čapek (2018). Vzhledem k jeho aprobaci jsou jeho knihy pro každého učitele dějepisu nepostradatelné. Dále lze jmenovat práci *Metody aktivního vyučování: Spolupráce žáků ve skupinách* (Sitná 2009). Sice se věnuje výuce, kterou nelze použít při distančním vzdělávání, ale i tak posloužila pro správné pochopení skupinové práce.

Ze starších prací nelze nezmínit *Výukové metody* (Švec, Maňák 2003). Tato kniha i přes své stáří stále přináší ucelený pohled na možnosti ve výuce. Bohužel je psána až moc odborně, což dané metody velmi upozaduje. Ze zahraniční pedagogické literatury je podstatný Tulgan (2015), který se zabývá fenoménem soft skills. Taktéž přináší zamyšlení, jestli se děti učí opravdu to, co budou jednou v životě potřebovat.

Mnohem více zahraniční literatury přináší téma distančního vzdělávání. Této literatury zajisté přibude až pandemie COVID-19 skončí a začne vyhodnocování. Prozatím se nám nabízí především články zmiňující problémy nastalé náhlou změnou typu výuky – Wang (2020), Cheng (2020) nebo Apriyanti (2020). Z českého prostředí se tématu věnovalo jen několik autorů ve svých člancích (Rokos, Vančura 2020), (Švaříček, Straková, Brom a

kol. 2020). Dále vznikla jedna mezinárodní studie – *EU Kids online* (Šmahel, Macháčková, Mascheroni a kol. 2020), ale bohužel výsledky zatím nejsou nikterak přesvědčivé. Bude potřeba vyhodnotit situaci až s odstupem.

Pro hodnocení učebnic sloužily dvě práce – *Analýza učebnic zeměpisu* (Janoušková 2008) a *Metody tvorby učebnic zeměpisu pomocí analýzy učebnic zeměpisu a RVP ZV* (Weinhöfer 2011). U těchto děl je přínosem i fakt, že se týkají konkrétně učebnic zeměpisu. Přesto lze jejich chápání učebnic použít i pro učebnice dějepisu, které jsou v této práci hodnoceny také. Další autor, který se věnoval tvorbě učebnic byl Valenta (1997), jehož myšlenky jsou v práci taktéž obsaženy.

Nelze opomenout kvalifikační práce, které se výuce místního regionu i výuce pomocí aktivizačních metod hojně věnují. Práce Kundráta (2018), Růžičky (2011) nebo Staňka (2012) jsou velkou inspirací i pro tuhle práci. Všechny se věnují aktivizaci žáků a svými materiály jsou vskutku inspirativní. Totéž lze říct i o Lagovi (2019), který používá geocaching ve výuce zeměpisu. Výuce místního regionu se věnovalo mnoho studentů. Lze zmínit Prokopovou (2013) nebo Ulče (2018), který však zaměřil práci na střední školy.

Populární a populárně naučná literatura

Jak již bylo zmíněno, tento druh literatury nesloužil pro tvoření základů této práce, ale jako inspirace pro tvorbu samotných výukových materiálů. Zajímavě a vtípně podávají faktografii knihy ze série *Děsivý zeměpis* (např. Ganeriová, 2006). Tato série se věnuje různým tématům od fyzické geografie až k politické geografii. Na těchto knížkách lze ocenit jejich úpravu, smysl pro humor a čtivost, s nimiž své čtenáře vzdělávají.

Mnohem slavnější série než *Děsivý zeměpis* jsou *Děsivé dějiny* (např. Deary 2004). Tyto knihy se staly natolik úspěšnými, že byly dokonce i zfilmovány (*Děsivé dějiny* 2009). Opět na čtenáře působí svým humorem, ale přesto si zachovávají odbornost a faktografickou přesnost. V českém pojetí navázala řada *Děsné české dějiny* (např. Ferstl 2002). Mezi další populární titul lze zařadit *Dějiny udatného českého národa* (Seifertová 2003). V této knize lze již najít několik nepřesností, avšak jako doplněk pro ozvláštňení hodin se zdá v pořádku. Je však potřeba myslet na případné faktografické chyby a nesrovnalosti.

3 Metodická východiska

Následující kapitola popisuje metodická východiska, která byla zvolena jako podklad pro vypracování praktické části diplomové práce. Nejdříve je věnována pozornost hodnocení učebnic zeměpisu a dějepisu. Následně je popsána metoda tvorby samotných výukových materiálů. Ty jsou zaměřené na propojování dějepisu a zeměpisu v době online výuky za použití místního regionu jako názorného příkladu.

3.1 Hodnocení učebnic zeměpisu a dějepisu

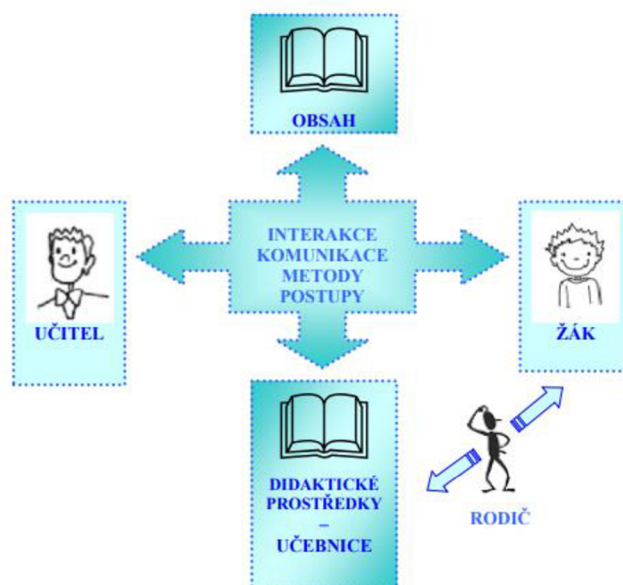
V současné době již neřídí tvorbu učebnic stát jako před rokem 1989, a tak máme větší možnosti ve výběru učebnic od soukromých nakladatelství. V České republice bohužel neexistuje, na rozdíl od jiných zemí, jednotné evaluační středisko pro učebnice. Znamená to, že učebnice se velmi liší zaměřením, vzhledem, množstvím informací, ale i přístupem, kterým předávají informace (Janoušková, 2008).

Učitelé se při výběru učebnic rozhodují často podle reklamních nabídek jednotlivých nakladatelství. Tento přístup je sice běžný, nelze ho však nazvat profesionálním (Sikorová 2004). Učebnice totiž zastávají ve výuce množství funkcí: poznávací, zpětnovazební, systematizační, fixační, kontrolní, motivační, koordinační, orientační a výchovnou (Průcha 1998). Je tedy potřeba vybírat učebnice na základě hlubší analýzy. Učitel by se měl soustředit především na svůj vlastní přístup k výuce a zvolit učebnici, která by mu byla nápomocná. Pro samotné žáky je důležité, aby byla srozumitelná, logicky strukturovaná a atraktivní. Zvláště poslední bod nelze podcenit. Dnešní žák má problém s udržením pozornosti a zaujmout ho je náročnější než kdy dříve (Wernerová 2009).

Hodnocení se týká jen těch učebnic, které mají platnou doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT 2021b). Podle § 27 školského zákona (MŠMT 2022) je sice možné používat i učebnice, které doložku nemají, ale nesmí být v rozporu s cíli vzdělávání.

Učebnice jsou považovány jako základní zdroj informací pro učitele i pro žáky (Valenta 1997). Tento fakt se ještě víc prohloubil v době online výuky. Žáci byli často odkázáni jen na učebnice a pokud ty nebyly dostatečně kvalitní, znamenalo to, že žák nepochopí probíranou látku. Učitel si taktéž nevystačil s pouhou učebnicí. Výhodou se v této chvíli staly interaktivní verze učebnic, které se daly promítat na obrazovku a následně žákům sdílet.

Do vzdělávacího procesu byl také ve zvýšené míře oproti „normálnímu“ stavu přizván rodič, který měl možnost s pomocí učebnice žákovi vysvětlit probíranou látku (viz obr. 1). I v této chvíli však záleželo na struktuře a srozumitelnosti učebnice, podle které mohl rodič učit své dítě.

Obr. 1) Schéma výchovně vzdělávacího procesu s přizvaným rodičem při online výuce

Zdroj: Weinhöfer 2011

Posuzovány jsou učebnice pro celý druhý stupeň základních škol. Rozbor nebude věnován každé zvlášť, ale celé řadě učebnic dohromady (6., 7., 8., 9. třída). Hodnoceny nejsou následně celé texty, ale celky zabývající se tématy místního regionu a propojování zeměpisu a dějepisu. Jelikož je práce zaměřena na aktivizační výuku v době pandemie, tedy v době online vyučování, je hodnocen i PC obsah daných učebnic – online verze atd.

Na základě výše uvedených informací se autor rozhodl hodnotit učebnici pomocí SWOT analýzy, za pomoci které vymezi silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby jednotlivých učebnic (Sieglová 2019). SWOT analýza je subjektivním, avšak taktéž ideálním nástrojem pro hodnocení učebnic samotným vyučujícím. Mezi nejdůležitější aspekty učebnic patří (jak již je nastíněno výše) srozumitelnost, strukturovanost a atraktivita.

Pro účely této práce bude hodnocena **propojenost zeměpisu a dějepisu** – např. používání map, historického kontextu atd. Následně **cílení na místní regiony** – lokální zajímavosti (nejen region této práce, tedy okolí ZŠ Stachy). Posledním bodem hodnocení bude **použitelnost v online prostoru** – PC materiály, online verze učebnic atd.

3.2 Tvorba vlastního výukového materiálu

Vytvoření vhodných výukových materiálů není snadné. Vytvoření aktivizujících výukových materiálů je přímo těžké, ale vytvoření aktivizujících materiálů, které by obstály při distanční výuce je velmi obtížný úkol. Přesto se autor této práce pokusil vytvořit takové materiály, které by žáky dostatečně zaktivizovaly, a dokonce ještě propojily dějepis a zeměpis v jeden celek. Cílem je tedy vytvoření funkční aktivizující online výuky za použití dostupných aplikací a dostupného hardwaru. Všechny podmínky vytvoření tohoto výukového materiálu lze popsat body, které jsou dále podrobněji rozebrány.

- 1. Aktivizační metody**
- 2. Použitelné pro online výuku**
- 3. Dostupné aplikace a hardware**
- 4. Mezipředmětové propojení dějepisu a zeměpisu**
- 5. Použití místního regionu**

1. Aktivizační metody

Nejdříve je nutné si definovat, co vůbec tyto metody jsou. Při aktivizující výuce provádí většinu práce žáci. Tento druh výuky má být zábavný a nabízet prostor k individuální realizaci žáků. V případě používání těchto metod ve škole žáci většinou nesedí v lavicích, ale pohybují se po třídě a nahlas mluví (Silberman 1997). Samotnou definici nám dává například Jankovcová, Průcha a Koudela (1988, s. 8): „*Aktivizující metody se vymezují jako postupy, které vedou výuku tak, aby se výchovně-vzdělávacích cílů dosahovalo hlavně na základě vlastní učební práce žáků, přičemž důraz se klade na myšlení a řešení problémů*“. Důraz je tedy kladen na maximální možné zapojení žáka, a to i přes nevýhody online vyučování. Více k aktivizačním metodám v kapitole č. 4.

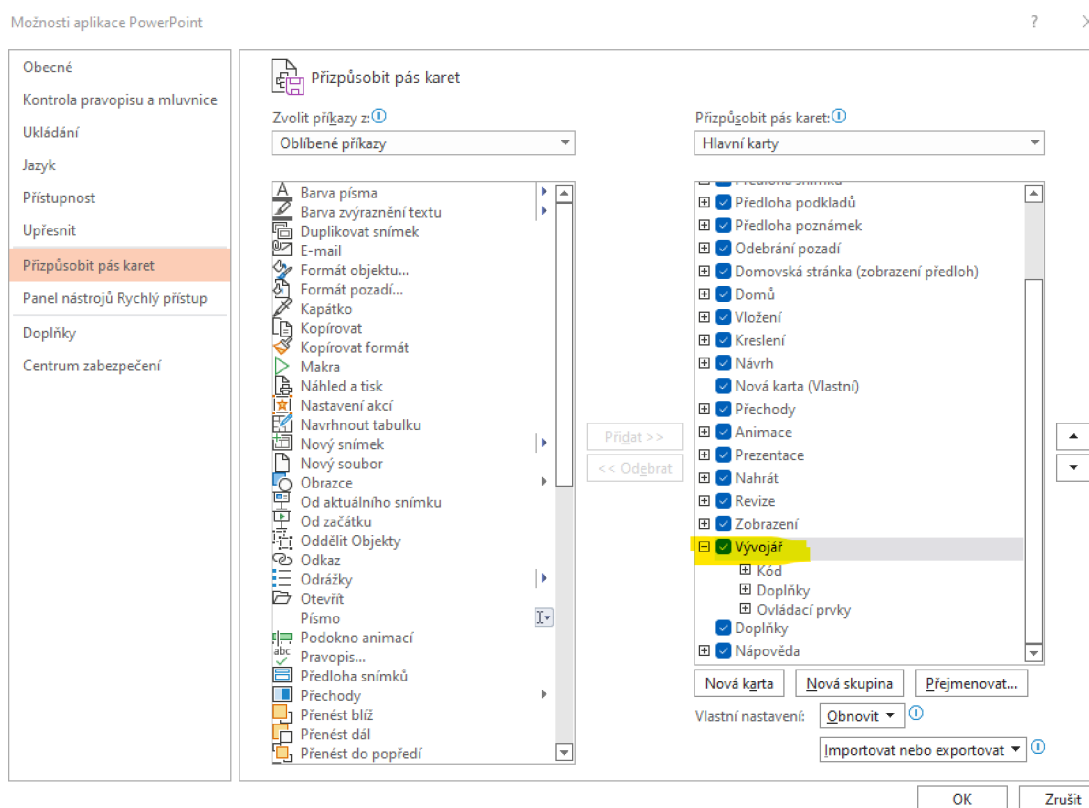
2. Použitelné pro online výuku

Všechny výukové materiály v této práci si kladou za cíl být použitelné za každé situace. Musí být tedy funkční ve chvíli, kdy se učí distančně, prezenčně, nebo i kombinovaně. Materiály, které by byly funkční jen v jednom z těchto typů vyučování, by mohly být v budoucnu nepoužitelné. Je třeba použít metody upotřebitelné v online výuce. Bohužel se tím vyřadí značné množství zábavných aktivit (např. divadlo či živý obraz), ale snahou této práce je nahradit je jinými.

3. Dostupné aplikace a hardware

Musí se přihlídnout k faktu, že ne každý učitel nebo žák, má přístup ke špičkovému hardwaru nebo placeným programům/aplikacím. Je třeba pracovat se základními nebo zdarma použitelnými programy. Taktéž nelze po žákovi chtít webkameru se skvělým rozlišením, aby se dalo hrát divadlo. Cílem je vytvořit materiál, který nepotřebuje náročný hardware a programy od žáků a mimořádné schopnosti v oboru IT od učitele. Nakonec, jak ukazují studie (Kopecký, Szotkowski 2020), nelze mít přehnané nároky na účastníky vzdělávacího procesu.

Hodiny jsou většinou sestaveny v programu Microsoft Office 2019. Tento balíček programů je sice placený, ale lze jej nahradit podobnými programy, které jsou již zdarma. Nejčastěji byl použit program PowerPoint pro prezentování hodin. Tento program je zajisté důvěrně známý každému, ale ne všichni s ním umí pracovat tak, aby využili plný potenciál. Pro potřeby této práce však postačilo v PowerPointu zapnout možnost „Vývojář“ (viz obr. č. 2) a náhle šlo program upravovat dle vlastních potřeb pomocí maker. Pokud by však někdo neměl možnost pracovat s Microsoftem, může použít program Prezi. Ten bohužel nenabízí tolik možností, ale pro prezentování je dostačující.

Obr. 2) Vyznačená cesta pro zapnutí okna vývojář v PowerPointu 2019

Zdroj: Vlastní z PowerPoint 2019

Krom PowerPointu byl použit textový program MS Word, ale lze bez problému použít zdarma verzi textového programu – např. OpenOffice. Jediný běžně nedostupný program použitý v této práci byl ArcGIS Pro. Avšak vzhledem k nenáročnosti map vytvořených v tomto programu je možné ho nahradit běžným Malováním, dostupným v každém operačním systému Windows zdarma.

Aby žáci měli vždy přístup k daným prezentacím nebo pracovním listům, byl zřízen web. Tvorba těchto webových stránek proběhla v aplikaci Google Sites. Tato aplikace byla zvolena dle osobních preferencí autora. Pro čtenáře, který rád pracuje v prostředí Microsoft se nabízí možnost použití aplikace Microsoft Sway.

Ve výuce lze pro opakování či jen na podporu motivace používat hry (Švec, Maňák 2003). Internet nabízí obrovské množství her, které můžeme žákům nabídnout. V této práci jsou ukázány stránky Kahoot! a Flippity. Kahoot! nabízí tvoření vlastních kvízů na které žáci odpovídají pomocí svých mobilních telefonů, případně pomocí otevřeného prohlížeče v počítači. Problémem může být fakt, že někteří žáci online výuku poslouchají právě přes mobilní telefon, a tudíž na něm nemohou dobře hrát. Je tedy vždy lepší zjistit, jak jsou žáci vybaveni.

Flippity naproti tomu lze použít kdykoliv a kdekoliv. Nabízí širokou variantu aplikací, z nichž nejzajímavější je zřejmě klasická hra Riskuj. Učitel ji vytvoří pomocí excelové tabulky a žákům dává otázky. Není na ně tedy kladena žádná hardwarová podmínka, aby se hry mohli zúčastnit. Navíc se tato excelová tabulka dá vytisknout a použít i při prezenční výuce. Samozřejmě i při tomto typu výuky je zajímavější a graficky pěknější promítnout hru na interaktivní tabuli, ale vždy je lepší, když existují i jiné možnosti.

4) Mezipředmětové propojení dějepisu a zeměpisu

Spojení těchto dvou předmětů ve vyučování se ukazuje jako prospěšné. Žáci se učí vidět probíranou látku v kauzalitách. Dějepis a sociální geografie mají tolik společného, že je ani oddělit nelze. Při troše snahy lze propojit dokonce i fyzická geografie a historie. Při distančním i prezenčním vzdělávání se jeví velmi výhodné vidět svět v souvislostech, jaké nám mohou dát jen předměty dějepis a zeměpis.

5) Použití místního regionu

Posledním cílem výuky bylo použití místního regionu, tedy okolí ZŠ Stachy, kde se výuka odehrává. Definovat tento region je velmi obtížné. Nachází se na rozhraní Šumavy a šumavského podhůří. Na pomezí kraje Jihočeského a Plzeňského a mezi třemi okresy – Klatovy, Prachatice a Strakonice. Při definici místního regionu nám pomůže definice Adamce (2016, s. 45) „*Skupina míst s podobnými znaky, kde jedinec žije (ve smyslu bydlí, pracuje, cítí se jako doma...), má pro něj specifický význam*“.

A proč je potřeba tento vcelku nesourodý celek použít při výuce? Zvláště v dějepise žáci mívají představu, že se jich dějiny netýkají. Pokud jsou však aplikovány lokálně – tedy na okolí Stach – hned získají větší váhu. Navíc žákům se tento způsob učení může zdát zajímavějším. Místa, o kterých se učí, již důvěrně znají, akorát se o nich dozvídají nové informace. I to je důvodem, proč na výuku místního regionu vzniklo takové množství kvalifikačních prací. Lze jmenovat např. Prokopovou (2013), Kraftovou (2013) nebo Ulče (2018).

Splnit těchto 5 bodů se stává cílem této kvalifikační práce. Jejím smyslem však není jen vypracovat materiály, které budou další kolegové učitelé používat. Tato práce má ukázat, že existuje mnoho možností, jak pojmout výuku. Online výuka byla velmi náročná, avšak taktéž mnohým učitelům ukázala, že nesmí zůstat pozadu v oblasti technologií a musí se neustále vzdělávat.

Cílem je ukázat, že i přes trpký stav online výuky, lze učit zajímavě a aktivizovat žáky (jak to mnozí učitelé již dělají). Navíc jsou zde ukázány aplikace a postupy, které jsou použitelné i v prezenční výuce. Materiály jsou poskytnuté velmi dostupnou cestou, tedy na webových stránkách. Kdokoliv bude chtít, si může příslušné prezentace nebo pracovní listy kdykoliv stáhnout a používat je. Lepší možností však je nechat se jen inspirovat a vytvořit sérii vlastních materiálů, použitelných ve vlastním regionu. I proto byla vytvořena jedna výuková metoda pro každou třídu. Aby bylo vidět, že to jde téměř vždy, někdy hůře, někdy lépe. Proto je například materiál pro 8. třídu mnohem kratší než materiál pro 7. třídu. Na velikosti materiálu pro 8. třídu se bohužel taktéž podepsal fakt, že na průběžné praxi, na které vznikala tato práce, nebyl téměř žádný prostor pro učení této třídy.

4 Aktivizační výukové metody

Hlavním cílem aktivizačních metod je změna přístupu žáka k vyučování změnou jeho role. Místo posluchače se stává partnerem učitele a v určitých případech se role obrátí úplně a učitel je jen posluchačem. Hlavní myšlenkou těchto metod je fakt, že člověk se snáze naučí nové poznatky, pokud na ně přijde sám svou vlastní pílí. Do jisté míry můžeme mluvit o aktivizační výuce už od dob Jana Amose Komenského, který své žáky učil skrze vlastní poznání. Že používal tyto metody je zřejmě z citátu: „*Methodus mea tota eo tendit, ut scholarum pistrina in ludos et delicias vertatur. (Moje metoda směřuje k tomu, aby se školská robota změnila v hru a potěšení.)*“ (Kotrba, Lacina 2011).

Nevýhodou těchto metod je obrovská časová náročnost. Ta se ukazuje při samotné realizaci aktivizující metody, ale hlavně při její přípravě. Tvorba aktivizující výuky oproti vytvoření „běžnější“ frontální výuky je násobně vyšší. To je zřejmě i hlavní důvod proč ji nepoužívají všichni učitelé. Osobní zkušeností bylo potvrzeno, že příprava vyučovací hodiny s použitím aktivizační výuky trvala až 6 hodin – tedy zhruba trojnásobek délky, kterou zabrala příprava „klasické“ frontální výuky.

V odborné literatuře se nejčastěji rozlišují čtyři základní skupiny aktivizujících metod (Maňák 1997):

1. Diskusní metody
2. Situační metody
3. Inscenační metody
4. Didaktické hry

Skalková (1999) uvádí další variantu klasifikace metod:

1. Hra jako vyučovací metoda
2. Metody simulační a situační
3. Metody inscenační
4. Dramatizace

Nejefektivnější rozdělení zřejmě poskytují autoři Kotrba a Lacina (2011):

- 1. Problémové vyučování**
- 2. Hry**
- 3. Diskusní metody**
- 4. Situační metody**
- 5. Inscenační metody**
- 6. Speciální metody**

Následný text vychází z tohoto rozdělení. V kontextu této práce se samozřejmě některé metody dají lépe používat v online prostoru a některé hůře. Jsou však i metody a možnosti, které ty „nepoužitelné“ nahrazují.

Během používání těchto metod je důležité soustředit se na cíl výuky. Není nutné za vyučovací hodinu stihnout co nejvíce metod, ba naopak, je to nežádoucí. Vždy bychom měli mít na paměti cíl našeho snažení a cíl vyučování. Při hledání vhodných metod nám mohou pomoci populárně vědecké knihy. Metody nebo různé druhy pokusů zmiňují např. Čapek (2018; 2020), Staněk (2019), Siegllová (2019) atd. Dále je zde dlouhá řada kvalifikačních prací, které se věnují různým inovativním metodám a přístupům – Laga (2019), Růžička (2011), Kundrát (2018) atd. Nyní již však k samotným metodám.

4.1 Problémové vyučování

Problémové úlohy jsou základem aktivizačních metod, jelikož v každé z nich se řeší určitý problém. Cílem vyučování je problém analyzovat, zpracovat a vyřešit. Tato metoda se zprvu může jevit jako složitá, avšak téměř každý učitel ji používá. Stačí pokládat tzv. problémové otázky, mezi které patří např.:

- Jak bys vysvětlil...
- Jaký je základní rozdíl mezi...
- Které společné znaky...
- Jak souvisí...
- Jak lze použít...

Oproti tradičním způsobům výuky se při problémovém vyučování od žáků vyžaduje aktivita a produktivní myšlení. Tuto techniku lze použít i pro doplnění frontální výuky, čímž žáky povzbudíme a samotná hodina pro ně nebude nudná. Úskalím je, že žáci musí být namotivováni, aby chtěli problém sami řešit. Pokud je výsledek nezajímá, těžko budou efektivně pracovat (Maňák 1979). Nejlehčí způsob motivování žáka je z pozice pedagoga metoda cukru a biče, ale ani ta nefunguje vždy, a navíc nepodněcuje mnohem důležitější vnitřní motivaci. Tu je potřeba stimulovat dlouhodobě vysvětlováním důvodu učení probírané látky (Petty 2013).

Hlavním cílem problémového vyučování je naučit studenty kriticky myslet. Vytvářet řešení samostatně, rozhodovat se a jednat. To jsou zřejmě i nejdůležitější poselství předmětů historie a geografie. Když si žák nezapamatuje, co se přihodilo roku 1278, není to taková tragédie, jako když si v moderním světě nedokáže dát informace uceleně dohromady. Tyto tzv. soft skills jsou pro život nepostradatelné. Cílem učitele by mělo být tyto schopnosti dále zdokonalovat a prohlubovat (Tulgan 2015).

Mezi zajímavé metody použitelné pro předměty zeměpis a dějepis patří například metoda černé skříňky. V ní student dostane od učitele vstupy a výstupy nějakého jevu. Žákovým úkolem je následně zjistit, co způsobilo změnu. Jako příklad uvádí Staněk (2012) zatmění Slunce, kde žáci dostanou vstup (Slunce a měsíc) a výstup (zatmělé Slunce). Jejich cílem je zjistit, jak k zatmění došlo.

Další dobře použitelná metoda je konfrontace. Zde žák dostane dvě rozdílné teorie z jedné oblasti, které jsou protichůdné, avšak správné. Chybí v nich totiž specifické podmínky, za kterých platí. Zde jako příklad uvádí Kotrba a Lacina (2011) demografický vývoj ve světě. Žáci dostanou tabulku s daty a teorie:

- Populace lidí se zvětšuje
- Populace lidí se zmenšuje

Cílem žáků je zjistit fakt, že celkově populace opravdu roste, avšak v některých regionech (východní Evropa) klesá. Práce s daty je zajisté velmi podstatná pro budoucí život, tudíž trénink takovéto disciplíny je podstatný.

Při učení dějepisu se podstatným jeví práce s textem. Výzkum čtenářské gramotnosti (PISA) v ČR ukazuje, že žáci základních škol jsou mírně pod průměrem. Tato gramotnost neznámá jen čtení a psaní, ale hlavně porozumění psanému textu. Žák musí o textu přemýšlet a analyzovat ho. Opět se jedná o extrémně podstatný „soft skill“ pro život ve vyspělé společnosti (Grecmanová, Urbanovská 2007).

Metoda řízeného čtení tuto dovednost rozvíjí. Velmi často se používá pro práci s uměleckým textem, ale lze ji použít i pro práci v odborném textu. Třída společně přečte text. Je na učitel, jestli se bude číst nahlas nebo si každý bude číst sám, ale ve třídě, kde jsou žáci s potížemi se čtením, se doporučuje čtení nahlas. Když je text dočten, učitel se ptá na rekapitulující otázky (Kotrba, Lacina 2011). Otázky spojené s textem v dějepisu by měly vždy směřovat k analýze pramene. Důležité jsou tedy otázky:

- **Kdo je autorem pramene?** (Myšleno většinou obecně – např. katolík nebo husita, šlechtic nebo církevní hodnostář atd.)
- **Kdy byl text vytvořen?** (Jedná se o pravý text nebo falzum? Byl vytvořen před událostí ...?)
- **Co je obsahem?**
- **Komu je pramen určený?**
- **Jaký je záměr autora?** (Proč pramen psal?)
- **Jaký je historický kontext tohoto pramene?** (V jaké době se pohybujeme? Co se ve světě děje?)

Takovéto rozebrání pramene vyžaduje od žáka plnou pozornost. Benefitem se stává, že při častém opakování této aktivity je žák schopen zapojit automaticky kritické myšlení při čtení textu. Existuje celá řada dalších metod, jak s textem pracovat (metoda insert, metoda poslední slovo patří mně, metoda dvojitých zápisků), ale řízené čtení je v rámci vyučování dějepisu základní (Grecmanová, Urbanovská 2007).

4.2 Hry

Hra je specifický typ aktivity. Patří mezi základní aktivity člověka. Pro hru je charakteristické, že je svobodně zvolená. Nesleduje žádný zvláštní účel ani cíl, ale hodnotu má sama v sobě. Zmíněný účel může přidat učitel. Pro opakování učiva je hra ideální. Učitel se však musí vyhnout dvěma zásadním chybám. Sledování učebních cílů nesmí úplně překrýt podstatu hry. Druhý extrém je, když hra zajde tak daleko, že se zcela ztratí cíl výuky (Švec, Maňák 2003).

Hra by měla být ohraničena pravidly a učitel většinou hru řídí z pozice nezávislého a nestranného rozhodčího. Je vždy nutné přihlídnout k věku žáků, jejich možnostem a ke klimatu třídy. Mladší děti by měly hrát hry jednodušší a méně náročné. Ve vyšších ročnících je vhodné náročnost zvyšovat. Důležitou stránkou aktivity je opět motivace. Motivací při hře může být více. Nejideálnější motivace je případ, kdy žák chce hrát hru kvůli jejímu průběhu. V případě, že je žák donucen hrát, motivace výrazně klesá a hra neplní svůj účel. Taktéž lze motivovat výsledky hry – nejlepší dostane jedničku atd. Úskalím se stává možnost, že žák hraje hry jen kvůli odměnám. Pokud je někdy aktivita bez odměny nebo bez známky, nejeví o ni zájem. Případně má známek již tolik, že další nepotřebuje a odmítá hrát (Kotrba, Lacina 2011).

Ve vyučování se nejčastěji používají didaktické hry a soutěže. Ty jsou založeny na řešení problémových úloh. Jak již bylo řečeno, používají se pro ukotvení učiva a opakování. Hry přes jejich zábavnost však nedokáží nahradit výklad učitele. Jako doplněk jsou ovšem ideální. Hry můžeme pojmut různými způsoby. Pokud klima třídy není dobré, nelze ani bezpečně hrát soutěžní hry, kde jeden žák/tým vyhraje. V tom případě je zajisté lepší hrát hry typu pexeso nebo domino (viz obr. č. 3). Pokud však je třídní kolektiv přátelský, nebývá problém v soutěžení. V té chvíli mohou přijít otázkové kvízy (Riskuj, AZ-kvíz atd.). Při hraní těchto her musíme klást důraz na spravedlnost. Pokud žáci uvidí, že jejich učitel (rozhodčí) není spravedlivý, okamžitě ztrácí motivaci (Kotrba, Lacina 2011).

	skupina obyvatel	kasta	indický panovník	Ašóka	indická řeka	Ganga	Siddhárta Gautama
původní jméno Buddhy	4 vznešené pravdy	základ Buddhova učení	pohoří	Himaláj	kráva	posvátné zvíře hinduismu	indické náboženství
hinduismus	sanskrt	indický jazyk	duševní cvičení	jóga	věda	zavedení nuly	Bráhma, Višnu, Šiva
indičtí bohové	nirvána	stav blaženosti	óm	posvátná slabika	indické město	Mohendžodaro	morální kodex buddhismu
páter o ctností	Árjové	kočovníci, kteří osídlili Indii	stěhování duší	reinkarnace	vědy	sbírky textů	význam slova „Buddha“
Probuzený	Mahátma Gándhí	zastávce nedotknutelných					

Obr. č. 3) Nerozstříhané dějepisné domino na téma starověká Indie (6. třída)

Zdroj: Vlastní (návrh Mgr. M. Kačmárová)

Mezi zvláštní formy hry lze v případě zeměpisu zařadit hledání kešek. Geocaching je výborná mezioborová aktivita, která zasahuje do dějepisu, zeměpisu, tělocviku nebo biologie. Žáci v této aktivitě hledají kešky, což mohou být krabíčky, hesla, papíry nebo QR kódy. Tato aktivita se stala i součástí této práce, jelikož šla využít při distančním vzdělávání. Byla to také jedna z mála možností, jak vyučovat ve venkovním prostředí. Možnosti hledání se dají dále různě upravovat. Formou orientačního běhu ji například upravili na gymnáziu Jana Palacha (Běhounek 2020). Dále se fenoménu geocachingu věnoval Laga (2019), který kešky používal na propojování předmětů zeměpis a tělocvik.

V této práci je popsán ještě jeden typ hry a to interakční. Jedná se o typ hry, kde účastníci svým počínáním a rozhodováním ovlivňují ostatní. U běžných stolních her se jako ideální případ dají uvést šachy nebo Dračí doupe. Jedná se o tvorbu válečných strategií, simulaci bitev, nebo taktéž simulaci trhu (Kotrba, Lacina 2011). Důvod, proč se tyto hry tak často nepoužívají, je jejich náročnost na přípravu. Samotná hra je v kapitole č. 8.

4.3 Diskusní metody

Nyní se dostáváme k samotnému jádru aktivizační výuky, a to k diskusním metodám. Tyto metody zajisté používají všichni učitelé, aniž by věděli, že používají aktivizační výuku. Komunikace je nezbytná součástí lidského společenství a každého jednotlivého kolektivu. Diskusními metodami se schopnost vést obohacující komunikaci zdokonaluje. Podobně jako u ostatních metod i zde záleží na všech proměnných výuky – cíl výuky, obsah výuky, žáci a prostředí. Diskuse na rozdíl od her lze použít efektivně i při výkladu učiva, a je tedy všestrannou metodou (Jankovcová 1988).

Když k diskusi dojde, pedagog ji může řídit několika způsoby. U slabších nebo mladších studentů je potřeba diskusi víc napomáhat a cíleně ji rozdmýčávat pokládáním doplňujících otázek. Nejlepší diskuse je však taková, která je vedena samotnými žáky a kontrolu učitele nepotřebuje. Pedagog by však měl být schopný případně do diskuse zasáhnout. Na závěr je vhodné diskusi uzavřít a shrnout (Kotrba, Lacina 2011). Alternativním přístupem může být i nechat diskusi otevřenou s nejasným výsledkem. Žáci jsou nuceni k přemýšlení a pohánění poznávací motivací.

Maňák (1997) jmenuje několik zásad pro vedení dialogu a diskuse:

1. Oponent není nepřítelem, ale partnerem při hledání pravdy.
2. Měli bychom se snažit porozumět jeden druhému.
3. Argument musí být podložen věcnými důkazy.
4. Neměli bychom se snažit mít za každou cenu poslední slovo.
5. Nesmíme snižovat osobní důstojnost oponenta.
6. Dialog vyžaduje disciplínu – cílem je vyhnout se emocím a citům.
7. Neměli bychom zaměnit dialog s monologem, jelikož každý má právo se vyjádřit.

Diskusních metod existuje celá řada. Jednou z nejtypičtějších je zřejmě brainstorming. Tato metoda spočívá v tom, že žáci na dané téma/problém produkují nápady, které vyslovují a učitel je píše na tabuli. Zapisují se všechny nápady a zprvu se o nich nediskutuje. Tyto nápady se totiž musí nechat tzv. „uležet“. Ve chvíli, kdy žákům dojdou nápady, začíná hodnocení vyprodukovaných nápadů (Maňák 2003). Kvůli této poslední fázi si je třeba před začátkem stanovit jasná pravidla. Žáci mají přísný zákaz kritizování, a hlavně zesměšňování ostatních diskutujících. Také by měli být kreativní a je upřednostňován

princip kvantity nad kvalitou. I když tento bod je vcelku diskutabilní a záleží na pojetí učitele. V některých případech je možné všechny pravidla brainstormingu napsat na tabuli ještě před řešením daného problému. Tím se učitel vyhne možným nejasnostem a problémům. Obzvláště je to doporučeno při použití s novými žáky (Kotrba, Lacina 2011).

Brainstorming je možné využít v dějepisu i zeměpisu, a dokonce i při distanční výuce. Možností je několik. V Powerpointové prezentaci lze vytvořit políčka, kam lze dopisovat nápady, které žáci říkají, aniž by bylo potřeba prezentaci vypínat. Tím se pedagog vyhne možnému problému s nefunkčním sdílením obrazovky. Dále je možnost psát do chatu při skupinovém volání v online výuce. Dále existuje možnost využití sdíleného dokumentu, kde všichni žáci najednou budou moci dopisovat své nápady.

Další metodou je metoda cílených otázek. Jedná se o metodu, která je využívána např. při ústním zkoušení. Otázky mohou být formou uzavřených nebo otevřených otázek. Formu uzavřených otázek (s odpověďmi ANO/NE) lze dále rozvinout ve hru na hlasování. I tato hra se dá využít při online volání. Stačí, když žáci budou hlasovat pomocí zvednutých rukou (MS Teams a Google Meet), případně do chatu psát 1, (ANO) 2 (NE). Otevřené otázky lze taktéž dále upravovat (Sitná 2009).

Nejzajímavějším typem diskusní metody je debata. Ta se volí u témat, která jsou nejednoznačná, kontroverzní anebo aktuálně diskutovaná. Důležité je říci již na začátku diskuse, že žádný názor není špatný (Sitná 2009). Tuto metodu lze použít u hodnocení budoucího vývoje v politické geografii, u názorů na některé druhy zákonů (zákaz potratů v Polsku, legalizace eutanazie atd.) nebo při hodnocení dopadů historických událostí (hodnocení bitvy na Bílé hoře, hodnocení husitské revoluce atd.). Na debatu by učitel vždy měl být připravený a mít dostatečné vědomosti, aby dokázal debatu dobrými otázkami dostatečně rozproudit.

4.4 Situační metody

Situační metody jsou založené na modelových situacích, které vycházejí z reálných událostí. Studentům je popsán mezilidský konflikt, který mají vyřešit. Tato metoda je spíše zaměřená na výchovnou oblast výuky než na vzdělávací. Avšak její použití je možné v dějepisu. Zvláště ve 20. století se nám skrze deníky dochovalo obrovské množství životních příběhů, které lze řešit. V situačních metodách by nikdo z příběhu (většinou podávaného formou textu) neměl být vyloženě hrdina ani padouch (Švec, Maňák 2003). Nejlepší způsob je zaměření se na běžné lidské osudy – příběh Němce odsunutého v roce 1945; muže který spolupracoval s STB atd. Na žácích je, aby pochopili chování aktérů této doby a snažili se

ho vysvětlit. Cílem je vytvořit si jasný obrázek o probíraném člověku, včetně kladných i záporných stránek daného charakteru. Tato metoda dále rozvíjí kritické myšlení a vštěpuje žákovi, že by se neměl unáhlivat ve svých soudech. Učitel při aplikaci této metody figuruje jako zprostředkovatel příběhu, který musí znát dokonale. Ideální způsob aplikace této metody je postupné seznamování se s případem. Žák postupně poodhaluje příběh a v hlavě si skládá osud myšleného člověka.

V online prostředí je tato metoda použitelná, ale stejně jako u prezenční výuky je náročná na soustředění. Svým způsobem je v menší míře popsána i v této práci, kde se hodnotí chování aktérů v roce 1918 při založení ČSR (kapitola 8.5). Zde není hodnocena jedna konkrétní osoba, ale mnoho osob v jedné situaci. Řešeno je, proč se určité osoby k vyhlášení ČSR stavěly tak rozdílně.

4.5 Inscenační metody

Jedná se o hraní sociálních rolí. Účastníci se sami změní v herce a prožívají situaci v roli postavy. Díky tomuto přístupu se osobněji seznamují s učivem a lépe si ho pamatují. Tato metoda má velmi blízko k dramatizaci. Učit tímto způsobem je náročné na přípravu, avšak nese to i své výhody. Žáci si skutečně učivo lépe pamatují a při hodinách se i baví (Sieglová 2019). Tato metoda byla autorem využita při učení o Velké francouzské revoluci. Žáci se rozdělili na tři skupiny – královny obhájce, královny žalobce a soudce. Žalobci i obhájci dostali podklady k soudu a dále bylo jen na nich samotných, aby vyhráli soud. Žáci se tímto dozvěděli o všech špatných věcech, co udělal Ludvík XVI., ale i o těch správných.

V této práci je popsána velmi skromná verze této metody, a to v materiálu o obléhání hradů (kapitola 8.3). Žáci se měli vžít do rolí obránců a útočnicků a následně podle materiálů od učitele jmenovat způsoby, jakými by druhý tým zastavili. V online prostředí je tato aktivita velmi náročná na přípravu a taktéž se v ní bohužel ztrácí živost aktérů/žáků. Přesto i tak lze použít.

4.6 Speciální metody

Mezi speciální metody se jednoduše řadí ty, které nejdou zařadit jinam. Jedná se o specifické případové metody, ale nejdůležitější v této kategorii je projektová výuka. Ta vyžaduje velkou časovou dotaci, ale žákům přinese komplexní pochopení určité látky. Výsledný projekt může mít jakoukoliv formu – plakát, video, model, literární práce atd.

Cílem je komplexní hluboké prozkoumání určeného problému (Kotrba, Lacina 2011). Tato výuka je však v bariéře online výuky v kvalitní podobě neproveditelná.

Maňák (1998) vyjmenovává projektové výuky typu:

- Zkoumáme velkou vodu
- Jak chceme žít v naší obci
- Publikace o škole
- Dvakrát měř, jednou řež
- Děti v jiných zemích

Samozřejmě lze vytvořit vlastní projektovou výuku, ale je to extrémně časově náročné. Navíc tato forma učení bývá mezioborová a je potřeba být domluvený i s kolegy učiteli na realizaci projektu.

Autor práce vyzkoušel trochu poupravenou verzi jednooborového projektu z dějepisu, který vytvořili historici v Jad Vašem – památníku obětí holokaustu (Jad Vašem 2022). Tento projekt je vytvořený pro studenty středních škol a bylo ho třeba upravit, ale výsledný zážitek z hodiny si žáci budou pamatovat navždy. Tento typ výuky má, i přes nesmírně časově náročnou přípravu, v každém případě cenu.

5 Vliv distanční výuky na vyučování

Abychom pochopili, v jakém kontextu jsou použité aktivizační materiály, je potřeba zmínit vliv online výuky. Distanční vzdělávání je jakákoliv forma studia, při níž není student pod neustálým dohledem vyučujícího, ale má k dispozici osnovu hodin/hodiny, možnost využít konzultací a je učitelem veden na dálku (Průcha, Míka 2000). Distanční vzdělávání se aplikovalo dosud spíše v zahraničí a u studentů vysokých škol. Velmi často je prezentováno jako vhodný doplněk klasické školní docházky. Mezi přednosti tohoto vzdělávání patří časová a obsahová flexibilita a vysoká míra individuality.

Tato forma výuky má však i své limity. Ty charakterizuje Cheng (2020), ve spojení s pandemií COVID-19.

1. Výzvy spojené s tradičním způsobem vzdělávání
2. Výzvy spojené s učitelským osobním pojetím výuky
3. Výzvy spojené s různými učebními styly žáků
4. Výzvy spojené s nutností inovovat výukové zdroje
5. Výzvy spojené s administrativními úkony ve škole

Málokdo si dokázal představit, že by těmto výzvám musel najednou čelit. COVID-19 se však objevil i v České republice, školy se uzavřely a forma distančního vzdělávání ze dne na den nahradila prezenční studium.

Distanční výuka byla na školách zavedena kvůli pandemii COVID-19. Když se školy zavřely, nastal zmatek. Distanční vzdělávání totiž nebylo povinné, takže se spousta studentů výuky vůbec neúčastnila, a přitom jim nehrozil ani žádný postih. Povinnost přítomnosti ve výuce nastala až s novelou 349/2020 Sb. ve školském zákoně. Ta ukládala povinnost účastnit se distančního vzdělávání a školám nařídila vyučovat online způsobem. Bohužel metodické doporučení od státu přišlo až na konci léta roku 2020, takže reagovalo zpětně na jarní chaos (MŠMT 2020). Některé školy totiž nezvládly začátek distančního vyučování a kompletní starost o žáky přenesly na rodiče. Ti se snažili zajistit svým dětem alespoň minimální vybavenost pro online výuku (mikrofony, webkamery, samotný počítač, internet atd.). Taktéž zodpovídali za odevzdávání úkolů nebo připojování dětí do online hodin. To se týká především žáků prvního stupně, ale i v nižších ročnících druhého stupně nebyla pomoc rodičů postradatelná (Brodilová 2021).

Jak vypovídá dotazníkové šetření (Smetáčková, Štech 2020), rodiče si nestěžovali tolik na komunikaci se školou, ale měli obavy o vzdělání vlastního dítěte. Tato obava korelovala s jejich vzděláním: čím vyšší vzdělání rodiče, tím větší obavy a nespokojenost

s postupy školy. Třetina rodičů se navíc nepovažovala za kompetentní, aby svým dětem dostatečně pomohla v učení. Povzbuzením může být snad jen fakt, že s těmito problémy se potýkali rodiče všude na světě (Apriyanti 2020).

Navíc se začala projevovat vybavenost škol, žáků i schopnosti pedagogů. Někteří žáci zkrátka neměli patřičné vybavení pro online výuku. Učitelé neuměli s danými programy, a dokonce se stávalo, že učitelé z jedné školy používali více komunikačních programů – MS Teams, Google Meet nebo dokonce Twitch. Zorientovat se v takovém chaosu bylo zajisté pro žáky velmi složité. Nelze však tvrdit, že by všichni učitelé byli nekompetentní, to v žádném případě. Objevovaly se velmi propracované hodiny. Někteří učitelé se stali tzv. „youtubery“, aby dokázali alespoň nějak pomoci žákům při vzdělávání. S žáky se pravidelně setkávali v online prostoru a tím dokázali téměř v plné míře nahradit prezenční výuku (Švaříček, Straková, Brom a kol. 2020).

Drtivá většina pedagogů (85 %) uvádí, že technologie používá ráda. Taktéž tato většina myslí, že je připravena na účinné využívání vzdělávacích technologií v praxi. Toto zjištění ukazuje výzkum z Palackého univerzity (Kopecký, Szotkowski 2020). Když se podíváme hlouběji do tohoto šetření, do kterého se zapojilo přes 2000 pedagogů z celé České republiky, tak ovšem zjistíme, že situace není tak růžová, jak se jeví. Některé „technologie“ totiž nelze brát jako pokrok. Číslo 85 % je vysoké jen díky faktu, že 80 % učitelů používá e-mail k mimoškolnímu kontaktu s žáky. Samozřejmě to není nikterak špatně, ale nedá se mluvit o technologickém pokroku. Při definici tzv. digitálních technologií totiž autoři výzkumu uvedli: *„Digitální technologie tedy představují nejružnější druhy digitálních učebních pomůcek využívaných ve škole, tak i online služby a aplikace, využívané např. v rámci online vzdělávání“* (Kopecký, Szotkowski 2020, s. 6). Kromě e-mailů se tedy do popředí dostala „dovednost“ používat tiskárnu a kopírku (76 %), prezentace na interaktivní tabuli (67 %) nebo promítání obrázků (78 %). Bohužel zajímavější způsoby výuky tvoří až na výjimky minimum – promítání animací (56 %), skupinová práce s tablety (18 %), různé druhy botů (pod 20 %). Pouze ve 29 % byly technologie využity proto, aby vzdělávací obsah tvořili samotní žáci.

Není tedy žádným překvapením, že mnozí žáci rozumí PC světu lépe než samotní učitelé. Lze tak soudit dle statistiky opisování v online rozhraní. Téměř polovina učitelů potvrdila, že žáci technologie zneužívají k podvádění. Nejčastěji jsou využívány mobily, tablety, chytré hodinky nebo dokonce chytré brýle (Kopecký, Szotkowski 2020). Často se objevují i tzv. hacky na internetové aplikace jako Microsoft Forms, který se používá pro

zadávaní testů, nebo i zábavné aplikace jako Kahoot!, který se používá na kvízové hry. Pomocí těchto hacků žák může přepsat či jinak zfalšovat výsledek testu, případně kvízu.

Celkové hodnocení na konci roku bylo i kvůli nemožnosti zajistit průkazné nezfalšovatelné známky změněno. Bylo doporučeno nepřiklánět se pouze ke známkovému hodnocení, ale ohodnotit žáka i slovním hodnocením (Švaříček, Straková, Brom a kol. 2020). Někteří rodiče dokonce vyjádřili i zájem podílet se na známkování svých dětí, jelikož měli pocit, že známky dětí jsou i jejich práce. Role rodičů určitě není možné zlehčovat, jelikož byla velmi podstatná. Zvláště pak v první polovině roku 2020, tedy při prvním zavření škol (Rokos, Vančura 2020).

V neposlední řadě nelze zapomínat na fakt, že škola je i socializační institucí. Žáci sociální izolaci nesnáší dobře, zvláště když je dlouhodobá a s nejasným koncem. Nese s sebou újmu na psychickém i fyzickém zdraví. Děti byly méně aktivní po fyzické stránce, jelikož nemohly sportovat s přáteli. Navíc byli upoutáni k počítačovým obrazovkám. Krom počítačů je zde potenciál závislosti na mobilních telefonech. Děti ve věku 12-14 let stráví za jediný den 75 min na internetu. K tomu se však nepočítá internet na PC, případně počítačové hry/mobilní hry nebo filmy. Čím jsou žáci starší, tím je i čas strávený na internetu vyšší. Žáci mezi 15-16 lety stráví na svém mobilním telefonu hledáním na internetu již téměř 90 min (Šmahel, Macháčková, Mascheroni a kol. 2020). Když k tomu přidáme čas strávený online výukou a případnými dalšími koníčky na PC, vznikne ideální podhoubí pro získání špatných návyků. Žáci si skutečně vytvořili horší stravovací návyky nebo např. špatnou spánkovou hygienu.

Celkové psychické dopady na žáky byly poměrně významné. Nedá se ale tvrdit, že byly jen negativní. Jsou žáci, kteří tvrdí, že si nikdy tolik neodpočinuli jako při distanční výuce. Taktéž žáci se strachem ze zkoušení před třídou rázem přišli o svou obavu. Na druhé straně jsou zde žáci, kterým nemožnost vidat své vrstevníky nebo i učitele vadila. Taktéž nepomohl nedostatek osobního prostoru, který se projevoval zvláště v malých bytech. K tomu se přidá strach o zdraví a výsledkem je 4x větší stresové skóre žáků v karanténě, než před karanténou (Wang a kol. 2020).

Distanční výuka prohloubila rozdíly mezi školně úspěšnými a neúspěšnými dětmi. Tento fakt je umocněn případy, kdy se neúspěšným žákům nemohli v období distanční výuky více věnovat rodiče (kupříkladu žáci ze sociálně slabších rodin). Pomyslné nůžky výsledků žáků se tedy ještě více rozevřely. Navíc bylo zjištěno, že žáci při prezenčním vyučování věnují učení mnohem více času než při online výuce. Nic však není černobílé.

Mnoho dětí s dobrým rodinným zázemím si svůj prospěch zlepšilo a introvertní žáci taktéž zaznamenali zlepšení své školní úspěšnosti (Brodilová 2021).

Z toho je možné vyvodit závěr, že prezenční výuka více pomáhá právě dětem ze sociálně slabších rodin. Žáky s dobrým zázemím ovšem posouvá taktéž do průměru. Distanční výuka naproti tomu z úspěšných žáků dělá ještě úspěšnější. Bohužel žáci se špatnými výsledky, případně se špatným zázemím, se propadají hlouběji pod průměr.

A proč je vůbec nutné mluvit o distanční výuce v této práci? V první řadě je důležité poznání samotné nastolené situace. Je třeba pracovat s žáky, kteří jsou bez energie a bez chuti do učení. Taktéž nelze počítat s tím, že by doma měli dokonalé technologické zázemí, což samozřejmě online výuku omezuje. Zaujmout žáka v online prostoru je extrémně složitý úkol. Je potřeba mít na mysli, že učitel neustále bojuje o pozornost žáka s celým internetem a není lehké porazit obrovské platformy jako např. YouTube nebo TikTok. Vyučující musí tedy žáka upoutat, dostatečně zabavit. A to si dává za cíl tato práce. Aktivizovat žáky, pokusit se v některých případech i individualizovat učivo. Použít takové zadání, aby ho žáci plnili rádi sami od sebe, jelikož je takový úkol vyvede ze stereotypu. Je k tomu ale potřeba použít takové prostředky, které mohou využít všichni žáci. Samozřejmě i tyto metody postupně pro žáky zevšední, ale pro nějaký čas je to výborná metoda, jak zaujmout.

6 Zasazení tématu práce do kontextu RVP a ŠVP

Kapitola se věnuje kurikulárním dokumentům, přesněji rámcovému vzdělávacímu programu a školnímu vzdělávacímu programu. RVP pro základní vzdělávání je vytvořený na celostátní úrovni a následně podle něj školy tvoří své vlastní programy. Pokud by vytvořené vzdělávací materiály nebyly v souladu s ŠVP, nejsou použitelné. Tudíž je velmi důležité práci zakotvit do kontextu těchto dokumentů.

Udělat to s prací, jež se netýká jedné látky, a dokonce je psána pro celý druhý stupeň ZŠ není snadné. Cílem této kapitoly tedy není ukázat přímé zasazení příložených vyučovacích hodin, ale zasadit danou myšlenku práce. Zakotvení vyučovacích materiálů je popsáno u každého zvlášť v kapitole č. 8. Nyní však lze ukázat význam místního regionu a mezipředmětových vazeb dějepisu a zeměpisu v těchto dokumentech.

6.1. Zasazení práce do kontextu RVP

S místním regionem se žáci ve školním vzdělávání setkávají už v tematickém celku „Místo, kde žijeme“, který je pro první stupeň ZŠ. Na druhém stupni je místní region vyučován v oboru zeměpis (patřící do vzdělávací oblasti Člověk a příroda), přesněji v okruhu „Česká republika“. V nové verzi RVP je tato oblast ještě kratší, než byla (viz obr. č. 4). Tato změna je velmi diskutabilní a ne každý s ní souhlasí.

ČESKÁ REPUBLIKA	
Očekávané výstupy	
žák	
Z-9-6-01	<i>vymezi a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy</i>
Z-9-6-02	<i>hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům</i>

Obr. č. 4) Očekávané výstupy zahrnující místní region v novém podání RVP

Zdroj: vlastní z MŠMT 2020a

Předmět dějepis je napojený na místní region jen jednou větou, avšak dostatečně širokou, aby bylo jen na dané škole, jak ji použijí. Věta říká: „*Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních*“ (MŠMT 2020a). Tento krátký úryvek říká vše podstatné, cílem je zařazovat dějiny do místního regionu, aby si žáci historii lépe asociovali.

Mezipředmětové vazby jsou na úrovni RVP taktéž podány velmi široce. Je zde totiž jen odstavec: „*Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Výchova k občanství. ... Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy a mají přímou vazbu zejména na společenskovědní část vzdělávacího oboru Zeměpis, který je v zájmu zachování jeho celistvosti umístěn ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda*“ (MŠMT 2020a).

Na úrovni RVP lze dohledat tyto vazby jen velmi těžko, jelikož jsou přenechány na každé škole zvlášť. To je samozřejmě vcelku logické, jelikož učitelé si je mohou upravovat na míru podle vlastních aprobací. Nyní tedy k samotnému ŠVP.

6.2 Zasazení práce do kontextu ŠVP

Školní vzdělávací program ZŠ Stachy se jmenuje Královácká škola. Již jméno odkazuje na místní region. Místní obyvatelé měli obrovské historické výhody, které přetrvávaly až do 19. století. Lidem se říkalo Králováci, jelikož byli zodpovědní pouze králi, a ne vrchnosti v podobě šlechty nebo církve (Maur 2006).

V rámci zeměpisu je použita podobná terminologie jako u RVP. Místní region je používán co nejčastěji. Hned v 6. třídě je použit při učení se s mapou a při praktických topografických cvičeních. Žáci popisují místní krajinu a pracují s turistickou mapou regionu. V 8. třídě se setkávají žáci s místním regionem znovu, když probírají Českou republiku. Jedná se o nejdělnější čas pro učení se o svém okolí. Téma je řešeno skutečně komplexně od kulturních památek, přes chráněná krajinná území až k lokálnímu průmyslu. Toto téma je následně ještě jednou zopakováno v 9. třídě v rámci tématu Vztah přírody a společnosti (ZŠ Stachy 2020).

Zarážející je absence práce s místním regionem v dějepisu. V ŠVP není jediná zmínka o použití okolí školy v rámci dějepisu, což může být vnímáno jako obrovská škoda. Stachy sice patří do periferie, avšak na dějiny jsou vcelku bohaté. Proč se například učit klasicistní památky na severu Čech, když žáci nebudou vědět, že kostel, na který se dívají z okna, je taktéž klasicistní? Samozřejmě každá škola má ve svém okolí jiné možnosti. Školy v Praze by do tématu místního regionu v dějepise mohly zařadit téměř každou látku. Přesto je škoda nevyužít, i v regionech na historii chudších, místní zdroje.

Mezipředmětové vazby mezi dějepisem a zeměpisem jsou již řešeny adekvátně. Téměř u každého učiva je v rámci dějepisu poznámka: „*Zeměpis – práce s mapou*“ (ZŠ Stachy 2020, s. 236). Takto jsou vyhledávány státy, popřípadě bojiště v dějepisných atlasech. I přesto je škoda, že se zeměpisu nepodařilo dostat i do jiné roviny než jen

kartografické. V zeměpisu bohužel propojení není téměř žádné. Jediná zmínka o možnosti zařazení dějepisu do mezipředmětových vztahů je v práci s mapou. Zde je odkázáno na možné použití tématu zámořských objevů při učení kartografie. Jedná se o promarněný potenciál, jelikož bez historie nelze správně pochopit sociální geografii. Historický kontext je velmi důležitý a žáci by měli dokázat propojit vliv historie na současnost (ZŠ Stachy 2020).

Propojování historie a geografie je v rámci ŠVP jen na půl cesty. Je to i díky tomu, že vyučující nemají aprobaci zeměpis a dějepisu a soustředí se na propojování svých předmětů, což nemůže být považováno za chybu. Je vidět, že zeměpis se snaží být propojený co možná nejvíce s přírodovědou a dějepisu s literaturou. Je to dobře, ale i tak by se nemělo zapomínat na ostatní předměty. Avšak od toho je ŠVP, aby si učitelé udělali plán, jak sami potřebují. Musí naplňovat jejich představy o učení.

7 Analýza učebnic zeměpisu a dějepisu

Jak již bylo popsáno v metodice hodnocení učebnic, jsou hodnoceny jen ty učebnice, které mají platnou doložku MŠMT. Důraz je kladen především na propojení zeměpisu a dějepisu, cílení na místní region a použitelnost při online výuce. Samotný výsledek analýzy, tedy SWOT hodnocení, je subjektivní a nelze ho pokládat za jediný možný správný výsledek. Protože jsou hodnoceny učebnice pro celý druhý stupeň, nebude hodnocena každá zvlášť, ale celá řada dohromady.

7.1 Učebnice zeměpisu

Řady učebnic zeměpisu jsou téměř vždy kompletní. Výjimkou jsou jen nakladatelství TAKTIK a Nová škola, kde chybí doložky MŠMT pro určité ročníky (MŠMT 2021b). Taktéž je pro absolutní přesnost metodiky třeba říci, že byly vynechány učebnice psané polsky, přestože mají doložku MŠMT k výuce zeměpisu. Nyní již k samotné analýze a hodnocení.

TAKTIK

Obr. č.5) Učebnice zeměpisu Taktik
Zdroj: Taktik 2022

- RONČKOVÁ, K. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 6. ročník – Planeta Země*. TAKTIK International, Praha.
- ŠIMON, P. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 7. ročník*. TAKTIK International, Praha.
- GÉRINGOVÁ, J. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 8. ročník*. TAKTIK International, Praha. (*Jediný z této řady nemá doložku MŠMT, avšak je již v řešení od roku 2021, proto je zde uveden*)
- STRAŠILOVÁ, G., KUBŮ, E., KYŠOVÁ, E. (2019): *Hravý zeměpis 9*. TAKTIK International, Praha

Předností učebnic TAKTIK je na první pohled vysoká úroveň grafické úpravy. Díky svému vzhledu jsou atraktivní pro žáky i pro učitele. Text je srozumitelný, nenáročný, a přesto plný vhodných informací. Nejdůležitější informace jsou tučně zvýrazněné, aby měly dostatečný důraz. Na začátku kapitoly jsou otázky, které v žácích mohou probouzet zvědavost. Na konci tematických celků jsou další, které slouží na procvičování daného tématu. K tomu všemu je text protkán různými zajímavostmi v podobě rámečků „*Věděli jste, že...?*“. Celé kapitoly jsou zakončené jednoduchým shrnutím, které je dostatečné a může nahradit běžný zápis do sešitu.

Zeměpis je zde téměř neustále protínán doplňujícími informacemi z jiných předmětů, včetně historie. Dějepisné vazby jsou opravdu velmi silné. Např. v kapitole o Mongolsku je část textu věnována Čingischánovi. Historie není zobrazena tedy jen skrze kulturu, ale i jako nositelka tradic. To lze říci o všech učebnicích v této sérii.

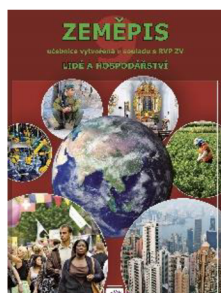
Místní region je využíván hojně v učebnici pro 8. ročník, ale v jiných dílech se téměř neobjevuje. Bohužel se neobjevují otázky typu: „Jaký typ půdy je ve tvém okolí nejčastější? Jaký druh průmyslu/zemědělství se nachází ve tvém regionu?“ atd. Přístup k online materiálům je však výborný. Učebnice existují v interaktivních verzích, které nabízí spoustu aktivit. Některé jsou vhodné pro práci s počítačem, jiné jako aplikace na interaktivní tabuli. Problémem se může jevit jen cena těchto materiálů. Rozličnost aplikací je však obrovská a je téměř zaručené, že aktivity nezevšední.

Tab. č. 1) SWOT analýza učebnic zeměpisu TAKTIK

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grafická atraktivita ✓ Široká škála interaktivních materiálů ✓ Silné propojení s dějepisem 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Může působit neuspořádaně až chaoticky (zvláště pro žáky s poruchou pozornosti) ✓ Slabé propojení s místním regionem ✓ Chybějící doložka MŠMT pro 8. třídu
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motivační otázky v úvodu ✓ Propojení s ostatními vyučovacími předměty 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Cena interaktivních materiálů ✓ Hlavní myšlenka kapitol ztracená pod množstvím obrázků

Zdroj: Vlastní

Nová škola

Obr. č.6) Učebnice zeměpisu Nová škola
Zdroj: Nová škola
2022

- NOVÁK, S., ŠTEFL, V., TRNA, J., WEINHÖFER, M. (2018): *Zeměpis 6, 1. díl – Vstupte na planetu Zemi*. Nová škola, Brno.
- HÜBELOVÁ, D., NOVÁK, S., WEINHÖFER, M. (2018): *Zeměpis 6, 2. díl – Přírodní obraz Země*. Nová škola, Brno.
- (Učebnice pro 7. ročník nemají platnou doložku)
- BORECKÝ, D., NOVÁK, S., CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 – Česká republika*. Nová škola, Brno.
- HÜBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 – Evropa*, Nová škola. Brno.
- CHALUPA, P., HÜBELOVÁ, D. (2015): *Zeměpis 9 – Lidé a hospodářství*. Nová škola, Brno.

Již na první pohled je vidět, že grafická úprava nedosahuje kvalit učebnic TAKTIK. Text je místy přehruštěn informacemi a učebnice vypadá téměř jako učebnice pro střední školy. Lze tedy soudit, že cílí spíše na nižší stupně gymnázií. Svým obsahem a množstvím informací je vcelku nadstandardní. Otázky, které jsou zde pokládány, se zaměřují na informace, které se v učebnici nenacházejí. Nutí tím žáky hledat informace i mimo text, případně se doptávat učitelů. Je vidět, že nakladatelství Nová škola chce, aby žáci měli k dispozici učebnice od tohoto nakladatelství v každém předmětu. Na mnoha stranách se místo dodatečných informací dozvídáme jen citace na jiné učebnice – např. „*Vznik monarchií: dějepis 8, str. 18*“. Je zde tedy jakési propojení s ostatními předměty, ale mnohdy jen skrze citace.

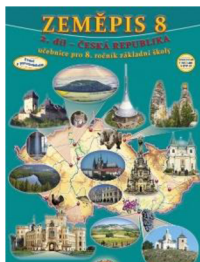
Místní region je využíván často v celé řadě. Velmi často skrze otázky na místo bydliště, vždy s kontextem kapitoly. Bohužel multimediální materiály nejsou na dobré úrovni. Je na nich znát zub času, ale rozhodně je bonusem, že vůbec existují. Jsou použitelné, a přestože se již projevilo stárání, některé animace jsou nadčasové. Samotný web na procvičování by však zasloužil pozornost od vývojářů.

Tab. č. 2) SWOT analýza učebnic zeměpisu Nová škola

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Velké množství informací ✓ Mezipředmětové vazby (i když často jen skrze citace) ✓ Zeměpis v praxi 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grafická podoba ✓ Chybějící doložka MŠMT pro učebnice 7. třídy
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Finanční dostupnost učebnic a multimediálních materiálů ✓ Doplnující úkoly 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zastaralost interaktivních učebnic a webů

Zdroj: Vlastní

Nová škola DUHA

- CHALUPA, P., CIMALA, J. (2017): *Zeměpis 6 (Planeta Země)*. DUHA, Brno.
- CHALUPA, P., CIMALA, J. (2019): *Zeměpis 7 (1. a 2. díl)*. DUHA, Brno.
- CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 (1. a 2. díl)*, DUHA. Brno.
- CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 9 – Lidé a hospodářství*. DUHA, Brno.

Obr. č.7) Učebnice zeměpisu Nová škola DUHA

Zdroj: Nová škola DUHA 2022

Grafická podoba učebnic je na zdařilé úrovni. Dobře vypadají barevně odlišené nadpisy. Navíc každé téma má svou vlastní barvu v záhlaví, což pomůže při orientaci. Obrázky vhodně doplňují text a nenarušují jeho lineárnost. Doprovodné informace v podobě zajímavostí jsou umístěny v rámečcích na boku stránek. Nejzajímavější se jeví rámečky obsahující medailonky známých míst, osobností nebo států. Na konci každé kapitoly je shrnutí informací a velmi podrobné opakování. Nachází se zde propojení s cizími jazyky, jelikož v zápatí jsou uvedeny cizí termíny, případně překlady českých slov do angličtiny.

Bohužel je třeba konstatovat, že učebnice nenabádají žáky k zamyšlení. Většina otázek směřuje na vyhledávání v atlasech nebo v učebnicích, ale chybí otázky k hlubšímu přemýšlení. Neuplatňuje se zde ani využití místního regionu, tedy až na výjimky. Propojení dějepisu a zeměpisu je na obстойné úrovni kvůli již zmíněným medailonkům. Ty jsou plné historických zajímavostí. Přesto si lze představit větší množství dějepisných faktů pro zasazení kontextu některých témat.

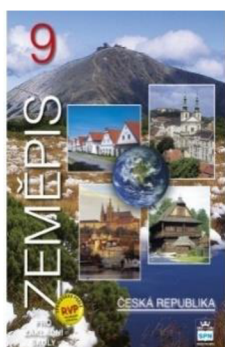
Multimediální materiály jsou velmi podobné těm, co vydalo nakladatelství Nová škola. Jsou však na lepší grafické úrovni. Jedná se o interaktivní pracovní sešity a učebnice. Nevýhodou je potřeba instalace těchto produktů. Zajisté by bylo možné vytvořit online verzi pro snadnější přístup. Někteří žáci mohou mít problém s instalováním a spouštěním učebnice. Bohužel materiály nepřinášejí žádné revoluční změny a jedná se jen o počítačovou verzi učebnic. Chybí zde další aplikace, které by mohly pomoci s opakováním probírané látky.

Tab. č. 3) SWOT analýza učebnic zeměpisu Nová škola DUHA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Informace úměrně doplněny obrázky ✓ Větší množství otázek pro opakování 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nepropojenost s místními regiony ✓ Potřeba instalace interaktivních materiálů
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mezipředmětové vazby 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence otázek k zamyšlení

Zdroj: Vlastní

SPN

- DEMEK, J., HORNÍK, S., a kol (2019): *Zeměpis 6 pro základní školy – Planeta Země*. SPN, Praha.
- DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 7 pro základní školy – Zeměpis světadílů*. SPN, Praha
- DEMEK, J. a kol. (2020): *Zeměpis 8 pro základní školy – Lidé a hospodářství*, SPN, Praha
- DEMEK, J. a kol. (2020): *Zeměpis 9 pro základní školy – Česká republika*, SPN, Praha.

Obr. č.8) Učebnice zeměpisu SPN

Zdroj: Naše Učebnice 2022

Výkladový text je v učebnici psaný srozumitelně, stručně, a přesto na vysoké úrovni. Opět se i zde nachází tučně zvýrazněné klíčové termíny. Grafická stránka se dá jednoduše popsat slovem průměrná. Jsou zde vhodné obrázky pro doplnění textů. Nedosahují však nejlepší kvality. Pro doplnění textu jsou zde i boční panely, které jsou plné doplňujících informací nebo zajímavostí. Občas jsou informace nevyvážené a některé části textu by měly spíše směřovat do zajímavostí a naopak. Na konci kapitol je shrnutí a kratší opakovací otázky. Otázky jsou i v úvodu. Ty motivují žáky, aby se zajímali o danou látku.

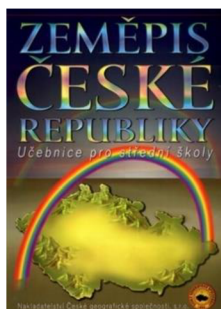
Místní region je popisován částečně skrze různé zajímavosti nebo otázky. Lze říci, že učebnice mají snahu pracovat i s tímto tématem, ať už je to jakkoliv obtížné. Mezipředmětové vazby jsou však na špatné úrovni. Krom propojení zajímavostmi působí celé kapitoly izolovaně. Dokonce do té míry, že často nejsou propojené dostatečně ani mezi sebou. Multimediální materiály vůbec nejsou k dispozici. Chystají se určité změny pro učebnice fyziky, ale pro zeměpis žádné nalezeny nebyly. V roce 2022 se jedná již opravdu o problém, zvláště po zkušenostech s online výukou.

Tab. č. 4) SWOT analýza učebnic zeměpisu SPN

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obsáhlý, a přesto srozumitelný text 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Chybějící mezipředmětové vazby ✓ Vzájemná izolovanost kapitol ✓ Nevyváženost informací
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zajímavosti ✓ Motivační otázky 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence multimediálních materiálů

Zdroj: Vlastní

Nakladatelství České geografické společnosti (ČGS)

Obr. č.9) Učebnice zeměpisu ČGS

Zdroj: Učebnice mapy 2022

- ČERVINKA, P., TAMPÍR, V. (2020): *Přírodní prostředí Země*. ČGS, Praha.
- VALENTA, V., HERINK, J. a kol. (2016): *Současný svět*. ČGS, Praha.
- KASTNER, J. a kol. (2020): *Zeměpis naší vlasti*. ČGS, Praha
- HOLEČEK, M., JANSKÝ, B., TLACH, B. (2017): *Zeměpis světa 1*. ČGS, Praha
- HOLEČEK, M. A kol (2020): *Zeměpis světa 2 (Amerika, Asie)*. ČGS, Praha.
- JEŘÁBEK, M., VILÍMEK, V. (2020): *Zeměpis světa 3 (Evropa)*. ČGS, Praha.

Učebnice od České geografické společnosti působí vskutku vědeckým dojmem. Jsou psány velmi podrobně, ale bohužel též velmi složitě. Tento fakt se snaží zachránit slovník pojmů umístěný na konci učebnice, ale ani tam nejsou všechny cizí slova. Zvláště pak mladší žáci mohou mít problém se čtením takového textu. Pro hlubší poznání tématu je však ideální.

Grafická stránka není příliš podařená. Obrázky, kterých zde není moc, jsou bledé a nikterak působivé. Jednoznačně se nedá říci, že by byla učebnice atraktivní. Uspořádání je stejné jako u předchozích učebnic. Hlavní text ve prostřed a po bocích stran mnohé rámečky se zajímavostmi, případně obrázky. Zdařilé se zdají otázky, které jsou jak motivační, tak opakovací. Kromě běžného druhu otázek jsou zde i rébusy, které musí žák řešit.

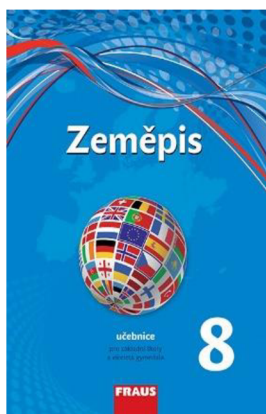
Propojení s místním regionem je nepatrné a téměř výhradně jen v podobě zajímavostí. Mezipředmětové vazby jsou na dobré úrovni. Obrovské množství otázek k zamyšlení propojuje zeměpis a dějepis vskutku téměř dokonale. Učebnicím chybí multimediální materiály. Nejsou vůbec žádné a stejně jako u nakladatelství SPN to přináší obrovské problémy při online výuce.

Tab. č. 5) SWOT analýza učebnic zeměpisu ČGS

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Množství doplňujících otázek ✓ Podrobný text 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Příliš složité termíny ✓ Slabší grafické zpracování
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zajímavosti ✓ Motivační otázky 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence multimediálních materiálů

Zdroj: Vlastní

Fraus

Obr. č.10) Učebnice zeměpisu Fraus

Zdroj: Fraus učebnice

- KÜHNLOVÁ, H. (2018): *Život v našem regionu pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Fraus, Plzeň.
- ČERVENÝ, P., MENTLÍK, P., KOPP, J., ROUSOVÁ, M. (2019): *Zeměpis pro 6. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.
- KOHOUTKOVÁ, A., PREIS, J., DVOŘÁK, J. (2020): *Zeměpis pro 7. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.
- MARADA, M. a kol. (2016): *Zeměpis pro 8. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň
- MARADA, M., DUPALOVÁ, A., HANUS, M. a kol. (2017): *Zeměpis pro 9. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.
- DUPALOVÁ, A., KOHOUTOVÁ, A. a kol. (2020): *Zeměpis s nadhledem 6-9*. Fraus, Plzeň.

Učebnice nakladatelství Fraus patří zřejmě mezi ty nejpopulárnější. Jsou psány srozumitelně a stručně. Stručnost je však v některých případech až na škodu. Výklad je doplněn zdařilým grafickým doprovodem, ať už jde o obrázky, mapy nebo grafy. Jsou zde motivující otázky, souhrny a závěrečné opakování. Každá kapitola navíc začíná motivujícím textem, který má v žácích vzbudit zájem.

Problémem učebnic může být nedostatek faktografie. Jsou totiž koncipované tak, aby žáci informace dohledávali i mimo ně. Svým způsobem je to samozřejmě dobře, ovšem v případě nutnosti by měla i učebnice sloužit jako dostatečný zdroj vědomostí. Řadu učebnic doplňují učebnice *Zeměpis s nadhledem*. Ty slouží jako pracovní sešity, které zábavnou formou opakují látku.

Použití místního regionu je na výborné úrovni, což dokládá samotná učebnice *Život v našem regionu*. Regiony jsou však používány i v jiných učebnicích, a to nadprůměrně. Propojení zeměpisu a dějepisu je průměrné a historie slouží především jako nositelka kultury a tradic.

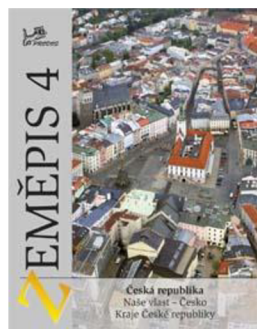
V čem však Fraus exceluje jsou multimediální materiály pro výuku. Všechny učebnice existují v online verzi a lze je promítat na interaktivní tabuli. Krom toho nabízí obrovské množství doprovodných aktivit jako např. videa, animace nebo zvukové nahrávky. Taktéž pro procvičování jsou zde různorodé aktivity – od jednoduchých křížovek po přiřazování pojmů na mapě. Interaktivní obsah je po grafické i obsahové stránce velmi zdařilý.

Tab. č. 6) SWOT analýza učebnic zeměpisu Fraus

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grafická úroveň ✓ Multimediální materiály ✓ Celá učebnice o místním regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Přehlednost učebnic (občas zvláštní názvy kapitol)
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motivující texty ✓ Doplnující otázky 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nedostatek faktografie

Zdroj: Vlastní

Prodos

Obr. č.11) Učebnice zeměpisu Prodos

Zdroj: Učebnice

- VOŽENÍLEK, V., DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 1 - Planeta Země, Glóbus a mapa, Přírodní složky a oblasti Země*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 2 – Zeměpis oceánů a světadílů 1*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M., MAHROVÁ, M. (2020): *Zeměpis oceánů a světadílů 2*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., SZCZYRBA, Z. (2021): *Zeměpis 4 – Česká republika*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M., NOVÁČEK, P., SZCZYRBA, Z. (2021): *Hospodářství a společnost*. Prodos, Olomouc.

Prodos nabízí svými učebnicemi srozumitelný, přesto podrobný obsah. Text je logický a lze mu vytknout jen příliš velký rozsah. Pro doplnění jsou zde ilustrační materiály, ale není jich tolik a nejsou v nejvyšší kvalitě. V postranních pásech se opět nachází zajímavosti, případně vysvětlivky. Mít vysvětlivky hned vedle textu je rozhodně lepší varianta než slovník na konci učebnice, jako to má ČGS. Závěr kapitol je věnován opakování a shrnutí nejdůležitějších informací.

Nevýhodou je každopádně absence motivačních textů nebo otázek. I proto zde není téměř žádné propojení s místním regionem. Vazby s jinými předměty jsou zde díky zajímavostem v rámečcích. Taktéž obsáhlý text pomáhá najít alespoň některé mezipředmětové vazby. V roce 2020 naštěstí Prodos vydal pro své učebnice nové multimediální materiály. Především jsou učebnice dostupné v interaktivní podobě. Bohužel nenabízejí mnoho aktivit a ve své podstatě je lze jen promítat. Jen na několika stranách se nachází interaktivní materiál. Grafická stránka interaktivních materiálů je lehce nadprůměrná.

Tab. č. 7) SWOT analýza učebnic zeměpisu Prodos

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podrobný text ✓ Přehlednost kapitol 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grafický design ✓ Nedostatek interaktivních materiálů
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zajímavosti 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence motivačních textů/otázek

Zdroj: Vlastní

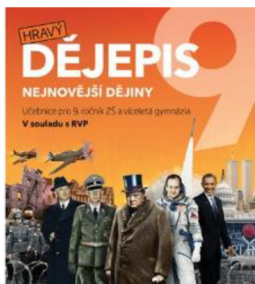
Shrnutí

Z učebnic zeměpisu se jako nejzdařilejší zdají TAKTIK, Nová škola DUHA nebo Fraus. Všechny mají zdařilý design, který žáky zaujme. Každá z těchto učebnic trpí nějakým nedostatkem a je jen na učitelích vybrat si, jaký je schopen tolerovat, případně nahradit. TAKTIK je velmi drahý a pro některé žáky může působit chaoticky. Nová škola DUHA je téměř dokonalá, ale chybí jí interaktivní materiály na vyšší úrovni. Taktéž trpí absencí motivačních otázek. Všem známý Fraus je přesný opak. Nejvíce motivuje, ale samotný text je krátký a neúplný. Kdyby si však autor měl vybrat učebnici zeměpisu, volí mezi těmito třemi nakladatelstvími. Nyní již k učebnicím dějepisu.

7.2 Učebnice dějepisu

Hodnocení učebnic dějepisu se drží stejných kritérií jako analýza učebnic zeměpisu. Cílem je zjistit, jak dané řady učebnic vypadají, jestli poukazují na téma místního regionu, propojují zeměpis a dějepis a mají interaktivní materiály. Již hodnoceným řadám není věnována tak podrobná analýza, jelikož se téměř neliší od těch zeměpisných. Podrobněji je tedy rozebrána pouze řada SPL – Práce.

TAKTIK

Obr. č.12) Učebnice dějepisu Taktik

Zdroj: Taktik 2022b

- MÁCHA, P., HORKÁ, V., KRÁLOVÁ, V. (2017): *Hravý dějepis 6.* TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., HORKÁ, V., PEVNÁ, L. (2017): *Hravý dějepis 7.* TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., JINDRÁČKOVÁ, M. (2018): *Hravý dějepis 8.* TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., JINDRÁČKOVÁ, M. (2020): *Hravý dějepis 9.* TAKTIK, Praha.

Stejně jako u učebnic zeměpisu se i dějepis nakladatelství TAKTIK může pochlubit výbornou grafickou úpravou. Text zde však není tak stručný, což lze hodnotit v případě historie jen pozitivně. Obrázkové přílohy taktéž ubylo, ale přesto vhodně doplňuje text. Mnohem více se zde objevují otázky na zamyšlení i na opakování dřívějšího učiva. Je velmi dobře, že se učebnice neustále navrácí a opakuje již prošlo učivo.

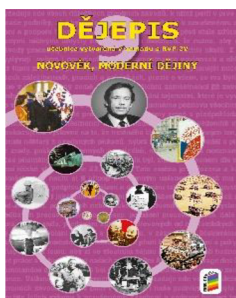
Místní region se bohužel téměř nevyskytuje, jen zřídka v zajímavostech. Propojení dějepisu se zeměpisem není nikterak silné, ale je přítomné. Stejně jako u zeměpisu, TAKTIK exceluje svými multimedialními aplikacemi.

Tab. č. 8) SWOT analýza učebnic dějepisu TAKTIK

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">✓ Grafická atraktivita✓ Podrobný text✓ Otázky na souhrnné opakování	<ul style="list-style-type: none">✓ Slabé propojení se zeměpisem
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">✓ Zajímavosti✓ Časová osa	<ul style="list-style-type: none">✓ Absence propojení s místním regionem

Zdroj: Vlastní

Nová škola

Obr. č.13) Učebnice
dějepisu Nová škola
Zdroj: Nová škola

- BEDNAŘÍKOVÁ, J., KYSUČAN, L., FEJTUŠOVÁ, M. (2018): *Dějepis 6 (pravěk, starověk)*. Nová škola, Brno.
- VYKOUPILOVÁ, V., ANTONÍN, R., FEJTUŠOVÁ, M. (2020): *Dějepis 7 (středověk a počátky novověku)*. Nová škola, Brno.
- VYKOUPILOVÁ, L., ČAPKA, F. (2020): *Dějepis 8 (novověk)*. Nová škola, Brno.
- ČAPKA, F. (2016): *Dějepis 9 (novověk, moderní dějiny)*. Nová škola, Brno.

Hodnocení dějepisu Nové školy je téměř stejné jako hodnocení zeměpisu tohoto nakladatelství. Svým obsahem učebnice nejsou tak náročné. Bohužel jsou však mnohem méně přehledné. Kapitoly jsou roztříštěné a graficky učebnice nevypadají uceleně. Hlavní text je narušován vysvětlivkami obrázků či různých zajímavostí. Na učebnicích je vidět, že do nich autoři chtěli zahrnout vše. Bohužel výsledkem se stal zmatek. Pokud se však žák zorientuje v textu, učebnice mu nabídnou obrovské množství různých informací a zajímavostí.

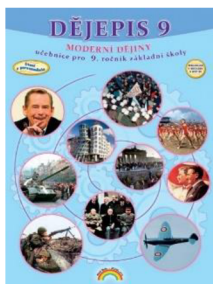
Propojení s místním regionem téměř neexistuje, opět jen skrze zajímavosti. Propojenost se zeměpisem je však silná a téměř každá kapitola zahrnuje práci s atlasem. A to včetně témat, která k tomu přímo nesvědčí – např. středověká společnost. Multimediální materiály jsou stejné jako u zeměpisné verze a hodnocení tedy zůstává také stejné.

Tab. č. 9) SWOT analýza učebnic dějepisu Nová škola

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">✓ Práce s atlasem✓ Mezipředmětové vazby	<ul style="list-style-type: none">✓ Grafická podoba
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">✓ Využití časové osy✓ Velké množství zajímavostí	<ul style="list-style-type: none">✓ Absence propojení s místním regionem✓ Zmatečné grafické uspořádání

Zdroj: Vlastní

Nová škola DUHA

- KYSUČAN, L., MEDKOVÁ, J., PRÁTOVÁ, K. (2017): Dějepis 6. DUHA, Brno.
- VYKOUPILO, L., PRÁTOVÁ, K., PECHNIK, O. (2018): Dějepis 7. DUHA, Brno.
- VYKOUPILO, L., PECHNIK, O. (2019): Dějepis 8. DUHA, Brno
- JŮZA, V., VYKOUPILO, L. (2020): Dějepis 9 – Novověk. DUHA, Brno.

Obr. č.14) Učebnice dějepisu Nová škola DUHA

Zdroj: Nová škola DUHA 2022b

Dějepisné verze učebnic nakladatelství DUHA jsou velmi inovativní svým přístupem. Žáci 6. třídy se učí především pomocí různých her. S nadcházejícími ročníky ubývá her a přibývá textu, ve kterém se žáci mají zorientovat. Je skvělé, že učebnice podporuje kritické myšlení a čtení s porozuměním. Grafická úprava je stejná jako v zeměpisné verzi.

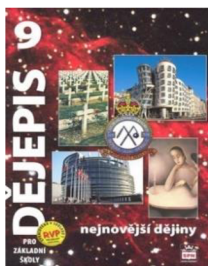
Propojení s místním regionem je silné a v učebnicích se nachází i různé návody na projektovou výuku. Jak již bylo popsáno v kapitole č. 4, tento způsob učení je jedním z nejnáročnějších, ale také nejefektivnějších způsobů výuky. Ve chvíli, kdy je navržena samotnou učebnicí je to obrovské plus. Spojení zeměpisu a dějepisu je taktéž všudypřítomné. Velká část výuky zahrnuje práci s atlasem a přímo v učebnicích se nachází časté mapy. Dokonce i úlohy na zamyšlení se velmi často dotýkají geografických znalostí. V neposlední řadě i interaktivní materiály jsou na dobré úrovni. Existují online učebnice, ale pro 6. třídu existuje i speciální, interaktivní verze. Průvodcem učebnicí se stala bohyně Athéna, což dokazuje jistou hravost a originalitu. Žáky tento přístup jistě zaujme.

Tab. č. 10) SWOT analýza učebnic dějepisu Nová škola DUHA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">✓ Hravé interaktivní učebnice✓ Práce s atlasem✓ Práce s kritickým myšlením✓ Návody na projektovou výuku	<ul style="list-style-type: none">✓ Občas přespříliš hustý text
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">✓ Mezipředmětové vazby✓ Čtení s porozuměním	

Zdroj: Vlastní

SPN

- VÁLKOVÁ, V., PARKAN, F. (2018): *Dějepis 6 – pravěk a starověk*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2020): *Dějepis 7 – středověk a raný novověk*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2020): *Dějepis 8 – novověk*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2016): *Dějepis 9 – nejnovější dějiny*. SPN, Praha.

Obr. č.15) Učebnice dějepisu SPN

Zdroj: Naše Učebnice 2022b

Učebnice z řady SPN jsou téměř totožné s těmi zeměpisnými. Hodnocení je tedy opět stejné. Lepší je grafická úprava a množství textu. Informace jsou nyní vyvážené a adekvátní. V postranních panelech je více zajímavostí. Velmi zajímavé je, že skrz učebnice prochází časová osa. Může pomoci žákům zorientovat se a zasadit události do správného kontextu.

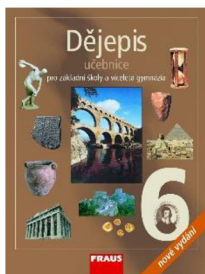
Místní region není popisován, dokonce i zajímavosti jsou tak strohé, že se tam toto téma těžko hledá. Mezipředmětové vazby jsou jen slabé. Sice v učebnicích je určité pobídnutí pro práci s atlasem, ale to je vše. Interaktivní materiály bohužel chybí.

Tab. č. 11) SWOT analýza učebnic dějepisu SPN

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">✓ Faktograficky obsáhlý text✓ Grafická úprava	<ul style="list-style-type: none">✓ Chybějící mezipředmětové vazby✓ Absence propojení s místním regionem
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">✓ Časová osa skrz učebnici	<ul style="list-style-type: none">✓ Žádné interaktivní materiály

Zdroj: Vlastní

Fraus

- LINHART, J. a kol. (2019): *Dějepis 6. Fraus, Plzeň*.
- VELINSKÝ, T., BARTÁKOVÁ, E. a kol. (2020): *Dějepis 7 – Středověk a počátky nové doby*. Fraus, Plzeň
- FRONK, V. a kol. (2016): *Dějepis 8 – Modernizace společnosti*. Fraus, Plzeň.
- PARKAN, F., MIKESKA, T., PARKANOVÁ, M. (2017): *Dějepis 9 – Moderní doba*. Fraus, Plzeň.

Obr. č.16) Učebnice dějepisu Fraus

Zdroj: Fraus

Učebnice Fraus jsou psány velmi stručně. U zeměpisu tento problém není tak markantní, ale zde již ano. Text je stručný a nevyvážený. Cílí především na motivaci, ale za cenu faktografie. V mnohých kapitolách jsou řešeny otázky, které jsou přinejmenším zbytečné, případně hloupé. Jako příklad lze uvést část učebnice 6. třídy, kde se v tématu Archaické období řeší na jedné straně lisování oleje a na druhé věštrína v Delfách. Tyto texty by měly být součástí zajímavosti v bočních panelech, a nikoliv tím hlavním.

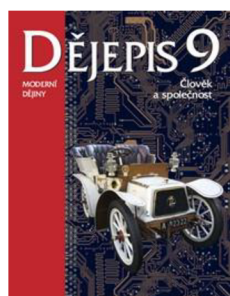
Grafická stránka učebnice je velmi podařená. Místní region je použit ve velkém množství názorných ukázek staveb, případně v rámci doplňujících otázek. Propojenost se zeměpisem je excelentní. Každá kapitola v sobě zahrnuje minimálně 4 mapy. Multimediální materiály jsou taktéž krásné a zábavné. Žáci jsou jimi dozajista oslněni. Bohužel nedostatek faktografie a nevyváženost textu táhne hodnocení učebnice dolů.

Tab. č. 13) SWOT analýza učebnic dějepisu Fraus

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grafická úprava ✓ Multimediální materiály ✓ Obrovské množství map ✓ Přítomnost místního regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nevyváženost textů
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Časté opakování ✓ Motivující texty 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Výrazný nedostatek faktografie

Zdroj: Vlastní

Prodos

- MIKULENKOVÁ, L. (2015): *Dějepis 6*. Prodos, Olomouc.
- MIKULENKOVÁ, L., DOOVÁ, L., ODEHNAL, P., SOMER, T. (2017): *Dějepis 7 – Středověk*. Prodos, Olomouc.
- TRAPL, M., TRAPLOVÁ, J., HÝSEK, O. a kol. (2020): *Dějepis 8 – Novověk*. Prodos, Olomouc.
- BUREŠOVÁ, J., HÝSEK, O., SCHULZOVÁ, E. (2019): *Dějepis 9 – Moderní dějiny*. Prodos, Olomouc.

Obr. č.17) Učebnice dějepisu Prodos

Zdroj: Učebnice 2022b

Učebnice dějepisu Prodos nabízejí vyvážený poměr mezi obsáhlostí textu a přístupností pro žáky druhého stupně ZŠ. Lze říci, že se téměř neliší od zeměpisných učebnic. Rozdílem je pouze lepší úroveň grafických materiálů, které jsou ve vyšší kvalitě. Také již zmíněný text není na poměry dějepisu rozsáhlý a dosahuje přiměřené délky a

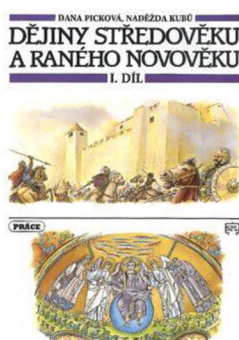
srozumitelnosti. Místní region se bohužel téměř vůbec neobjevuje, ale zato propojení se zeměpisem je velmi časté. Opět jsou přítomny mapy, případně v učebnicích pro 9. třídu jsou vidět tendence provázání s politickou geografii. Interaktivní materiály jsou v podobě online učebnic, stejně jako u zeměpisu. Zde je ale vyšší úroveň grafické úpravy.

Tab. č. 14) SWOT analýza učebnic dějepisu Prodos

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vyváženost obsáhlosti textu ✓ Grafická úprava 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Multimediální materiály ✓ Bez kontextu s místním regionem
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zajímavosti 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence práce s motivací žáka

Zdroj: Vlastní

SPL – Práce

Obr. č.18)

Učebnice dějepisu

SPL – Práce

Zdroj: Knihy

Dobrovský 2022

- AUGUSTA, P., HONZÁK, F., GLOSER, J.J. (2019): *Pravěk a starověk*. SPL, Praha.
- AUGUSTA, P., HONZÁK, F. (2018): *Dějiny pravěku a starověkého Orientu*. SPL, Praha.
- AUGUSTA, P., HONZÁK, F. (2018): *Dějiny starověkého Řecka a Říma*. SPL, Praha.
- PICKOVÁ, D., KUBŮ, N., GLOSER, J.J. (2021): *Středověk*. SPL, Praha.
- PICKOVÁ, D., KUBŮ, N. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku – 1. díl (Zrození středověké Evropy)*. SPL, Praha.
- AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PICKOVÁ, D., KUBŮ, N. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku - 2. díl. (Středověká společnost)*. SPL, Praha.
- BENEŠ, Z., AUGUSTA, P. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku – 3. díl (Raný novověk)*. SPL, Praha.
- AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PEČENKA, M. (2020): *Dějiny novověku 1. a 2.* SPL, Praha.
- AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PEČENKA, M. a kol. (2020): *Novověk*. SPL, Praha.

Tato rozsáhlá řada učebnic působí úplně jiným dojmem než všechny předchozí. Texty jsou rozsáhlé a na první pohled učebnice vypadají spíše jako knihy, případně učebnice pro střední školy. Mají podobu jednoho souvislého textu, který je protínán různými obrázky, grafy nebo mapami. Přestože jsou obrázky zastaralé, mají své kouzlo, a určitě některým žákům mohou připadat krásné až tajemné. V občasných modrých rámečcích se nachází doplňující zajímavosti. Většinou se jedná o citace historických osobností, což je rozhodně poutavé. Samotný text je psaný čitelně, ale jeho množství je na dnešní žáky ZŠ příliš velké. Tato učebnice by si však mohla najít uplatnění pro nižší ročníky gymnázií, kam je zřejmě i cílena.

Propojení s místním regionem zde vůbec není plánované, maximálně se mohou objevit historické zprávy o daném území. Zaměření na místní region rozhodně nebylo cílem nakladatelství. Propojení se zeměpisem je nadprůměrné, díky velkému množství map. O multimediálních materiálech však u této řady ani nelze mluvit. Žádné neexistují.

Tab. č. 14) SWOT analýza učebnic dějepisu SPL Práce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Obrovské množství faktografie ✓ Poutavé grafické zpracování 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Velmi malý prostor pro aktivizaci žáka
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zajímavosti v podobě citací slavných osobností 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Absence multimediálních materiálů

Zdroj: Vlastní

Shrnutí

Mezi nejpodařenější učebnice dějepisu se opět řadí TAKTIK. Tentokrát jej nedoplňuje Fraus, kterému až příliš chybí faktografie. Velmi pozitivně je hodnoceno nakladatelství Nová škola DUHA. Tyto učebnice jsou zřejmě tím nejlepším, co nám trh může nabídnout. Učebnice od SPL – Práce jsou zajímavé, ale žáci by na ně museli být zvyklí a museli by se zajímat o dějepis. Pokud by žáka dějepis nezajímal, tak ho v tom takto rozsáhlé učebnice, které nepracují s motivací, jen utvrdí. Kdyby si autor měl vybrat učebnici dějepisu, zřejmě by zvolil nakladatelství DUHA. Učebnice totiž mají komplexní přístup a trénují kritické myšlení.

8 Vlastní aktivizující výuka

Tato kapitola je zaměřená na návrh vlastní aktivizující výuky. Ten byl aplikován při učení žáků ZŠ Stachy v rámci souvislé pedagogické praxe. Jak již bylo popsáno v metodice, všechny materiály splňují tři body – propojení zeměpisu a dějepisu, zapojení místního regionu a výuka musí být použitelná i v případě online vyučování. Bylo také potřebné, aby na žáky nebyly kladeny nároky v podobě sofistikovanějšího hardwarového vybavení.

Samotné hodiny jsou popsány pomocí metodických listů s přílohami. Ty jsou zde pouze v omezené míře. Většina materiálů je totiž interaktivní. Kdyby byly přiloženy v tištěné podobě, nedávaly by logiku. Proto jsou v metodických listech jen příslušné obrázky. Jmenované soubory lze vidět na webu popisovaném v kapitole 8.1.

Na závěr každého materiálu je uvedena reflexe popisující klady i zápory. Výuka je navržena zvláště pro žáky celého druhého stupně. Cílem bylo ji aplikovat do právě probíhajícího vyučovacího plánu. Navíc je využita aktivizační hra – hledání kešek – která je společná pro všechny žáky 2. stupně ZŠ.

8.1 Webové stránky

Aby žáci měli kompletní přehled o učivu, bylo potřeba zajistit platformu, kde najdou všechny materiály spojené s výukou. Při prezenčním vyučování by to nebylo nutné a byla by to spíše nadstavba. V online výuce je to ale nutnost. Byly tedy vytvořeny webové stránky, na kterých žáci mohli najít veškeré materiály z výuky dějepisu a zeměpisu. Vytvořeny jsou v Google aplikaci Google Sites, ale to jen kvůli osobním preferencím autora. Rozhodně je možnost použít i jiné aplikace, jako např. od konkurenčního Microsoftu. Pokud je učitel schopný programátor, může si vlastní web dokonce naprogramovat.

Stránky slouží jak žákům, tak čtenářům této kvalifikační práce, jelikož si odtud mohou vzít veškeré materiály, především prezentace. Pro žáky jsou zde soubory nahrány, aby se k nim mohli kdykoliv vracet. Samotný web si neklade vyšší cíle než poskytnutí materiálů. Samozřejmě je možné tyto stránky dále vylepšovat a případně s nimi pracovat i v jiné rovině. Ostatně zvelebovat web si klade za cíl i autor této diplomové práce. Taktéž samotných souborů v podobě prezentací či pracovních listů neustále na stránkách přibývá.

Čtenář se může sám podívat pomocí hypertextového odkazu na dosavadní stav webu a zhodnotit jej: <https://sites.google.com/view/martinorsag/z%C5%A1-stachy-d%C4%9Bjepis-zem%C4%9Bpis>

8.2 Mentální mapa obce Stachy s důrazem na historické památky – 6. třída

Cíl: Žáci vytvoří mentální mapu obce Stachy a zhodnotí význam historických památek.

Podcíl: Žáci si ukotví znalosti o kartografii, které dokážou použít v praxi. Taktéž si rozšíří povědomí o památkách v obci Stachy.

Kontext ŠVP: *Žák používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii. Přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajině. Užívá s porozuměním pojmy měřítko, mapa, druhy map (ZŠ Stachy 2020).*

6. třída začíná zeměpis s výukou kartografie. Jak lépe však žáky naučit pracovat s mapou, než nechat je si vlastní mapu vytvořit? Po probrání všech náležitostí mapy byl zadán úkol, aby vytvořili mentální mapu obce Stachy. Na umělecké ztvárnění nebyl brán zřetel. Hlavní bylo, aby mapa měla vše, co do ní patří. Konkrétně – mapové pole, měřítko, legendu, název, tiráž a severku. Druhotným cílem bylo, aby vyznačili historické památky, které považují za významné. Žáci toto zadání dostali formou domácího úkolu s časovým limitem jeden týden. Jako kuriózní se jeví, že jako motivace žákům posloužil i fakt, že jejich mapy budou zveřejněny v této práci. Při myšlence, že se v budoucnu budou moci podívat na své dřívější výtvořky, byli v úžasu. Proto také souhlasili se zveřejněním těchto map. Přestože nebyli nuceni k podpisu, většina se podepsala.

Tento úkol byl zadán ve chvíli, kdy se žáci vzdělávali prezenčně. Je však možné ho zadávat i při online výuce. Práce je totiž omezená jen na vlastní paměť a představivost. Výsledné práce by mohli zasílat vyučujícímu na e-mail, případně nahrávat na již zmíněný web. Navíc mapy je možné udělat v několika různých programech na počítači – Malování, Gimp atd. Taktéž lze vytvořit mapu na papír a naskenovat ji, případně vyfotit.

Reflexe

Třídy jsou na ZŠ Stachy malé, a přestože je zde jen 7 map (příloha č. 1), jsou téměř od všech žáků. Bohužel jeden žák mapu přes opakované upozornění nepřinesl. Na první pohled je vidět, že někdo si dal více a někdo méně záležet. Hlavní však je, že všechny mapy splňují zadání. Jen v jedné není legenda, ale místo ní velmi podrobné popisky.

Žáci se svěřili, že je zadání bavilo a při dalších hodinách se téměř nestávalo, že by zapomněli na některou z náležitostí mapy. Velmi rozdílné bylo jejich chápání historických památek. Někteří do mapy zahrnuli památkovou rezervaci a někteří budovu obchodu COOP. Náhled na historii a historické památky v 6. třídě je zkrátka velmi rozdílný.

Aktivita se každopádně podařila a bude využívána i nadále, jelikož cíl i podcíl byl splněn. Je zde několik možností obměny, jako např. nechat žáky nakreslit mapu ještě před samotnou výukou kartografie. Tím by učitel zjistil, jaké mají představy o mapách. Dále by šlo poslat žáky provádět terénní mapování určitého území. Možností práce s mapou je mnoho a velká část z nich lze naštěstí použít i při online vyučování.

8.3 Husitské války a dobývání hradů – 7. třída

Cíl: Žáci dokáží „vyzbrojit“ husitské bojovníky a vyhrát husitské bitvy. Dále zhodnotí taktiku obrany a obléhání hradů.

Podcíl: Žáci získají konkrétnější pohled na dobu husitských válek, rozšíří si povědomí o této době a pomocí svého kritického myšlení dokáží správně zodpovědět všechny otázky a vyhrát husitské bitvy. Navíc si příjemnou formou zopakují faktografii k dějinám husitských válek v podobě soutěží. V neposlední řadě se dozví základní informace z oboru kastelologie a gotické architektury.

Kontext ŠVP: *Žák charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí. Zná významné osobnosti husitství; Aplikuje na konkrétních případech praktické činnosti s mapami (ZŠ Stachy 2020).*

Tento výukový blok, použitý v 7. třídě, byl již použit autorem v soutěži o inovativní vyučování Schola in 2020 na FF Jihočeské univerzity (FF JCU 2020). Nyní byla možnost využít jej a aplikovat ho. Blok je naplánovaný na 2 vyučovací hodiny, mezi kterými se počítá s prodlevou 1 až 7 dní. Hodiny jsou použity po závěrečném shrnutí husitských válek, když na řadu přichází opakování. Přestože jsou hodiny koncipované pro online výuku, jsou bez problému použitelné i v prezenční výuce. V této formě byly také vyzkoušeny.

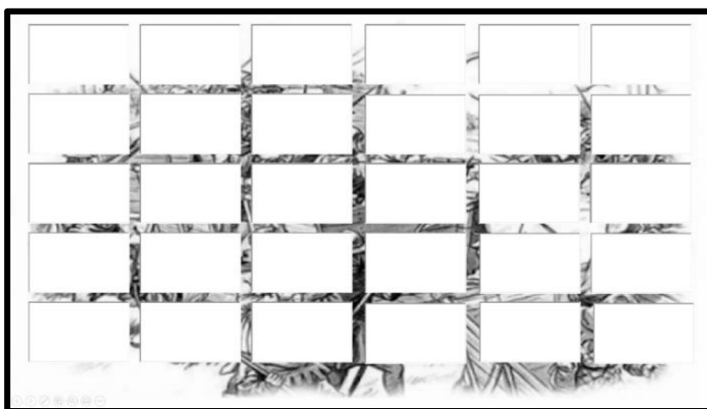
1. hodina

1. Motivační fáze (cca 3 min)

Žáci jsou seznámeni s průběhem následující vyučovací hodiny a následně si přehrají video *Dějiny udatného českého národa 44* (YouTube 2013) přes upravený PowerPoint. Úpravou PowerPointu a nahráním videí přímo do něj se učitel vyhne možným problémům se sdílením. Celá prezentace je následně plná vtipů, především z populární a populárně naučné literatury. Video je motivující a žáky připravuje na téma nadcházející hodiny. Po shlédnutí videa následuje krátká rozprava s následným brainstormingem.

2. Brainstorming (cca 10 min)

Žáci mají za úkol jmenovat vše, co se jim vybaví, když se zmíní husitství. Při online výuce učitel zapisuje nápady do příslušných políček v prezentaci (obr. č. 19). Zapisovat lze jen v případě vytvoření políček přes již zmíněnou kartu „vývojář“. Při prezenčním vyučování žáci mohou chodit k tabuli sami, čímž se jim dostane alespoň pohybu a odpadne stereotypní sezení v lavicích. Po zaplnění všech políček je čas věnovaný hodnocení nápadů.

Obr. č. 19) Brainstorming v PowerPointu s upravenými makry

Zdroj: Vlastní

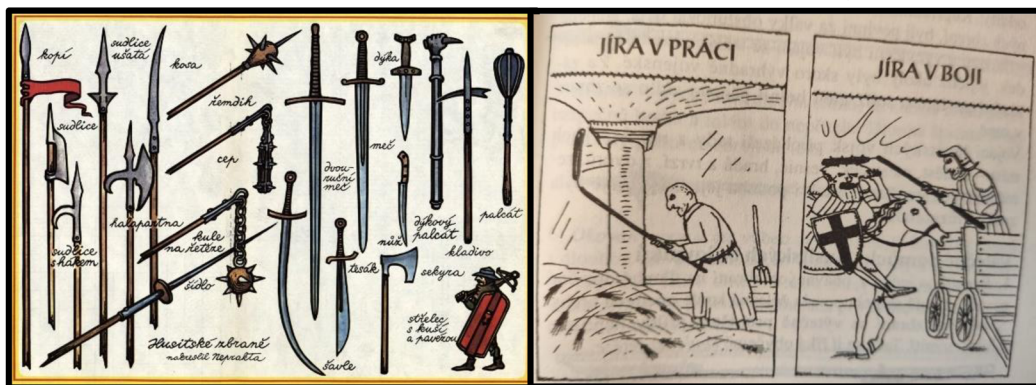
3. Kvíz výzbroje (cca 10 min)

Žáci vybírají ze zbraní a snaží se zvolit ty, které jsou typické pro husitské válečníky (obr. č. 20). Následně jsou seznámeni s většinou zbraní (obr. č. 21), jež byly používány husitským vojskem. Na závěr si volí možnosti přepravy vojska. Jde zde také zdůrazněn důvod, proč husité používali dané zbraně (obr. č. 21). Aby se do děje žáci mohli vžít, učitel připomene, že válčily i děti, jako tzv. práčata.

Obr. č. 20) Aktivita volení správné zbraně pro husitského válečníka

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

Obr. č. 21) Husitské zbraně a jejich znázornění pro žáky

Zdroj: Viz zdroje hodin

4. Opakování (cca 5 min)

Aby celá hodina nebyla založena jen na různých hrách, byla přidána i faktografie. Žáci doplňují do vět chybějící slova (obr. č. 22). Pokud netuší, jaké slovo doplnit, pomůžou jim přítomné obrázky. Žáci opět mohou chodit sami k tabuli, případně učitel zapisuje sám. Záleží jen na nastaveném chování ve třídě. Poté již následuje strategická aktivizační hra.

Opakování

- Jan Hus byl upálen .
- Husitská revoluce započala konšelů v roce 1419.
- Do čela husitských vojsk se postavil .
- V čele království byl nejprve a po jeho smrti o korunu usiloval bratr .

Obr. č. 22) Opakování husitské revoluce pomocí doplňování slov do vět

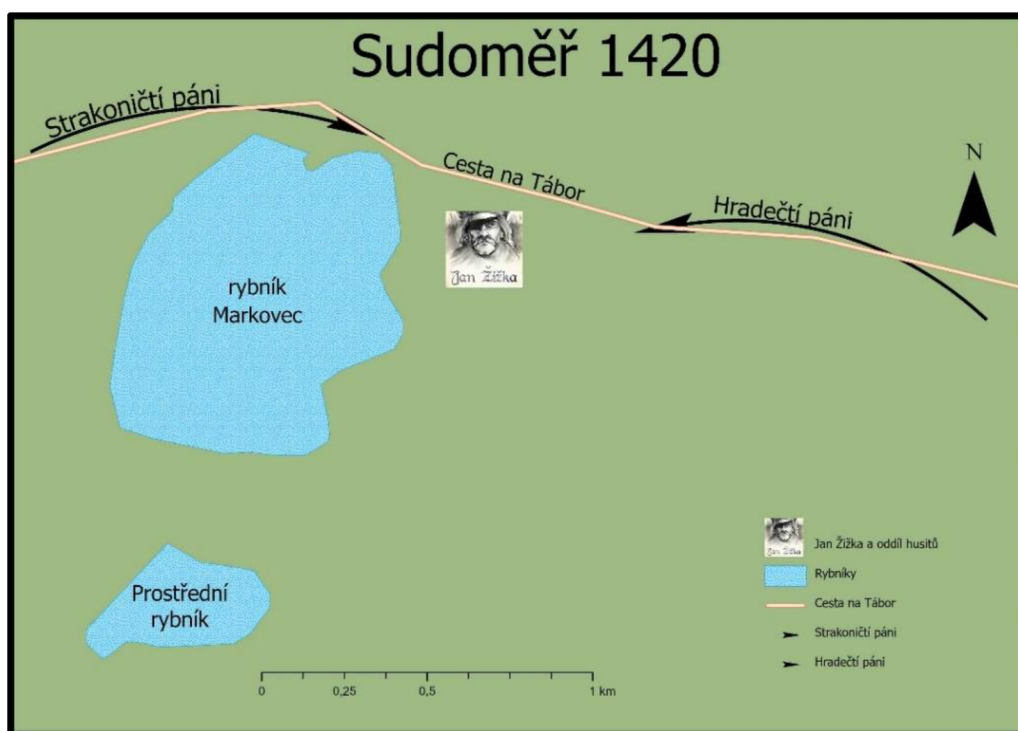
Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

5. Bitva u Sudoměře (cca 15 min)

Žáci jsou rozděleni na dvě skupiny – kališníky a katolíky. Rozdělení probíhá podle jejich vlastního uvážení formou hlasování. Následně je jim zobrazen plán bitvy u Sudoměře (obr. č. 23) a žáci dostávají otázky. Skupina katolíků vidí pouze tento plán, ale skupina husitů se rozhoduje podle jiné mapy (obr. č. 24). Při prezenčním vyučování byla druhá mapa žákům předána. Při online výuce žáky hrající za husity učitel navede na příslušný soubor s mapou, který si následně musí sami otevřít.

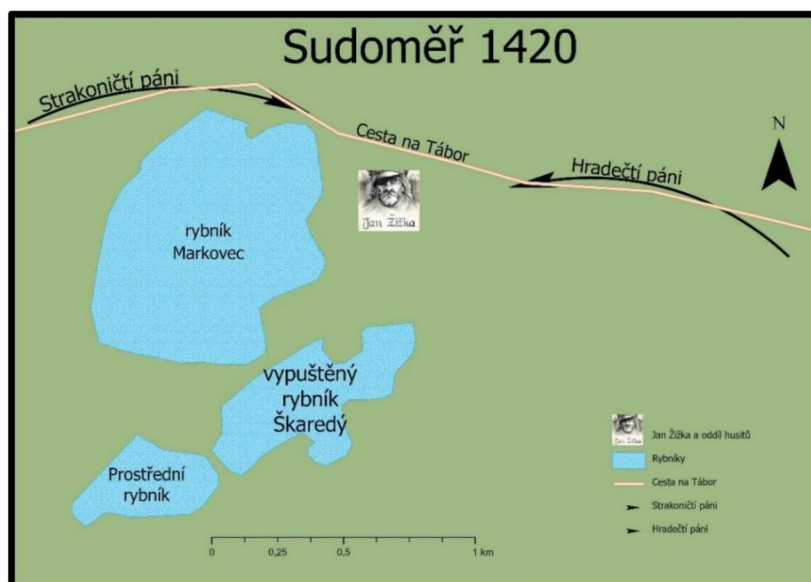
Žáci se snaží postupně vymýšlet strategii obrany/útočků, a to až do finále, kde je oběma skupinám odkryt kompletní plán (obr. č. 25). Tehdy jsou obě skupiny pochváleny za aktivitu a nápaditost v rámci boje. Učitel musí podotknout, že přes dobré nápady katolíci prohráli. Není to však jejich chyba a způsob uvažování měli správný.

Tento přístup k bitvě u Sudoměře má obrovský přesah, jelikož žáci se dostávají do role rytířů a husitů. Dokonce i samotný plán s chybějícím rybníkem je založený na faktografii, jelikož Hradečtí páni skutečně nevěděli o vypuštěném rybníku. Ten se jim stal osudným, když v něm uvízli a byli pobiti.

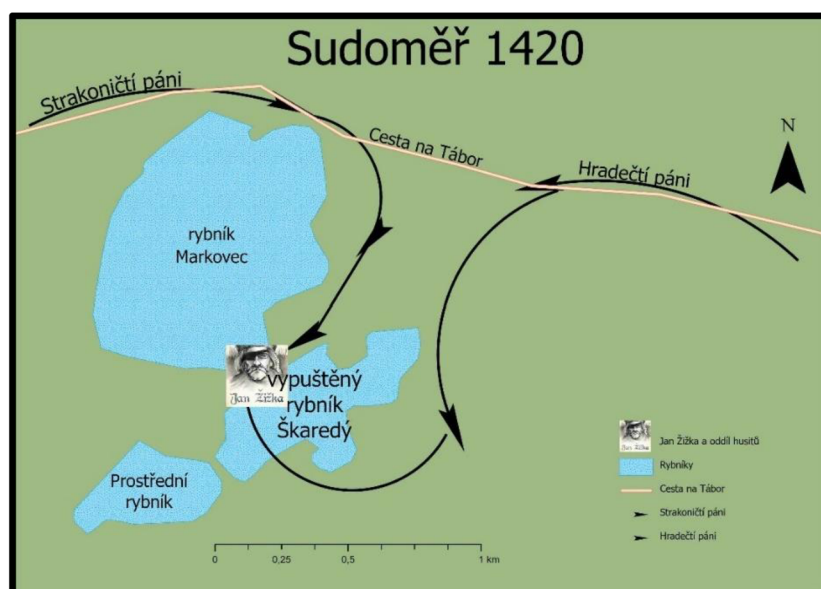
Obr. č. 23) Plán bitvy u Sudoměře se skrytým rybníkem Škaredým

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

Obr. č. 24) Plán bitvy u Sudoměře s viditelným rybníkem Škaredým

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

Obr. č. 25) Výsledek bitvy u Sudoměře s naznačenými posuny vojsk

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

6. Dobrovolný domácí úkol (cca 2 min)

Žákům je po bitvě přehráno video s výrobou vlastního katapultu pomocí gumiček a špejlí (YouTube 2016). Tento návod kdykoliv mohou otevřít na již zmíněném webu v příslušné prezentaci. Jejich úkolem je sestavit co možná nejlepší katapult s dalekým dostřelem. Ten mohou vzít následně do školy. Na začátku další hodiny dojde k vyhodnocení úkolu. Při online výuce žáci mohou ukázat katapult na webkameru, případně nahrát video, jak střílí. Úkol je dobrovolný, ale motivací může být jednička s nižší validitou za odevzdání.

2. hodina – dobývání hradů

1. Seznámení s hodinou + vyhodnocení katapultů (cca 10 min)

Žáci jsou seznámeni s průběhem následující hodiny. Následně jsou vyhodnoceny jejich katapulty a rozdány malé jedničky. Poté je přehráno video s ukázkou výstřelu ze skutečného trebuchetu (YouTube 2017). S žáky je veden dialog o dalších možných způsobech obléhání hradů. Jsou dotazováni na obléhací stroje, případně na obrané prvky hradů. Mezi další otázky může patřit:

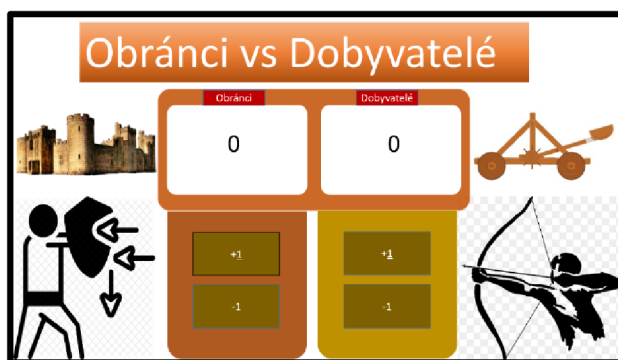
- Znáte nějaký hrad v ČR?
- Viděli jste někdy obléhací stroj?
- Slyšeli jste někdy o obléhání nějakého hradu nebo města?
- Proč dnes již nejsou stavěny hradby?

2. Obléhání/bránění hradu (cca 10 min)

Žáci jsou opět rozděleni na dva týmy dle jejich uvážení. V případě nevyváženosti týmů učitel zasáhne a žáky poprosí o změnu, aby byly týmy vyrovnané. Následně je jim předán text. Jedná se o dopis vlastníka hradu Rabí (příloha č. 2) obráncům. V něm sděluje, jakým způsobem by se měl bránit hrad. Druhý dopis, který však dostanou útočníci, je od Jana Žižky z Trocnova (příloha č. 3). V něm jsou zmíněny obléhací techniky. Žáci si texty prostudují a následně vrátí učiteli. Tím začne další fáze.

4. Obránci vs dobyvatelé (cca 10 min)

Žáci jsou vyvoláváni, aby mluvili o technikách dobývání/bránění hradů. Když navrhnou správnou techniku, je jejich týmu připsán bod na počítadle (viz obr. č. 26). Touto aktivitou seznámí s danou problematikou i druhý tým. Texty jsou napsané tak, aby mohly získat oba týmy maximálně 8 bodů. Hra má tedy skončit remízou. Jestliže však žák navrhne vlastní techniku, která v materiálech nebyla, získá bod navíc a jeho tým vyhraje. Metoda ale musí být reálná.

Obr. č. 26) Počítadlo vytvořené v PowerPointu pomocí maker

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

5. Riskuj (cca 15 min)

Na závěr hodiny přichází poslední opakování před testem. Probíhá formou hry Riskuj (obr. č. 27). Žáci jsou opět rozděleni na libovolný počet týmů. Touto formou si zopakují běžné učivo a dozví se i nadstandardní informace. Samotné otázky jsou v příloze č. 4.

	Jan Žižka	Husitská víra	Husitské bitvy	Králové v době husitské	Na zamyšlení	Letopočty
Team 1 0	100	100	100	100	100	100
Team 2 0	200	200	200	200	200	200
Team 3 0	300	300	300	300	300	300
Team 4 0	400	400	400	400	400	400
	500	500	500	500	500	500

Obr. č. 27) Hrací plocha hry Riskuj

Zdroj: Vlastní

Reflexe

Hodiny se podařilo zdařile odučit. Žáci byli velmi aktivní, a to zvláště ve hře Bitva u Sudoměře. Strach autora, že žáci z týmu katolíků, kteří přes dobré nápady prohrají a budou smutní, se zdál neopodstatněný. Žáci se bavili, ale získávali i řadu informací. V částech zaměřených na opakování učiva – doplňování do slov a Riskuj se znovu setkali s již probíraným učivem, které si ukotvili.

Úskalím se stalo čtení textů. Přestože byly napsány velmi jednoduše, až infantilně, trvalo jejich čtení velmi dlouho. Žáci nebyli zvyklí pracovat s textem, který má dvě strany. Díky zdržení se v této části nebylo dohráno celé Riskuj, ale to se nejevilo jako velký problém. Taktéž nebyl velký zájem o dobrovolný úkol v podobě sestrojení katapultu. Z 11 žáků katapult přinesli pouze 3. Ty byli sice velmi dobře sestrojeny, ale byl očekáván větší zájem o tuto aktivitu.

Hodiny dopadly kromě zmíněných nešvarů dobře a povedlo se splnit i hlavní tři body. Dějepis a zeměpis byl propojený skrze mapy a taktickou hru. Místní region byl zahrnut bitvou u Sudoměře a dobýváním hradu Rabí. To, že je aktivita schopná obstát v online výuce, je téměř jisté, ale to se potvrdí, až bude tímto způsobem i použita.

8.4 Těžba zlata na Šumavě – 8. třída

Cíl: Žáci si zahrají Kahoot!, aby procvičili své znalosti o těžbě zlata.

Podcíl: Žáci si pomocí interaktivní hry Kahoot! ověří své znalosti o těžbě zlata na Šumavě. Dozví se zajímavosti o místním regionu a jeho historii. Aktivita podpoří zájem o okolí obce Stachy a jeho historii.

Kontext ŠVP: *Žák zhodnotí údaje o rozmístění hlavních hospodářských aktivit v České republice. Hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry a přírodní zdroje. Charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu (ZŠ Stachy 2020).*

Aktivizační hodina pro žáky 8. třídy je bohužel velmi krátká. Je to kvůli faktu, že autor při své souvislé praxi učil tyto žáky pouze 2 vyučovací hodiny v režimu online výuky. Nebylo tedy možné správně odhadnout charakter třídy, aby byly použity správné aktivizační techniky. Přesto se podařilo do tématu nerostných surovin v České republice přidat interaktivní hru Kahoot! (viz příloha č. 4). Ta byla použita na závěr hodiny, aby si žáci zopakovali nově naučené vědomosti a zjistili zajímavosti o svém okolí.

Pro užívání této aplikace je nejlepší, když učitel promítá otázky na tabuli (nebo sdílí obrazovku v případě online výuky) a žáci odpovídají přes mobilní telefony. Při prezenční výuce se dají taktéž využít tablety nebo počítače. Pokud žák při online výuce nemá další potřebné zařízení, je možné odpovídat i přes počítač, na kterém jsou promítané otázky. Úskalí je jen v samotné šikovnosti žáka, jelikož musí přepínat okno prohlížeče s otázkami a okno s odpověďmi.

Reflexe

Tato aktivita, jak již bylo řečeno, byla použita při online výuce. Ověřilo se tím, že je v tomto typu výuky použitelná. Většina žáků měla k dispozici mobilní telefon a ti, kteří ho neměli, používali další okna prohlížeče pro zadávání odpovědí. Provedení se tedy podařilo vcelku zdařile.

Samotný kvíz na závěr hodiny byl pro žáky zpestřením. Jelikož na škole učitelé tento kvíz nepoužívají, byl pro žáky vítanou novinkou. Jejich odpovědi byly překvapující. Tři žáci dokonce měli 100% úspěšnost, přestože se o tomto tématu ve škole nikdo nezmiňoval.

Většina žáků měla alespoň základní povědomost. Velkou část třídy tato aktivita taky přiměla na „výlet“ k těmto dolům. Byli upozorněni, že se dovnitř nedostanou, ale přesto toužili užít malé otvory do skal, kterými se jejich předci dostávali do středověkých dolů. Hodina tedy dopadla nad očekávání dobře, a dokonce žáky motivovala k dalšímu zájmu o téma těžby zlata v Kašperských Horách.

8.5 Hrady v okolí Stach a vnímání založení ČSR místními obyvateli – 9. třída

Cíl: Žáci zjistí, jaké historické památky se nacházejí v okolí Stach. Poté porovnájí různé názory na založení ČSR.

Podcíl: Žáci se dozví základní fakta o hradech v okolí Stach. Pochopí jejich historickou i současnou důležitost. Pomocí aplikace „Kde to sakra?“ se naučí zorientovat v prostoru podle základních poznávacích bodů. Následně se dozví, jak obyvatelé z okolí těchto památek vnímali založení ČSR. Následně kriticky zhodnotí vybrané písemné prameny místního regionu.

Kontext ŠVP: Žák vymezí a lokalizuje území místní krajiny a oblasti (regionu) podle bydliště nebo školy. Charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu. Charakterizuje přírodní a kulturní zajímavosti. Uvede základní specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál x bariéry). Popíše postavení a úlohu českého národa v 1. sv. válce. Charakterizuje vývoj v Československu (ZŠ Stachy 2020).

Výuka v 9. třídě při aplikaci těchto materiálů probíhala tzv. hybridní formou. To znamená, že půlka třídy byla připojena online přes aplikace MS Teams a druhá půlka byla přítomna v prezenční formě. Pro učitele se jedná o nejtěžší existující způsob výuky, jelikož musí dávat pozor na obrazovku počítače a zároveň na třídu. Taktéž aktivizovat žáky ve třídě a zároveň žáky „v počítači“ je náročné.

Materiály jsou koncipované na 2 vyučovací hodiny, nejlépe hodinu zeměpisu a hodinu dějepisu. U těchto materiálů nemusí být žádný časový rozestup, jelikož nezahrnují domácí úkol. Výuka je vytvořena pro probírání nové látky v obou předmětech – tedy místní region v zeměpise a vnik ČSR v dějepise. Tento výukový blok tyto dvě učební kapitoly propojuje. Jedná se o nejtěsnější propojení dějepisu a zeměpisu, které zřejmě lze vytvořit.

1. hodina (Zeměpis)

1. Místní region – debata (cca 10 min)

V první části hodiny zeměpisu je třeba se s žáky bavit o významu místního regionu. Jakým způsobem by definovali místní region, či co se v místním regionu nachází. Přes všechny složky sociální geografie se dostat až ke kulturním památkám.

2. Hrady v okolí Stach (cca 10 min)

Žáci jsou dotázáni, zda poznají hrady nacházející se v okolí (obr. č.28). Následně je posouzena jejich historická a kulturní hodnota. Učitel přispívá otázkami z širšího kontextu: „Čím jsou pro nás prospěšné památky? Co potřebujeme okolo památek? (myšlena infrastruktura)“.

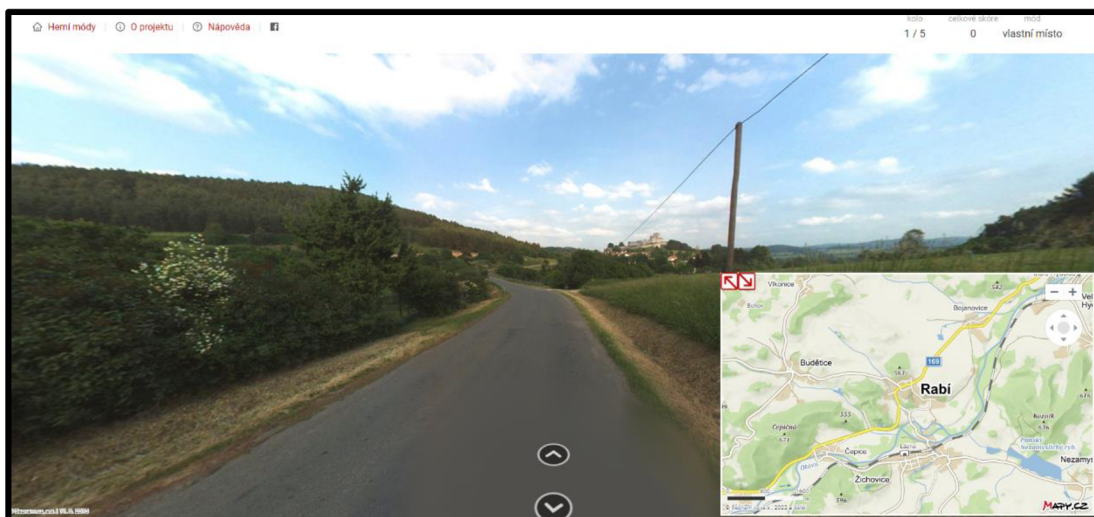
Obr. č. 28) Hrady v okolí obce Stach

Zdroj: Vlastní, obr. viz zdroje hodin

3. Kde to sakra? (cca 25 min)

Po zodpovězení všech otázek přichází hra Kde to sakra? Jedná se o českou verzi známé hry GeoGuessr. Pro hraní je potřebný počítač nebo alespoň mobilní telefon. Nevýhodou této hry je, že ji může hrát najednou jen 10 hráčů, jelikož je hra stále ve vývoji. Na větších školách by to byl problém a žáci by museli tvořit týmy. Na ZŠ Stachy jsou však třídy malé a tento problém nenastal.

Žáci přítomni prezenčně dostali k dispozici školní tablety a žáci připojení online měli k dispozici PC nebo mobilní telefon. Ve hře bylo zvoleno vlastní místo, a to okolí těchto hradů. Žáci se připojili a rozpoznávali, kde jsou. Cílem hry je následně označit v mapě místo, na kterém se nachází (viz obr. č. 29). Vyhrává ten s nejpřesnějším tipem. Vyšší cíl hry je naučit žáky orientovat se v prostoru podle určitých záchytných bodů.

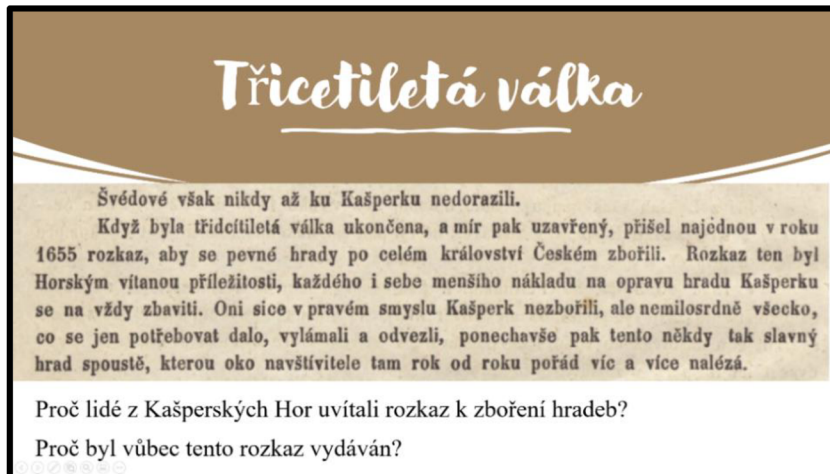
Obr. č. 29) Okolí hradu Rabi v prostředí hry *Kde to sakra?*

Zdroj: Vlastní

2. hodina (Dějepis)

1. Zajímavosti hradu Kašperk (cca 5 min)

Následující hodinu žáci začínají otázkami na příslušné hrady. Kašperk je vybrán jako první, jelikož patří mezi nejbližší. Žáci odpovídají na otázky ohledně hradu a následuje rozbor textu o boření hradeb (obr. č. 30). Cílem je žákům ukázat, že velká dějinná témata se nevyhýbala ani jejich okolí

Obr. č. 30) Následky *Třicetileté války* na Kašperku

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

2. Zajímavosti hradu Velhartice (cca 5 min)

Po Kašperku přichází na řadu další šumavský hrad. U Velhartic je jen zmíněno, že uvnitř hradu byly schovány po jistý čas korunovační klenoty. Následná pozornost však směřuje na kostel ve Velharticích. Žákům jsou odkrývány postupně obrázky (obr. č. 31), podle kterých mají poznat literární dílo – Svatební košile (Kytice). K. J. Erben podle zdejší pověsti totiž napsal zmíněnou baladu.

Obr. č. 31) Inspirace k hádání balady Svatební košile pomocí velhartického kostela, zfilmované verze Svatební košile a knihy Kytice

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

3. Zajímavosti hradu Rabí (cca 5 min)

Dalším hradem, kterému je věnována pozornost je hrad Rabí. Zde žáci analyzují dva texty o dobývání hradu (obr. č. 32, 33). Následně odpovídají na úkoly, které podporují trénink jejich kritického myšlení.

Obléhání Rabí 1420

- A dobyli husité přepevného hradu Rabí, v kterém bylo ukryto mnoho majetku, takřka neodhadnutelného na klenotech ze zlata, stříbra a drahých kamenů, na drahocenných rouchách a zbraních. A to všechno vynesly z hradu a spálili. Před hradem upálili sedm mnichů a kněží, které ve svrchu jmenovaném hradě zastihli. Potom hrad zpustošili a spálili.
- Autor: Vavřinec z Březové
- Proč husité spálili všechny cennosti? Nesouvisí to nějak s kázáním mistra Jana Husa?

Obr. č. 32) Text z kroniky Vavřince z Březové o dobývání hradu Rabí s doplňujícími otázkami

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

Obléhání hradu 1421

- První pátek v postě Žižka svým Táborům kázal se u hradu Rabí položit a hned nazejtří ráno, když slunce vycházeti počalo, pilně k němu šrumovati rozkázal. A sám Žižka svým bojovníkům chtěl se stoje za stromem hruškovým podívat, v tom někdo náhodou z houfnice střelil a tu hrušku trefil, až se na všechny strany rozkočila a tříška z ní Jana Žižku ve zdravé oko uhodila. Tím ourazem druhé oko ztatil, však přílišné ukrutnosti páchat nepřestal. A snad tak Pán Bůh míti ráčil, aby slepému lidu slepým vůdcem byl.
- Autor: Václav Hájek z Libočan
- Byl autor tohoto textu/kroniky katolík nebo husita?
- Kdo byl na straně práva, když jste četli všechny texty – husité nebo katolíci?

Obr. č. 33) Text kroniky Václava Hájka z Libočan o dobývání hradu Rabí s doplňujícími otázkami

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

4. Vnímání založení ČSR ve městech Rabí a Strakonice (cca 15 min)

Tento úkol se již věnuje aktuálně probírané látce. Žáci čtou text z městské kroniky (obr. č. 34) a analyzují, jak lidé vnímali 1. světovou válku. Následně se snaží tyto informace zasadit do kontextu „velkých“ dějin. Poté přichází rozbor chování lidí při založení ČSR. Úkolem žáků je zanalyzovat vyznění textu z městské kroniky hradu Rabí a kroniky hradu Strakonice. Snaží se vysvětlit, proč na Rabí vítali založení ČSR a ve Strakonících o této události mluví jako o „převratu“ (obr. č. 35).

<p>Rajataci v Rabí. Uprchlíci.</p>	<p>12. července 1917. posláni do Rabí na polní práce na žádost nájemce dvora hostla italských rajataci - počtem 8., z nichž tento předal jednoho Šlapáčkovi a jednoho F. Rudovi a šest si jejich mechal. 14. července 1917. přivezeno do Rabí z Haliče 15 uprchlíků, 2 proaimy, z kterých některých příkenců.</p>
<p>Katavení pěstal z varhan.</p>	<p>10. prosince 1918. přišel z rakouské vlády montér, vybral z varhan cínové píšťalky z rak. p. prospěšně z počtu 23 ve váze 4 1/2 kg, poslal je do Sedmčuky a odvedl pro vojenský cíl.</p>
<p>10. srpna 1918. odstěhovali se z Rabí poslední váleční uprchlíci a koncem listopadu z. p. již zde žádného uprchlíka nebylo. V červnu a říjnu 1918. spojencové rakousko-německí již neměli sílu ke dalšímu válčení se státy dohodovými a válčení musilo být ukončeno a mělo za následek rozpadnutí Rakouska a okleštění Německa. A nám čechoslováckým po 300leté porobě dána svoboda utvořením státu československého. 28. říjen 1918. jest nám radostným dnem, volnosti. Pě, co na Rakousko-Uhersko upomínalo (šaty, prapory atd), odshaněno, a vyvěšeny prapory české a slovanské na oslavu toho, že 28. října národní výbor československý prohlásil samostatný stát - československou republiku. Na oslavu prohlášení samostatnosti provedly sdružené spolky rabské za účasti množství lidí z okolních obcí velikou manifestaci 17. listopadu s přívodem spolků, školních dětí, z Hradčan na náměstí za vedení bander a praporek, a tam z tribuny přednesl uč. Pěšek z Horáček dříve proslov: "Osamostatnosti československého státu." Nímž to předneseny oslavné básně a naše česká hymna. Do velikou říjnu ukončena slavnost v hostinci v Hlavčicích.</p>	

Obr. č. 34) 1. světová válka a založení ČSR očima obyvatel Rabí Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

Kůz byl klášter opraven.
V XIX. stol. zařídil řád sedm vlaků, úplně vypravených pro Červený kříž, a jeho členové s nimi byli na všech bojištích. Po převratu bylo panství i hrad prodán a Památkový úřad přispěl na opravu starobylého hradu. Je v něm museum, které založil Jan Dyk, výborný znalec starožitností a spisovatel.

Obr. č. 35) 1. světová válka a založení ČSR očima obyvatel Strakonice

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

5. Pokutní registra a následky vzniku ČSR na hrad (cca 10 min)

Poslední text, kterým se žáci zabývají, se týká jim nejbližšího hradu, Vimperku. Nejdříve se snaží přečíst text z pokutních register (obr. č. 36), které nechal psát majitel hradu, Petr Vok z Rožmberka. Tím se žáci seznámí s tím, jak vypadalo písmo v 16. století. Taktéž ztratí představu o „nudné době“, ve které se lidé nebavili.

Následně analyzují text pozemkové reformy (obr. č. 37). V posledním odstavci se snaží interpretovat, kdo byli separatisté, a jestli separatistické tendence nebyly přítomné ještě v jiné části republiky.

Obr. č. 36) Úryvek z pokutních register Petra Voka z Rožmberka Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

Vznik ČSR

- Národní shromáždění přijalo 16. dubna 1919 zákon o pozemkové reformě, podle něhož se pro účely pozemkové reformy zabíral pozemek o výměře nad 150 ha zemědělské či nad 250 ha veškeré půdy.
- Pozemková reforma byla na schwarzenberském majetku dokončena roku 1931 a konečný rozsah pozemků se snížil z 176 440 na 87 368 hektarů.
- Vimperský zámek nadále zůstal původním majitelům, ale v roce 1918 se ve Vimperku projevily separatistické tendence zdejšího německého obyvatelstva a zámek se stal shromaždištěm německých ozbrojenců. Během několika dní však vstoupily do města československé vojenské oddíly a Vimperk se tak stal posádkovým sídlem, přičemž se armáda usídlila v Horní části zámku.

Obr. č. 37) Pozemková reforma a separatistické tendence na hradě Vimperk

Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

6. Shrnutí (cca 5 min)

Na závěr se žáci snaží ústně zopakovat vše, co se dozvěděli o hradech v okolí Stach. Taktéž proč někteří lidé vítali založení ČSR a někteří ne. Cílem není, aby převyprávěli všechny nově nabitě informace, ale jen získali ucelenější představu o dějinách svého okolí.

Reflexe

Jak již bylo zmíněno, tyto dvě hodiny proběhly hybridní formou vyučování. I přesto se podařilo žáky zainteresovat dostatečně, aby dávali pozor. Hodina zeměpisu probíhala velmi dobře, jelikož mezi žáky jsou velmi dobří zeměpisáři, kteří mají celkový přehled. Rozebírání vlivu kulturních památek na okolí bylo tím pádem velmi podnětné. Následné hledání v aplikaci Kde to sakra? bylo zábavné. Žáci zjistili, jakých bodů se mohou držet, aby se dokázali přesně lokalizovat. Ať již jde o názvy ulic, čísla silnic nebo hory v dálce.

Hodina dějepisu se již nesla v náročnějším duchu. Žáci, kteří byli přítomni prezenčně obdrželi texty, které se následně objevily v prezentaci. Byly vytisknuty, protože se mnohem lépe čte z papíru než z interaktivní tabule. Zajímavosti hradů žáky bavily. Velmi překvapili svými znalostmi. Lehkým překvapením bylo, že nepoznali sbírku Kytice, ale o to větší úžas v nich vzbudil fakt, že Svatební košile pochází z Velhartic.

Bohužel žáci měli obrovský problém se čtením textů z kronik, který mnohdy nedokázali ani rozluštit. Nakonec musel být text čten učitelem nahlas. Ani samotné domýšlení historického kontextu nešlo hladce. Odpovědět na otázky však nakonec dokázali. Luštění starých textů v pokutních registrech žáky bavilo. Zvláště, když jim bylo vysvětleno, co jsou to ty pokutní registra. Písmo samozřejmě celé rozluštit nedokázali, ale snahu a zápal projevíli.

Poslední text o separatistických tendencích byl pro žáky jednoduchý, ale byla na nich vidět únava. Nebyli zvyklí pracovat s tak rozsáhlým textem, který má až tři strany! Pokud by aktivita byla vytvářena znovu, byl by vynechán jeden text a místo něj zařazena zábavná aktivita na odreagování. Tím by si žáci odpočinuli na chvíli od čtení. Přestože textů bylo na jejich poměry příliš, hodinu zvládli. Tímto způsobem se u žáků zlepšuje kritické myšlení a je tedy nutné s nimi takto pracovat. Postupně by se měla zvyšovat i náročnost textů a jejich rozsah.

8.6 Hledání kešek – celý druhý stupeň

Cíl: Žáci najdou všechny kešky nacházející se v okolí ZŠ Stachy.

Podcíl: Žáci dokáží pracovat s mapou a prakticky ji využít. Najdou kešky a dozví se množství informací a zajímavostí o obci Stachy.

Kontext ŠVP: *Žák aplikuje na konkrétních případech praktické činnosti s mapami. (ZŠ Stachy 2020).*

Poslední aktivita, která byla vytvořena pro všechny žáky, je hledání kešek. Jedná se o populární aktivitu, která propojuje zeměpis s libovolným dalším předmětem. Záleží jen na druhu informací, který se objeví v keškách. V případě online výuky je to také jedna z mála vyučovacích aktivit, která „vyžene“ žáky od PC. I proto je zařazena do této práce.

Žákům je poskytnuta mapa v tištěné podobě i na webových stránkách. Podle ní ve svém volném čase hledají skryté kešky. V mapě jsou také nápovědy s upřesněním, kde dané skrýše hledat (obr. č. 38). Kešky jsou v tomto případě zalaminované papírky s informacemi o místě uložení. Např. keška ukrytá u kostela pojednává o jeho historii a architektuře. Mimo papírků lze vytvořit kešky s QR kódy, ale to již vyžaduje chytrý telefon. Pomocí papírků se učitel vyhne sociálním nerovnostem mezi žáky. Na druhou stranu, schování těchto papírků je mnohem náročnější, kvůli jejich velikosti a neohebnosti. Samotné kešky se nachází v příloze č. 6.

Ve chvíli, kdy žáci najdou všechny kešky, zapíší si heslo do vytištěného papíru s mapou. Následně jej odnesou vyučujícímu (případně mu ho pošlou na e-mail). Ten jim může dát motivační jedničku s nižší validitou. V tomto případě byla do hledání kešek zapojena i knihovna na Stachách. Pokud by žáci vůbec netušili, kde danou kešku hledat, paní Brabcová (knihovnice) by pomohla drobnou radou, ale neprozradila by přesnou skrýš kešky. Ve chvíli, kdy žáci mají posbírané celé heslo, mohou se do knihovny vrátit a dostat sladkou odměnu v podobě bonbónu.

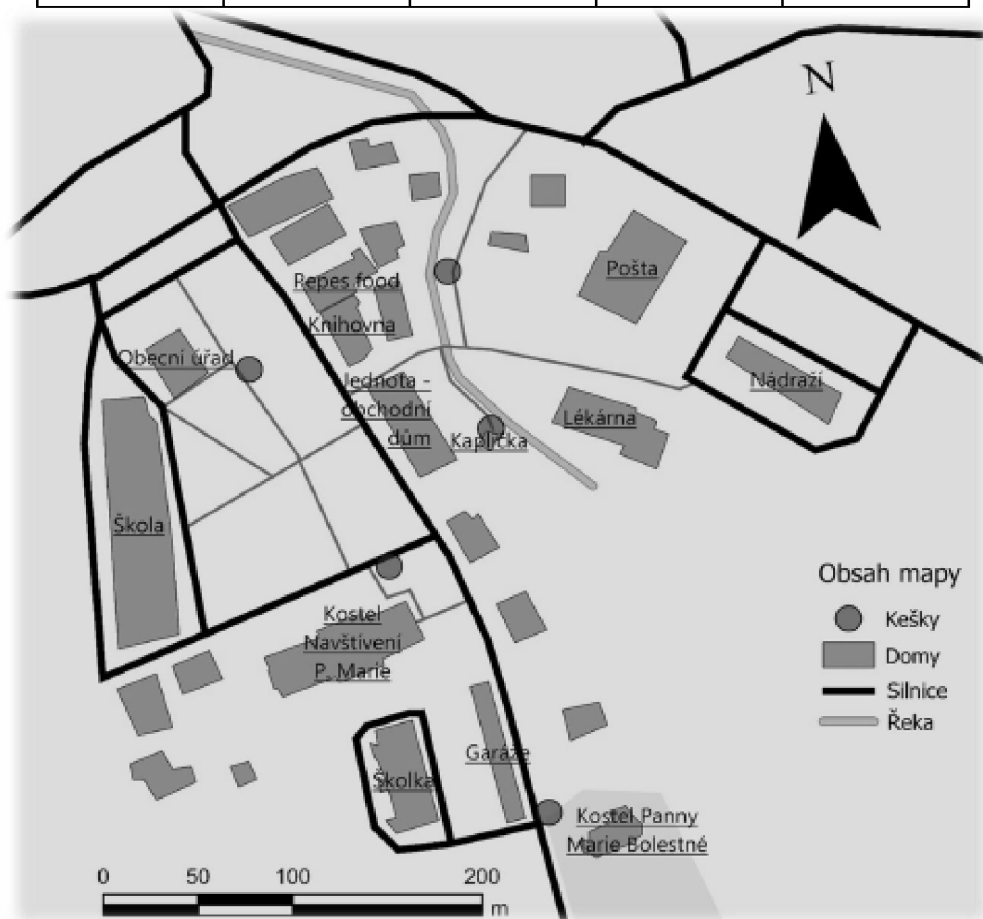
Tento systém byl vypracován z mnoha důvodů. V případě online výuky učitel není přítomen ve škole a nemůže žákům poradit s hledáním. Knihovnice ovšem ano. Navíc po domluvě s paní Brabcovou byl tento nápad uvítán i kvůli tomu, že se děti naučí více chodit do knihovny.

STACHÝ A JEJICH HISTORIE

1. První keška se nachází hned u obecního úřadu na místě, kde se sedí dost nepohodlně.
2. Druhá je blízko kostela. Uvidí ji ovšem jen ten, který kráčí nahoru.
3. Třetí je nad místem, kde se elektřina skrývá.
4. Čtvrtá, kde léčivá voda bývá a unavený poutník usedá.
5. Pátá u javorů pod kamenem se krčí a na vysvobození čeká.

Když najdeš všechny kešky, tak zjistíš, jak se říká obyvatelům Stach a kdy byla založena obec Stachy.

1	2	3	4	5

Obr. č. 38) Mapa na hledání kešek v obci Stachy

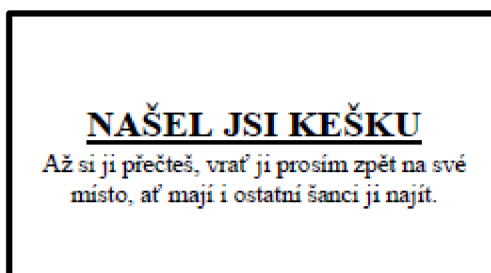
Zdroj: Vlastní, viz zdroje hodin

Reflexe

Hledání kešek se stalo velmi úspěšné a téměř každý žák druhého stupně se zapojil do hledání. Malých jedniček bylo rozdáno mnoho. Až na výjimky žáci nepotřebovali poradit. Bohužel se tato aktivita neobešla bez jistých nepříjemností. Hned druhý den po umístění kešek na své místo (příloha č. 7) jedna zmizela. A to, přestože všechny na sobě měly upozornění, aby je nikdo nebral (obr. č. 39). Musela být tedy vytvořena znovu náhradní.

Dalším nešvarem se stal fakt, že žáci často nečetli příslušné texty na keškách a jen opsali část hesla. S tím bylo však počítáno. Tento způsob zadávání úkolů byl spíše motivační, aby si žáci na hledání kešek zvykli. Pokud by byla takováto aktivita vytvořena znovu, byl by úkol již složitější. Úroveň by postupně rostla, aby žáci viděli další a další výzvy před sebou.

Přesto nelze říci, že by je texty nezaujaly. Žáci se chodili doptávat na další informace ohledně míst nálezů. Nejvíc žáky zaujal tzv. „hovadský“ kostel, který si nechali postavit světáci po návratu z území dnešního Německa. Navíc se zapojili i žáci, kteří v té době byli v režimu distanční výuky, což byl záměr této aktivity. Jako kýženým bonusem se jeví i fakt, že žáci opravdu začali častěji chodit do knihovny. Aktivitu lze považovat za velmi úspěšnou.

Obr. č. 39) Zadní strana kešky

Zdroj: Vlastní

9 Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo vytvoření aktivizačního výukového materiálu se zaměřením na online výuku, místní region a mezipředmětové vazby dějepisu a zeměpisu. Tyto výukové materiály byly vytvořeny pro celý druhý stupeň na aktuálně probírané téma daných předmětů. Navíc byla vytvořena aktivita hledání kešek, která byla společná pro všechny žáky druhého stupně. Aby žáci měli snadný přístup ke všem materiálům, byl taktéž navržen web, kam byly umístěny všechny prezentace a materiály z vyučování.

Další součástí této práce byla analýza učebnic dějepisu a zeměpisu s platnou doložkou MŠMT. Hodnocení bylo komplexní, ale podrobněji se zaměřovalo na využití místního regionu, na mezipředmětové vazby dějepisu a zeměpisu a na použitelnost v případě online výuky. K závěrečnému shrnutí byla použita SWOT analýza, které ukázala silné stránky, příležitosti, ale také slabé stránky a hrozby. Hodnocení tímto způsobem je značně subjektivní a není tedy nutné s ním souhlasit. Dle autora této práce nebyly shledány vážnější problémy a všechny učebnice jsou použitelné. Jediné vážnější nedostatky v případě online výuky mají ty učebnice, které nemají žádný multimediální materiál. V roce 2022 by to již měla být samozřejmost.

Aby mohly být vytvořeny ony výukové materiály, byla potřeba zjistit jakým způsobem funguje aktivizační výuka. Teoretická část této práce je tedy zaměřena především na různé druhy využití aktivizačních metod. Jelikož je však práce zaměřená na online výuku, bylo potřeba i tu analyzovat. Bohužel ještě neexistují práce, které by shrnovaly výhody a nevýhody online vyučování. Jelikož pandemie COVID-19 stále probíhá, není jisté, kdy dojde k závěrečnému vyhodnocení.

Samotné výukové aktivity musely být zasazeny do rámce kurikulárních dokumentů – RVP a ŠVP. Zasazení probíhalo v širším rámci se zaměřením na místní region. Dále byly analyzovány mezipředmětové vztahy mezi dějepisem a zeměpisem. Každá aktivita je dále ukotvena do ŠVP. Nebylo potřeba zařazovat samotné vyučovací hodiny do kontextu RVP, jelikož ŠVP vychází z RVP.

Online výuka bohužel omezuje možnou práci s aktivizačními technikami, a navíc si autor této práce dal za úkol vytvořit aktivity, u kterých je kladena jen minimální náročnost na hardwarové vybavení žáků. Taktéž byla snaha vše udělat jednoduše, aby se minimalizovaly možnosti poškození dané výuky. Samozřejmě by totiž šlo vytvořit materiál za použití deseti různých aplikací, ale vznikla by obrovská šance, že se v nich žáci nedokáží zorientovat, případně že některá z aplikací nebude fungovat. Méně je někdy více.

Výsledná aktivizační výuka je velmi různorodá. Vyučovací bloky jsou i různé délky. Nejkratší je materiál pro 8. třídu. Bohužel nebyla možnost tento ročník učit více než dvě hodiny v průběhu souvislé praxe a vytvářet materiál, který by nebyl ověřený v praxi nebylo řešením. Také zde je autorem vnímán největší nedostatek této práce. Tento materiál by se zajisté dal zajímavě vylepšit. Přesto není špatný a je naprosto bezpečně využitelný.

Žáci 7. třídy měli nejdelší materiál, který byl také nejtěžší na přípravu. Pomohl jim zopakovat husitské války pomocí strategických her. Nejvděčnější však byli žáci 6. třídy, které z nějakého důvodu velmi potěšilo, že jejich mapy jsou umístěny v této práci. Devátáci se naučili zorientovat v prostoru v aplikaci Kde to sakra? a taktéž zapojit kritické myšlení při analýze historických textů. Samotné hledání kešek již byla dobrovolná činnost, které se však zúčastnila téměř celá škola.

Pro čtenáře této práce jsou příslušné prezentace na webových stránkách (odkaz v kapitole č. 8.1). Lze je používat nebo z nich brát inspiraci k vytvoření vlastních vyučovacích materiálů. Zajisté můžou nějakému učiteli, či studentovi dobře posloužit, jako posloužily autorovi.

10 Seznam použité literatury a dalších zdrojů

- ADAMEC, M. (2016): *Definování pojmů místo, region, místní region v očekávaných výstupech a učivu RVP včetně jejich využití ve výuce pro ZŠ na příkladu Semilského regionu*. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Liberec, 130 s.
- APRIYANTI, CH (2020): *Distance learning and obstacles during COVID-19 outbreak*. Journal Ilmiah Pendidikan Dasar, 7, č. 2, s. 68-83.
- BĚHOUNEK, K. (2020): *Orientační „běh“ pro všechny – studenty, učitele, rodiče, uchazeče, absolventy, ...*,
<https://www.gjp1.cz/new/index2.php?l=4365> (4.12. 2021).
- BRODILOVÁ, A. (2021): *Distanční výuka z pohledu jedné rodiny*. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha, 163 s.
- ČAPEK, R. (2018): *Líný učitel – Jak učit dobře a efektivně*. Raabe, 142 s.
- ČAPEK, R. (2020): *Líný učitel. Kompas moderního učitele*. Praha, 164 s.
- DEARY, T. (2004): *Děsivé dějiny. Prohnili Římané*. Egmont, Praha, 127 s.
- FERSTL, R. (2002): *Děsné české dějiny. Vzpourní husité*. Egmont, Praha, 148 s.
- FF JCU (2020): *Schola in schola*,
<https://old.ff.jcu.cz/studium/soutez-inovativne-pojaty-ch-vyukovy-ch-hodin-schola-in> (5.3. 2022).
- GANERIOVÁ, A. (2006): *Děsivý zeměpis. Vyprahlé pouště*, Egmont, Praha, 155 s.
- GRECMANOVÁ, H., URBANOVSKÁ, E. (2007): *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Hanex, Olomouc, 178 s.
- HANZLÍK, R. (2018): *Věková a pohlavní struktura učitelů základních a středních škol v Česku mezi lety 2006–2016*. Bakalářská práce, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha, 57 s.
- CHENG, X. (2020): *Challenges of “School’s Out, But Class’s On” to school education*. Science Insights Education Frontiers, 5, č. 2, s. 501-516.
- JAD VAŠEM (2022): *Osvětinské album*,
<https://www.yadvashem.org/education/other-languages/czech/educational-materials/auschwitz-album.html> (20.2. 2022).
- JANKOVCOVÁ, M., PRŮCHA, J., KOUDELA, J. (1989): *Aktivizující metody v pedagogické praxi středních škol*. Praha, 152 s.
- JANOŠKOVÁ, E. (2008): *Analýza učebnic zeměpisu*. Disertační práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno, 177 s.
- KOPECKÝ, K., SZOTKOWSKI, R. (2020): *Český učitel ve světě technologií (výzkumná zpráva)*. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 32 s.

- KOTRBA, T. LACINA, L. (2011): *Aktivizační metody ve výuce*: Příručka moderního pedagoga. Barrister, Brno, 185 s.
- KRAFTOVÁ, I. (2013): *Výuka místního regionu na 2. stupni ZŠ na příkladu regionu Žďáru nad Sázavou*. Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice, 94 s.
- KUNDRÁT, M. (2018): *Použití aktivizační metody v hodinách zeměpisu na tématu Austrálie a Oceánie*. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno, 75 s.
- LAGA, P. (2019): *Využití geocachingu ve výuce zeměpisu na základních školách*. Magisterská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, Brno, 84 s.
- MAŇÁK, J. (1979): *Psychologické a pedagogické aspekty problémového vyučování se zvláštním zřetelem k vzdělávání dospělých*, Chepos, Brno, 27 s.
- MAŇÁK, J. (1997): *Alternativní metody a postupy*. Masarykova univerzita, Brno, 90 s.
- MAŇÁK, J. (1998): *Rozvoj aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků*. Masarykova univerzita, Brno, 134 s.
- MAUR, E. (2006): *Paměť hor*. Havran, Praha, 376 s.
- MŠMT (2020): *Metodické doporučení MŠMT pro vzdělávání distančním způsobem*, <https://www.edu.cz/methodology/metodika-pro-vzdelavani-distancnim-zpusobem/> (20. 2. 2022).
- MŠMT (2021a): *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha, 173 s.
- MŠMT (2021b): *Učebnice pro základní vzdělávání*, <https://www.msmt.cz/file/56207/> (19.2. 2022).
- MŠMT (2022): *Zákon č. 561/2004 (školský zákon)*, <https://www.msmt.cz/file/56990/download/> (19.2. 2022).
- PETTY, G. (2013): *Moderní vyučování*, Portál, Praha, 568 s.
- PROKOPOVÁ, M. (2013): *Telčsko – místní region ve výuce na 2. stupni ZŠ*. Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice, 133 s.
- PRŮCHA, J. (1998): *Učebnice: Teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Paido, Brno, 148 s.
- PRŮCHA, J., MÍKA, J. (2000): *Distanční studium v otázkách. Průvodce studujícími a zájemci o studium*. Národní centrum distančního vzdělávání – centrum pro studium vysokého školství, Praha, 28 s.
- ROKOS, L., VANČURA, M. (2020): *Distanční výuka při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií – pohled očima učitelů, žáků a jejich rodičů*. Pedagogická orientace, 30, č. 2, s.122-155.
- RŮŽIČKA, M. (2011): *Aktivizační metody ve výuce*. Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno, 63 s.

- SEIFERTO VÁ, L. (2003): *Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí*. Knižní klub, Praha, 88 s.
- SIEGLOVÁ, D. (2019): *Konec školní nudy. Didaktické metody pro 21. století*. Grada, Praha, 336 s.
- SIKOROVÁ, Z. (2004): *Výběr učebnic na základních a středních školách*. Ostravská univerzita, Ostrava, 71 s.
- SILBERMAN, M. (1996): *101 Strategies to teach any subject*. Boston, 189 s.
- SITNÁ, D. (2009): *Metody aktivního vyučování: Spolupráce žáků ve skupinách*. Portál, Praha, 152 s.
- SKALKOVÁ, J. (1999): *Obecná didaktika*. Grada, Praha, 322 s.
- SMETÁČKOVÁ, I., ŠTECH, S. (2020): *Jak vnímali rodiče žáků domácí výuku na konci období uzavření škol na jaře 2020? Vybrané výsledky dotazníkového šetření pro rodiče žáků v základních a středních školách z května-června 2020*. Univerzita Karlova, pedagogická fakulta, Praha, 11 s.
- STANĚK, M. (2012): *Moderní trendy ve výuce zeměpisu 2. stupně ZŠ na příkladu učiva „Země ve Vesmíru“*. Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice, 87 s.
- STANĚK, M., RYPL, J., POPKOVÁ, K. (2019): *Možnosti zvýšení kvality zeměpisného vzdělávání u žáků 2. stupně základní školy ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda*. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha, 58 s.
- ŠMAHEL, D., MACHÁČKOVÁ, H., MASCHERONI, G. a kol (2020): *EU Kids online. Survey results from 19 countries*. EU Kids Online network, 156 s.
- ŠVARŤÍČEK, R. STRAKOVÁ, J. BROM, C. a kol. (2020): *Spolupráce rodiny a školy v době uzavřených základních škol*. Studia paedagogika, 25, č. 3, s. 9-41.
- ŠVEC, V., MAŇÁK, J. (2003): *Výukové metody*. Paido, Brno, 220 s.
- TULGAN, B. (2015): *Bridging the Soft Skills Gap. How to Teach the Missing Basics to Today's Young Talent*. John Wiley & Sons, 288 s.
- ULČ, M. (2018): *Výuka tématu místní region na SŠ: Tvorba a evaluace učební podpory*. Diplomová práce, Západočeská univerzita, Pedagogická fakulta, Plzeň, 99 s.
- VALENTA, M. (1997): *Koncepce a tvorba učebnic*. Pedagogická fakulta, univerzita Palackého, Olomouc, 64 s.
- WANG, G. a kol (2020): *Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak*. The Lancet, č. 395, s. 945-947.
- WEINHÖFER, M. (2011): *Metoda tvorby učebnic zeměpisu pomocí analýzy učebnic zeměpisu a RVP ZV*. Disertační práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno, 211 s.

WERNEROVÁ, J. (2009): *Obtížnost profesních činností učitele z pohledu studentů učitelství, učitelů a oborových didaktiků*. Pedagogická orientace, 19, č. 3, s. 104–117.

ZŠ STACHY (2020): *ŠVP ZV Královácká škola*, Stachy, 511 s.

Seznam učebnic

AUGUSTA, P., HONZÁK, F. (2018): *Dějiny pravěku a starověkého Orientu*. SPL, Praha.

AUGUSTA, P., HONZÁK, F. (2018): *Dějiny starověkého Řecka a Říma*. SPL, Praha.

AUGUSTA, P., HONZÁK, F., GLOSER, J.J. (2019): *Pravěk a starověk*. SPL, Praha.

AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PEČENKA, M. (2020): *Dějiny novověku 1. a 2. díl*. SPL, Praha.

AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PEČENKA, M. a kol. (2020): *Novověk*. SPL, Praha.

AUGUSTA, P., HONZÁK, F., PICKOVÁ, D., KUBŮ, N. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku - 2. díl. (Středověká společnost)*. SPL, Praha.

BEDNAŘÍKOVÁ, J., KYSUČAN, L., FEJTUŠOVÁ, M. (2018): *Dějepis 6 (pravěk, starověk)*. Nová škola, Brno.

BENEŠ, Z., AUGUSTA, P. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku – 3. díl (Raný novověk)*. SPL, Praha.

BORECKÝ, D. NOVÁK, S., CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 – Česká republika. Nová škola*, Brno.

BUREŠOVÁ, J., HÝSEK, O., SCHULZOVÁ, E. (2019): *Dějepis 9 – Moderní dějiny*. Prodos, Olomouc.

ČAPKA, F. (2016): *Dějepis 9 (novověk, moderní dějiny)*. Nová škola, Brno.

ČERVENÝ, P., MENTLÍK, P., KOPP, J., ROUSOVÁ, M. (2019): *Zeměpis pro 6. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.

ČERVINKA, P., TAMPÍR, V. (2020): *Přírodní prostředí Země*. ČGS, Praha.

DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 7 pro základní školy – Zeměpis světadílů*. SPN, Praha

DEMEK, J. a kol. (2020): *Zeměpis 8 pro základní školy – Lidé a hospodářství*, SPN, Praha

DEMEK, J. a kol. (2020): *Zeměpis 9 pro základní školy – Česká republika*, SPN, Praha.

DEMEK, J., HORNÍK, S., a kol (2019): *Zeměpis 6 pro základní školy – Planeta Země*. SPN, Praha.

DUPALOVÁ, A., KOHOUTOVÁ, A. a kol. (2020): *Zeměpis s nadhledem 6-9*. Fraus, Plzeň.

FRONK, V. a kol. (2016): *Dějepis 8 – Modernizace společnosti*. Fraus, Plzeň.

GÉRINGOVÁ, J. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 8. ročník*. TAKTIK International, Praha.

HOLEČEK, M. A kol (2020): *Zeměpis světa 2 (Amerika, Asie)*. ČGS, Praha.

HOLEČEK, M., JANSKÝ, B., TLACH, B. (2017): *Zeměpis světa 1*. ČGS, Praha

- HÜBELOVÁ, D., CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 – Evropa*, Nová škola, Brno.
- HÜBELOVÁ, D., NOVÁK, S., WEINHÖFER, M. (2018): *Zeměpis 6, 2. díl – Přírodní obraz Země*. Nová škola, Brno.
- CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 8 (1. a 2. díl)*, DUHA, Brno.
- CHALUPA, P. (2019): *Zeměpis 9 – Lidé a hospodářství*. DUHA, Brno.
- CHALUPA, P., CIMALA, J. (2017): *Zeměpis 6 (Planeta Země)*. DUHA, Brno.
- CHALUPA, P., CIMALA, J. (2019): *Zeměpis 7 (1. a 2. díl)*. DUHA, Brno.
- CHALUPA, P., HÜBELOVÁ, D. (2015): *Zeměpis 9 – Lidé a hospodářství*. Nová škola, Brno.
- JEŘÁBEK, M., VILÍMEK, V. (2020): *Zeměpis světa 3 (Evropa)*. ČGS, Praha.
- JŮZA, V., VYKOUPILOVÁ, L. (2020): *Dějepis 9 – Novověk*. DUHA, Brno.
- KASTNER, J. a kol. (2020): *Zeměpis naší vlasti*. ČGS, Praha
- KOHOUTKOVÁ, A., PREIS, J., DVOŘÁK, J. (2020): *Zeměpis pro 7. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.
- KÜHNLOVÁ, H. (2018): *Život v našem regionu pro ZŠ a víceletá gymnázia*. Fraus, Plzeň.
- KYSUČAN, L., MEDKOVÁ, J., PRÁTOVÁ, K. (2017): *Dějepis 6*. DUHA, Brno.
- LINHART, J. a kol. (2019): *Dějepis 6*. Fraus, Plzeň.
- MÁCHA, P., HORKÁ, V., KRÁLOVÁ, V. (2017): *Hravý dějepis 6*. TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., HORKÁ, V., PEVNÁ, L. (2017): *Hravý dějepis 7*. TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., JINDRÁČKOVÁ, M. (2018): *Hravý dějepis 8*. TAKTIK, Praha.
- MÁCHA, P., JINDRÁČKOVÁ, M. (2020): *Hravý dějepis 9*. TAKTIK, Praha.
- MARADA, M. a kol. (2016): *Zeměpis pro 8. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň
- MARADA, M., DUPALOVÁ, A., HANUS, M. a kol. (2017): *Zeměpis pro 9. ročník ZŠ a víceleté gymnázium*. Fraus, Plzeň.
- MIKULENKOVÁ, L. (2015): *Dějepis 6*. Prodos, Olomouc.
- MIKULENKOVÁ, L., DOOVÁ, L., ODEHNAL, P., SOMER, T. (2017): *Dějepis 7 – Středověk*. Prodos, Olomouc.
- NOVÁK, S., ŠTEFL, V., TRNA, J., WEINHÖFER, M. (2018): *Zeměpis 6, 1. díl – Vstupte na planetu Zemi*. Nová škola, Brno.
- PARKAN, F., MIKESKA, T., PARKANOVÁ, M. (2017): *Dějepis 9 – Moderní doba*. Fraus, Plzeň.
- PICKOVÁ, D., KUBŮ, N. (2016): *Dějiny středověku a raného novověku – 1. díl (Zrození středověké Evropy)*. SPL, Praha.
- PICKOVÁ, D., KUBŮ, N., GLOSER, J.J. (2021): *Středověk*. SPL, Praha.

- RONČKOVÁ, K. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 6. ročník – Planeta Země*. TAKTIK International, Praha.
- STRAŠILOVÁ, G., KUBŮ, E., KYŠOVÁ, E. (2019): *Hravý zeměpis 9*. TAKTIK International, Praha.
- ŠIMON, P. a kol. (2017): *Hravý zeměpis pro 7. ročník*. TAKTIK International, Praha.
- TRAPL, M., TRAPLOVÁ, J., HÝSEK, O. a kol. (2020): *Dějepis 8 – Novověk*. Prodos, Olomouc.
- VALENTA, V., HERINK, J. a kol. (2016): *Současný svět*. ČGS, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2016): *Dějepis 9 – nejnovější dějiny*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2020): *Dějepis 7 – středověk a raný novověk*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V. (2020): *Dějepis 8 – novověk*. SPN, Praha.
- VÁLKOVÁ, V., PARKAN, F. (2018): *Dějepis 6 – pravěk a starověk*. SPN, Praha.
- VELINSKÝ, T., BARTÁKOVÁ, E. a kol. (2020): *Dějepis 7 – Středověk a počátky nové doby*. Fraus, Plzeň
- VOŽENÍLEK, V., DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 1 - Planeta Země, Glóbus a mapa, Přírodní složky a oblasti Země*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., DEMEK, J. (2019): *Zeměpis 2 – Zeměpis oceánů a světadílů 1*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M., MAHROVÁ, M. (2020): *Zeměpis oceánů a světadílů 2*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., FŇUKAL, M., NOVÁČEK, P., SZCZYRBA, Z. (2021): *Hospodářství a společnost*. Prodos, Olomouc.
- VOŽENÍLEK, V., SZCZYRBA, Z. (2021): *Zeměpis 4 – Česká republika*. Prodos, Olomouc.
- VYKOUPILOVÁ, L., ČAPKA, F. (2020): *Dějepis 8 (novověk)*. Nová škola, Brno.
- VYKOUPILOVÁ, L., PECHNIK, O. (2019): *Dějepis 8*. DUHA, Brno
- VYKOUPILOVÁ, L., PRÁTOVÁ, K., PECHNIK, O. (2018): *Dějepis 7*. DUHA, Brno.
- VYKOUPILOVÁ, V., ANTONÍN, R., FEJTUŠOVÁ, M. (2020): *Dějepis 7 (středověk a počátky novověku)*. Nová škola, Brno.

Obrázky učebnic

- FRAUS UČEBNICE (2022): *Zeměpis 8 – nová generace*,
<https://ucebnice.fraus.cz/catalog/cs/ii-stupen-zemepis/ck2szick2s.html> (1.3. 2022).
- FRAUS UČEBNICE (2022b): *Dějepis 6*,
<https://ucebnice.fraus.cz/catalog/cs/ii-stupen-dejepis-nove-vydani-dejepis-6-nove-vydani/p5617ick2sdnvick2sdick2s.html> (1.3. 2022).

KNIHY DOBROVSKÝ (2022): *Dějiny středověku a raného novověku*, <https://www.knihydobrovsky.cz/kniha/dejiny-stredoveku-a-raneho-noveku-i-dil-593761> (1.3. 2022).

NAŠE UČEBNICE (2022): *Zeměpis 9, Česká republika*, <https://naseucebnice.cz/ucebnice-a-pr-sesity-ze-zemepisu/467-zemepis-pro-zakladni-skoly-9-ceska-republika-ucebnice-9788072355631.html> (1.3. 2022).

NAŠE UČEBNICE (2022b): *Dějepis pro základní školy 9*, <https://naseucebnice.cz/ucebnice-a-pr-sesity-z-dejepisu/489-dejepis-pro-zakladni-skoly-9-nejnovejsi-dejiny-ucebnice-9788072355778.html> (1.3. 2022).

NOVÁ ŠKOLA (2022): *Zeměpis 9*, https://www.nns.cz/obchod/index.php?item=nab_det&sort_id=428 (28.2. 2022).

NOVÁ ŠKOLA (2022b): *Dějepis 9 – novověk, moderní dějiny*, https://www.nns.cz/obchod/index.php?item=nab_det&sort_id=398 (1.3. 2022).

NOVÁ ŠKOLA DUHA (2022): *Zeměpis 8*, <https://novaskoladuha.cz/p/zemepis-8-2-dil-ceska-republika-cteni-s-porozumenim/> (28.2. 2022).

NOVÁ ŠKOLA DUHA (2022b): *Dějepis 9 – Moderní dějiny, čtení s porozuměním*, <https://novaskoladuha.cz/p/dejepis-9-moderni-dejiny-cteni-s-porozumenim/> (1.3. 2022).

TAKTIK (2022): *Hravý zeměpis 9*, <https://www.etaktik.cz/hravy-zemepis-9-pracovni-sesit/> (28.2 2022).

TAKTIK (2022b): *Hravý dějepis 9*, <https://www.etaktik.cz/hravy-dejepis-9-ucebnice/> (1.3. 2022).

UČEBNICE (2022): *Zeměpis 4 - Česká republika*, <https://ucebnice.org/zemepis/4> (1.3. 2022).

UČEBNICE (2022b): *Dějepis 9*, <https://ucebnice.org/dejepis/9novy> (1.3. 2022).

UČEBNICE MAPY (2022): *Zeměpis České republiky*, <https://www.ucebnicemapy.cz/nakladatelstvi/cgs/zemepis-ceske-republiky-ucebnice-pro-stredni-skoly-667.html> (1.3. 2022).

Zdroje hodin

CDN (2022): *Náměstí*, <https://cdn.xsd.cz/original/3db64bd03d8230faadff5dcc0be2dc2a.jpg> (5.3. 2022).

ČORNEJ, P. (2019): *Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka*. Paseka, Praha, 856 s.

DEARY, T. (2004): *Děsivé dějiny. Prohnili Římané*. Egmont, Praha, 127 s.

DURDÍK, T. (1999): *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. Libri, Praha, 733 s.

ENCRYPTED (2022): *Husitský vůz*,
<https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRgR-ZcnhPrgkmYI-yfjdrAdh4Lgtm1VylxNw&usqp=CAU> (5.3. 2022).

EPUBLISHING (2022): *Bombarda*,
[https://kiosek.epublishing.cz/extra-publishing/extra/10-2014/srcs-16050/bombarda2\(380x263\).png](https://kiosek.epublishing.cz/extra-publishing/extra/10-2014/srcs-16050/bombarda2(380x263).png) (5.3. 2022).

EQVALANĚ (2015): *Reálné obléhací stroje*, <https://eqvalane.estranky.cz/clanky/pravy-stredovek/realne-oblehaci-stroje.html> (5.3. 2022).

FANTASY MEČE (2022): *Řemdih*,
<https://www.fantasymece.cz/7125/remdih-2-koule.jpg> (5.3. 2022).

FERSTL, R. (2002): *Děsné české dějiny. Vzpurní husité*. Egmont, Praha, 148 s.

FOTOVIDEO (2022): *Kropáč*,
<http://fotovideo.leviathan.cz/content2/11061/thumb2.jpg> (5.3. 2022).

GANERIOVÁ, A. (2006): *Děsivý zeměpis. Vyprahlé pouště*, Egmont, Praha, 155 s.

HERDER, C. (2012): *Černé historiky*, Praha.

HRAD RABÍ (2022): *Fotogalerie*,
<https://www.hrad-rabi.cz/cs/fotogalerie> (5.3. 2022).

HUSITSTVÍ (2011): *Husitství a jeho protagonisté*,
<https://www.husitstvi.cz/forum/viewtopic.php?f=10&t=2017> (5.3. 2022).

HUSITSTVÍ (2022a): *Výzbroj*,
<https://husitstvi.cz/wp-content/uploads/jednotky-vyzbroj-vystroj25.jpg> (5.3. 2022).

HUSITSTVÍ (2022b): *Vůz spízní*,
<https://husitstvi.cz/vojenstvi/rejstrik-vojenstvi/vuz-spizni-placni/> (5.3. 2022).

KANOREK, P. (2000): *Historické okamžik*. X-Egem, 170 s.

KAŠPERK (2022): *Jak to u nás vypadá?*,
<https://www.kasperk.cz/jak-to-u-nas-vypada> (5.3. 2022).

KUDY Z NUDY (2022): *Socha Jana Žižky z Trocnova*,
<https://www.kudyznudy.cz/files/8a/8acfa573-a2d0-4549-acd5-6017f05f343d.jpg?v=20200828012702> (5.3. 2022).

MEDIALIST (2022): *Jan Žižka*,
https://www.medialist.cz/wp-content/uploads/2016/10/jan_zizka-640x480.png (5.3. 2022).

OBČANSKÝ TÝDENÍK (2022): *Vozová hradba*,
<https://www.obcansky-tydenik.cz/wp-content/uploads/2016/11/husite-vozova-hradba.png>
(5.3. 2022).

OLOMOUCKO (2022): *Husité*,
https://olomoucky.rej.cz/sites/olomoucky.rej.cz/files/styles/article_image_full_node/public/field/image/husite.jpg.png?itok=mWRAYPSf (2.3. 2022).

OUTFIT FOR EVENTS (2022): *Kuše*,
https://www.outfit4events.cz/runtime/cache/images/redesignProductFull/mak_0501-01.JPG (5.3. 2022).

PINTEREST (2022): *Umění Fantasy*,
<https://www.pinterest.co.uk/pin/677228862690309333/> (5.3. 2022).

QUIZLET (2022a): *Husitský cep*,
https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRn1W-_qQrfJLuR0kPWKxau0GabXOgbtRRSdA&usqp=CAU (5.3. 2022).

QUIZLET (2022b): *Defenestrace*,
https://img.cncenter.cz/img/18/new_article/2284646-img-defenestrace-v0.jpg?v=0 (5.3. 2022).

SEIFERTO VÁ, L. (2003): *Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí*. Knižní klub, Praha, 88 s.

SETDEPO (2022): *Středověký katapult*,
<http://www.setdepo.cz/obchod/stredoveky-katapult/stredoveky-katapult/> (5.3. 2022).

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV V KLATOVECH, Archiv města Rabí, *Pamětní kniha Rabí 1922-1972*.

STO PLUS JEDNIČKA (2018): *Mýty o husitech*,
<https://www.stoplusjednicka.cz/myty-o-husitech-jaka-povest-provazela-bozi-bojovniky> (5.3. 2022).

SUPER HOBBY (2022): *MiniArt Housits*,
<https://i.redd.it/sgkmqommlz01.jpg> (5.3. 2022).

VELHARTICE (2022): *Hřbitovní kostel*,
<https://www.velhartice.cz/velhartice/fr.asp?tab=snet&id=8565&burl=&pt=HS> (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022a): *Bitva na hoře Vítkov*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/05/Adolf_Liebscher_-_Bitva_na_ho%C5%99e_V%C3%ADtkov%C4%9B_dne_14._%C4%8Dervence_roku_1420.jpg (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022b): *Obléhací věž*,
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/26/Grose-Francis-Pavisors-and-Moveable-Tower-Assaulting-Castle-1812.jpg> (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022c): *Václav IV.*,
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3a/VaclavIV.jpg> (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022d): *Trebuchet*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b2/Trebuchet_Castelnaud.jpg (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022e): *Donjon*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/Donjon_Ch%C3%A2teau_de_Vincennes.JPG (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022f): *Zikmund Lucemburský*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cd/Kunsthistorisches_Museum_Emperor_Sigismund_23062013_1.jpg (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022g): *Bitva u Lipan*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0e/Skupina_bratrsk%C3%BDch_vojev%C5%AFdc%C5%AF.jpg/1920px-Skupina_bratrsk%C3%BDch_vojev%C5%AFdc%C5%AF.jpg (5.3. 2022).

WIKIPEDIA (2022h): *Obraná věž hradu Stargard*,
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/89/20_Burg_Stargard_019.jpg/800px-20_Burg_Stargard_019.jpg (5.3. 2022).

WIKIWAND (2022): *Hradební ochoz*,
https://www.wikiwand.com/cs/Hradebn%C3%AD_ochoz (5.3. 2022).

YOUTUBE (2013): *Pavel Koutský: 44 husité proti všem, Dějiny udatného českého národa*,
https://www.youtube.com/watch?v=tkNdZW5dIU&t=73s&ab_channel=PavelKoutsk%C3%BD (2.3. 2022).

YOUTUBE (2016): *2 catapults out of popsicle sticks*,
https://www.youtube.com/watch?v=WpLFC_SOpXs&t=1s&ab_channel=Eureka (2.3. 2022).

YOUTUBE (2017): *Štíty království českého (05/10) - Hradý nedobyté*,
https://www.youtube.com/watch?v=hoTcfvF2ELQ&t=2s&ab_channel=ZEM%C4%9AHRAD%C5%AE (2.3. 2022).

ZPLUS (2022): *Palcát*,
<http://www.zplusz.cz/files/200/Uzbrane-26.jpg> (5.3. 2022).

11 Seznam obrázků a tabulek

Obrázky:

Obrázek č. 1: Schéma výchovně vzdělávacího procesu s přizvaným rodičem při online výuce

Obrázek č. 2: Vyznačená cesta pro zapnutí okna vývojář v PowerPointu 2019

Obrázek č. 3: Nerozstříhané dějepisné domino na téma starověká Indie (6. třída)

Obrázek č. 4: Očekávané výstupy zahrnující místní region v novém podání RVP

Obrázek č. 5: Učebnice zeměpisu Taktik

Obrázek č. 6: Učebnice zeměpisu Nová škola

Obrázek č. 7: Učebnice zeměpisu Nová škola DUHA

Obrázek č. 8: Učebnice zeměpisu SPN

Obrázek č. 9: Učebnice zeměpisu ČGS

Obrázek č. 10: Učebnice zeměpisu Fraus

Obrázek č. 11: Učebnice zeměpisu Prodos

Obrázek č. 12: Učebnice dějepisu Taktik

Obrázek č. 13: Učebnice dějepisu Nová škola

Obrázek č. 14: Učebnice dějepisu Nová škola DUHA

Obrázek č. 15: Učebnice dějepisu SPN

Obrázek č. 16: Učebnice dějepisu Fraus

Obrázek č. 17: Učebnice dějepisu Prodos

Obrázek č. 18: Učebnice dějepisu SPL

Obrázek č. 19: Brainstorming v PowerPointu s upravenými makry

Obrázek č. 20: Aktivita volení správné zbraně pro husitského válečníka

Obrázek č. 21: Husitské zbraně a jejich znázornění pro žáky

Obrázek č. 22: Opakování husitské revoluce pomocí doplňování slov do vět

Obrázek č. 23: Plán bitvy u Sudoměře se skrytým rybníkem Škaredým

Obrázek č. 24: Plán bitvy u Sudoměře s viditelným rybníkem Škaredým

Obrázek č. 25: Výsledek bitvy u Sudoměře s naznačenými posuny vojsk

Obrázek č. 26: Počítadlo vytvořené v PowerPointu pomocí maker

Obrázek č. 27: Hrací plocha hry Riskuj

Obrázek č. 28: Hrady v okolí obce Stachy

Obrázek č. 29: Okolí hradu Rabí v prostředí hry Kde to sakra?

Obrázek č. 30: Následky Třicetileté války na Kašperku

Obrázek č. 31: Inspirace k hádání balady Svatební košile pomocí velhartického kostela, zfilmované verze Svatební košile a knihy Kytice

Obrázek č. 32: Text z kroniky Vavřince z Březové o dobývání hradu Rabí s doplňujícími otázkami

Obrázek č. 33: Text kroniky Václava Hájka z Libočan o dobývání hradu Rabí s doplňujícími otázkami

Obrázek č. 34: 1. světová válka a založení ČSR očima obyvatel města Rabí

Obrázek č. 35: 1. světová válka a založení ČSR očima obyvatel města Strakonice

Obrázek č. 36: Úryvek z pokutních register Petra Voka z Rožmberka

Obrázek č. 37: Pozemková reforma a separatistické tendence na hradě Vimperk

Obrázek č. 38: Mapa na hledání kešek v obci Stachy

Obrázek č. 39: Zadní strana kešky

Tabulky:

Tabulka č. 1: SWOT analýza učebnice zeměpisu TAKTIK

Tabulka č. 2: SWOT analýza učebnice zeměpisu Nová škola

Tabulka č. 3: SWOT analýza učebnice zeměpisu Nová škola DUHA

Tabulka č. 4: SWOT analýza učebnice zeměpisu SPN

Tabulka č. 5: SWOT analýza učebnice zeměpisu ČGS

Tabulka č. 6: SWOT analýza učebnice zeměpisu Fraus

Tabulka č. 7: SWOT analýza učebnice zeměpisu Prodos

Tabulka č. 8: SWOT analýza učebnice dějepisu TAKTIK

Tabulka č. 9: SWOT analýza učebnice dějepisu Nová škola

Tabulka č. 10: SWOT analýza učebnice dějepisu Nová škola DUHA

Tabulka č. 11: SWOT analýza učebnice dějepisu SPN

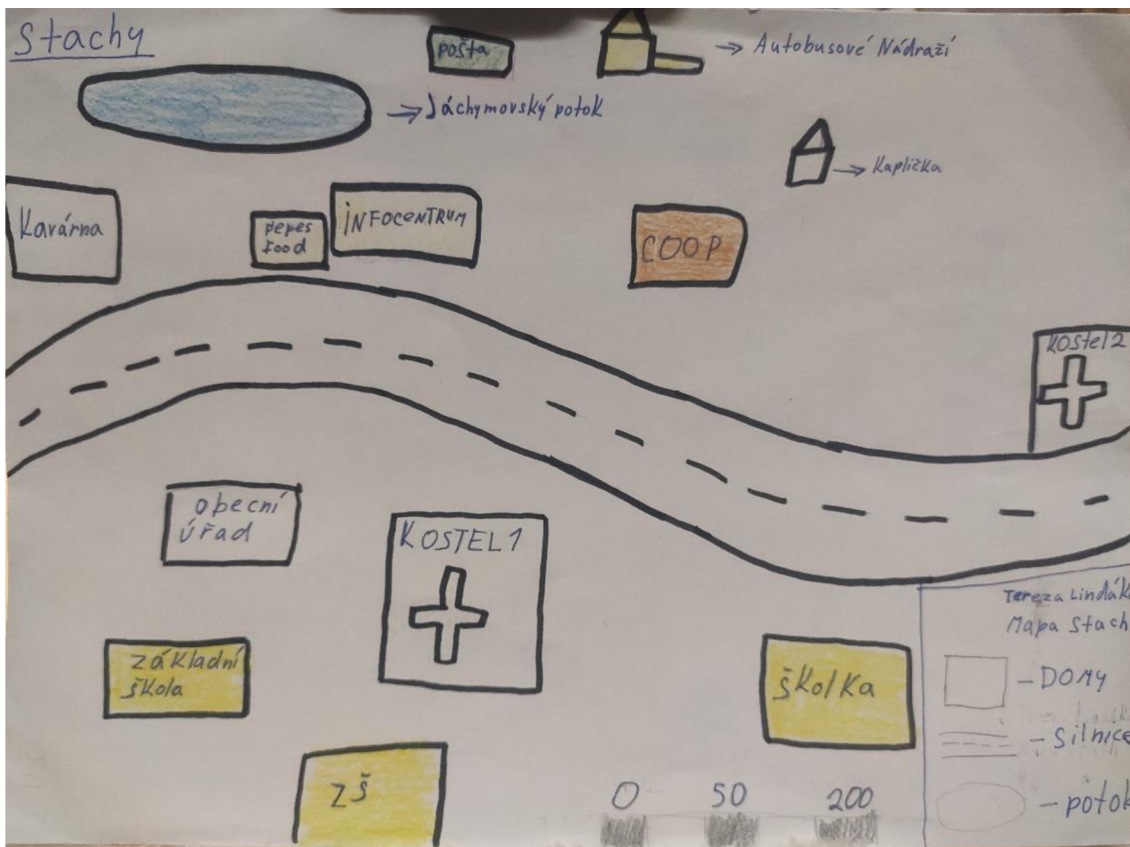
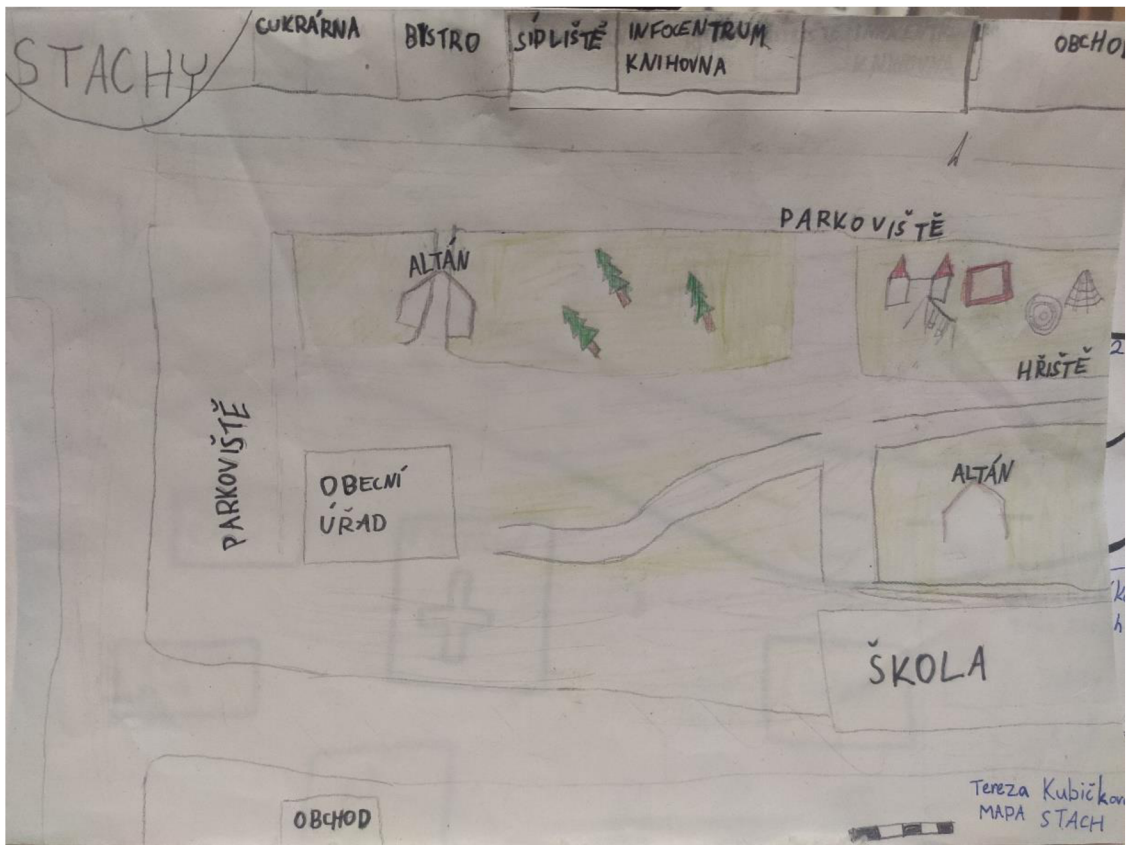
Tabulka č. 13: SWOT analýza učebnice dějepisu Fraus

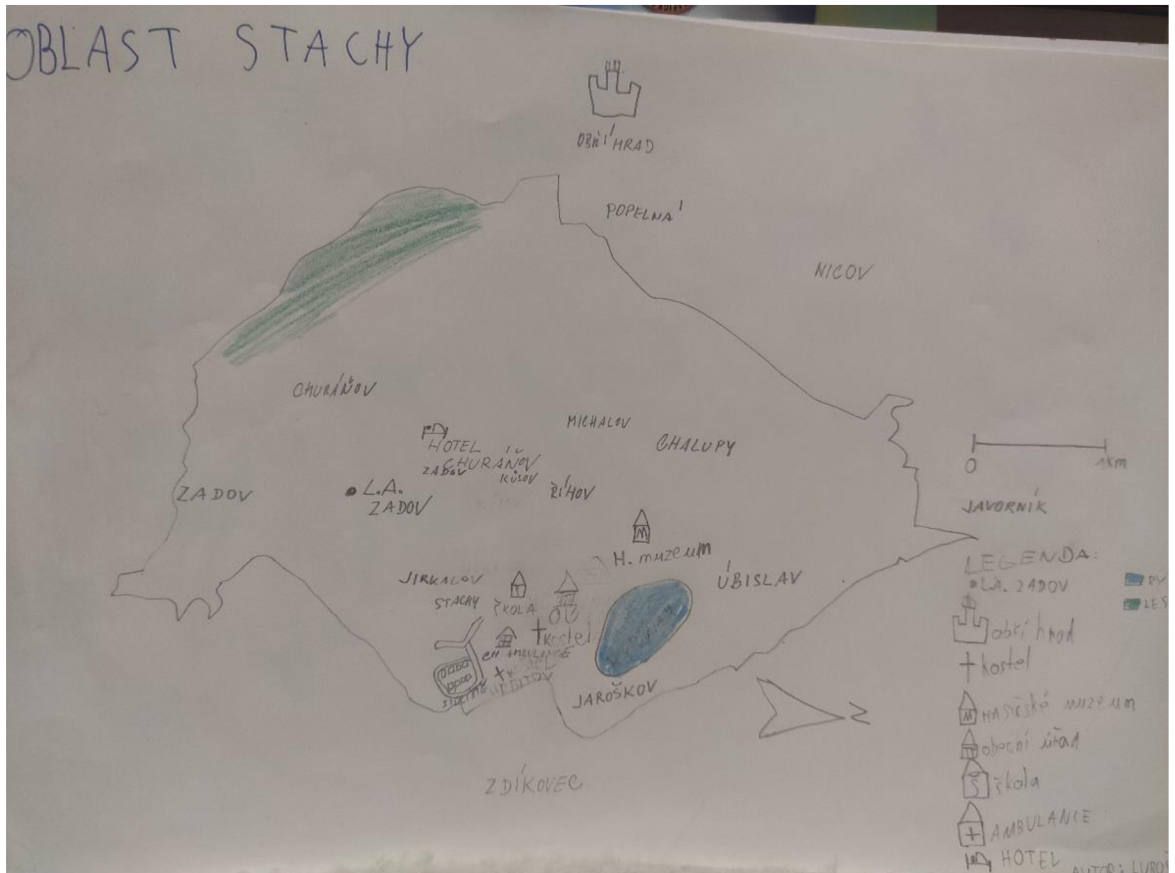
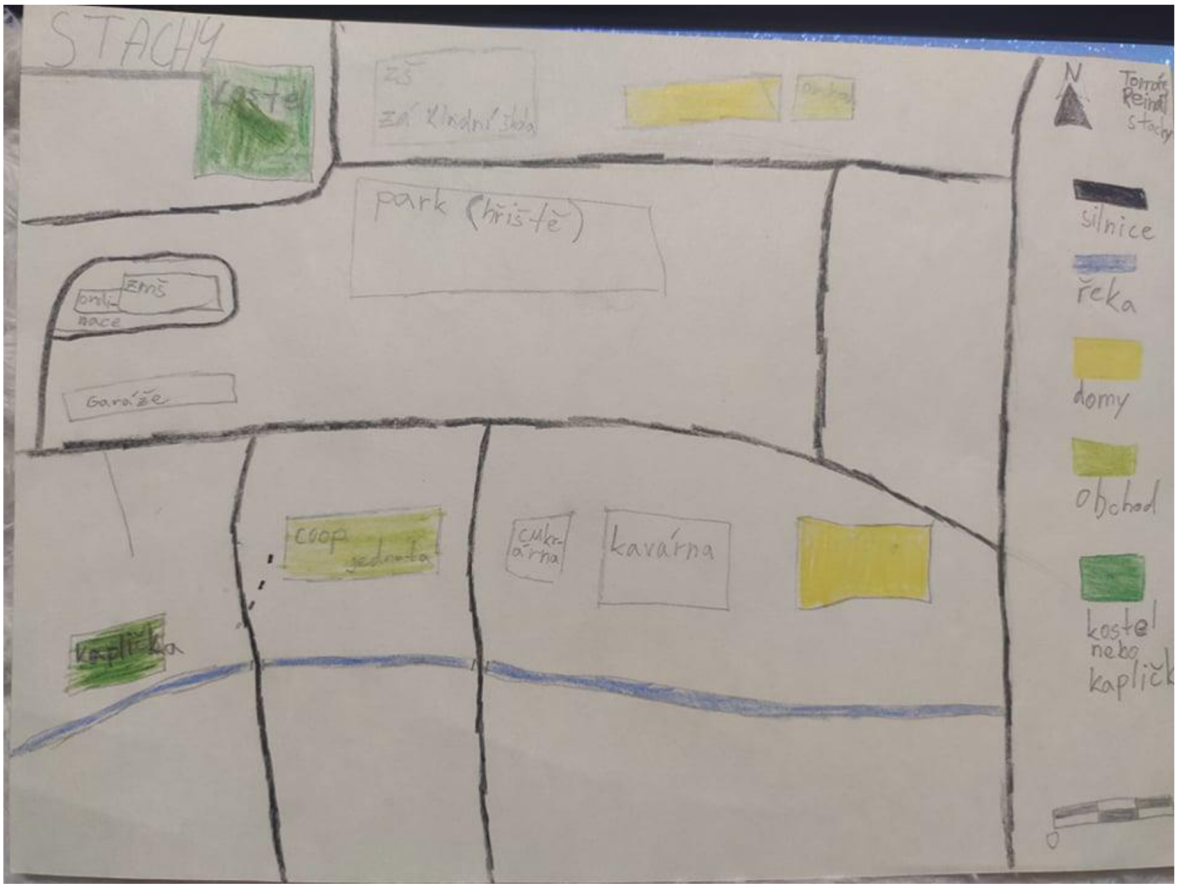
Tabulka č. 14: SWOT analýza učebnice dějepisu Prodos

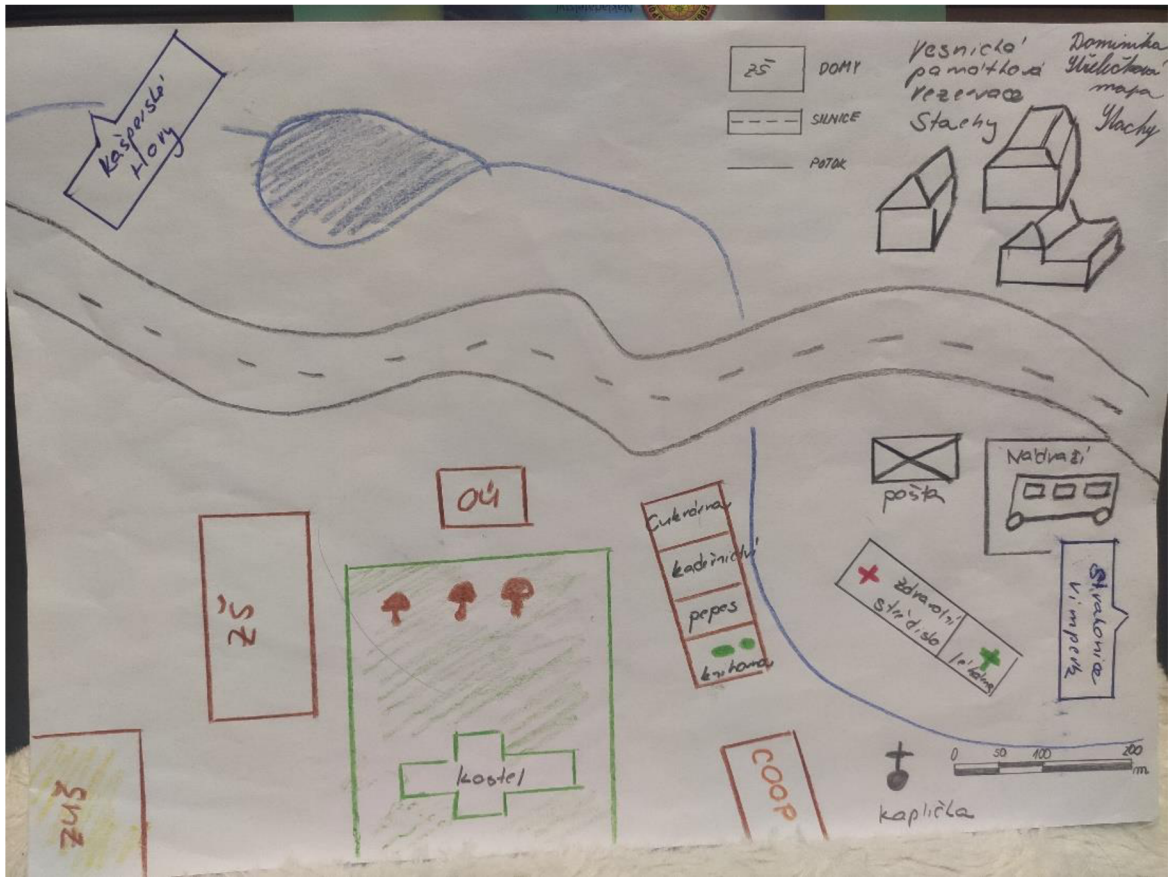
Tabulka č. 15: SWOT analýza učebnice dějepisu SPL Práce

12 Přílohy

Příloha č. 1: Mentální mapy žáků 6. třídy

Příloha č. 2 - dopis obráncům

Milý obránce,

jako správný katolík, jenž hájí pravou víru se musíš snažit porazit ty prachsprosté kališnické psy, jež stojí před mým hradem. Pokud by hrad dobyli, neměl bys šanci na přežití. Máš ale štěstí, jelikož hrad je přepevný. Kamenné zdi mého hradu dosahují 6 metrů šířky a nedokáže je prorazit téměř žádná zbraň. V posádce vás není mnoho, ovšem věřím, že se budete bit jako opravdoví muži, té jediné pravé církve, a nepodlehnete přesile.

Když jsem hrad nechal stavět, byl připraven podle nejmodernějších architektonických prvků, aby odolal veškerému možnému útoku. Za zdmi hradu se rozprostírá široký příkop plný vody, přes který vede pouze padací most.

Nesmíš jej zapomenout zvednout, až tví nepřátelé zaútočí. Věže na tvých hradbách jsou takzvané *bergfrity*, ze kterých budeš moct na nepřátele házet kamení. Navíc jsem vymyslel úžasnou vychytávku. Ve věži jsou malé díry (*střílny*), skrz které se dá dokonale střílet z kuše, no nejsem báječný vynálezce? Ehm, zpět k obraně a riskování tvého života... Kdyby se, nedej bože, dostali až za první hradní bránu, čeká je překvapení v podobě druhé

hradní a později třetí hradní brány, které jsou všechny opatřeny **padací mříží**. Na hradbách lemuujících tvůj hrad je poté **podsebití**. Ty si asi už nepamatuješ, na co to bylo, ale když pod tebou budou útočníci, tak nemají šanci tě trefit a ty na ně skrz díru v podlaze můžeš lít **vařící vodu, smolu** nebo klidně i polévku co zrovna uvařila naše milá kuchařka Marta. To nechám na tobě.

Pokud se ovšem tví nepřátelé dostanou přes veškerou obranu, již jsem popisoval, neváhej nic a schovej se v **donjonu**. Jo ty zase nevíš, co to je. Proč jsem si najímal takové obránce... Donjon je ta obrovská věž uprostřed hradu, do které se dá dostat jedině přes lávku v druhém patře. Tu lávku za sebou strhni a čekej, jestli tě s posilami nedokážu včas vysvobodit. Nemusíš se bát, nepřátelé se do věže nemají šanci dostat. Maximálně Vás můžou nechat vyhladovět, ale na to ty musíš být zvyklý, vzhledem k tomu, jaký si měl u mě plat.

Bůh, nechť tě provází při bránění mého hradu, a hlavně ať jsi stále pevný ve své víře!

Tvůj pán,

Jan z Rýzemberka

Příloha č. 2 - dopis dobyvatelům

Milý Čeňku,

již brzy přijde čas, kdy zaútočíš na hrad těch nechutných d'áblových spojenců. Velmi si cením tvých služeb již od pražské defenestrace, kde si spolu s Želivským vedl útok na radnici. Tentokrát to bude ovšem horší. Nečeká tě pouze budova bez obrany, ale velmi dobře hlídaný a opevněný hrad. Proto bych ti chtěl dát nějaké rady.

Když přitáhneš k hradu, musíš mít dobře zásobované vojsko. Přece nechceš útočit hladový? Že jsi to ty, tak ti pošlu svého nejlepšího architekta, aby ti sestrojil katapult. Kdyby ani to nestačilo, dám ti na cestu bombardu. To je to obrovské dělo, co jsme ukradli z plzeňské zbrojnice. Když s ním zamíříš na bránu hradu, nemá šanci vydržet víc jak jednu/dvě rány. Bohužel do něj musíš mít ale dobře opracovaný kámen ve tvaru koule, a ten zřejmě v okolí nenajdeš. Proto používej na všechno ostatní katapult. Do něj můžeš dávat balvany, ale i něco o dost horšího. Když ti, nedej bože, zemře kůň, tak ho pošli katapultem do hradu. Jsem zvědavý, co tam s ním budou dělat. (Případně jim tam můžeš poslat i veškerý obsah

kadibudek, však oni si rozmyslí, jestli v takovém prostředí budou hrad bránit).

Pokud by nepomohlo ostřelování hradu, můžeš zkusit se do hradu **podkopat**.

Udělej tunel pod hradbami, tam dej nálož střelného prachu a jen se z dálky dívej, jak se hradby rozletí. Jenže pod

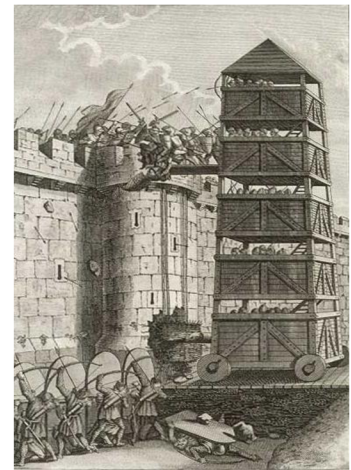
tímhle hradem je skála co? Tak to zkus přímý útok

na hrad **beranidlem**. Poraz velký strom a začni

s jeho kmenem mlátit do brány. Doporučuji ten

kmen zakrýt střechou, aby tě obránci nemohli

střelit z kuše. Jestli se ti nepodaří prolomit bránu,

zkus si prostě vzít **žebřík** a přelézt s ním hradby. Můžeš zkusit postavit i **oblézací věž**, ale myslím, že to je až moc složité řešení.

Jestli se ani tak nedokážeš do hradu dostat, zkus s posádkou hradu **vyjednávat**. Já vím, že jsou to bezbožní katoličtí psi, jenž nám upálili

mistra Jana, ale musíme jim ukázat, že jsme lepší než oni. Ale pamatuj,

kdyby se ti vzdali, nesmíš jim zkřivit ani vlásek, to by byl smrtelný hřích.

Pokud se ti nevzdají, tak je nech bez milosti vyhladovět. Však oni si

rozmyslí, jestli se budou bránit s prázdným žaludkem. Hlavně ale musíš

mít víc jídla než oni.

Tvůj přítel a velitel,

Jan Žižka z Trocnova

	Category1	Category2	Category3	Category4	Category5	Category6	Final
Name	Jan Žižka	Husitská víra	Husitské bitvy	Králové v době husitské	Na zamyšlení	Letopočty	
100Q	Kde se narodil Jan Žižka?	Kdo dal základ husitské víře a zemřel za to?	Kolik bitev prohrál Jan Žižka?	rál vládl v době vypuknutí husitské rev	Proti čemu bojoval mistr Jan Hus?	Kdy byl upálen mistr Jan Hus?	Jakou bitvou skončila hlavní část husitské revoluce?
100A	V Trocnově	Jan Hus	Žádnou	Václav IV.		6.7. 1415	Bitva u Lipan
200Q	Jaký hendikep je typický pro Žižku?	Proč se husitům také říká kališníci?	Jakou zbraň používali husitští bojovníci?	Který král usiloval o trůn v čechách v době husitské revoluce?	Byl Václav IV. dobrý panovník?	Kdy došlo k první pražské defenestraci?	
200A	Částečná, nebo úplná slepota	Podle kalichu v jejich znaku	Například cep, sudlice atd.	Zikmund Lucemburský		1419	
300Q	Jaká je typická zbraň pro Žižku?	Co znamená, že kališníci přijímají pod obojí?	Jaká slavná bitva byla svedena u Prahy a na její počest zde stojí jezdecká socha Jana Žižky?	Jak se jmenoval otec Zikmunda a Václava IV.?	Proč husité neměli rádi Zikmunda? Co mu bylo vyčítáno?	Kdy byla bitva u Sudoměře a na Vítkově?	
300A	Palcát	Jí tělo a piji krev Kristovu (víno a chleba/hostie)	Bitva na Vítkově	Karel IV.		1420	
400Q	Jak se jmenuje hodnost Jana Žižky v době husitských válek?	Jak se jmenuje program husitů?	Čím husitská armáda nahrazovala nevýhodu proti katolické jízdě?	Sympatizovali husité se Zikmundem Lucemburským?	Jaký byl Jan Žižka?	Kdy zemřel Jan Žižka?	
400A	Husitský hejtman/Táborský hejtman, vojevůdce	Čtyři pražské artikuly	Bojovými vozy	ne		1424	
500Q	Kde přišel o zrak Jan Žižka?	něz stál v čele pražských radikálních t	Jmenuj alespoň tři husitské bitvy	Jak zemřel Václav IV.?	Kdo podle vás bojuje za správnou věc - katolíci, nebo husité?	Kdy byla bitva u Lipan?	
500A	V dětství a u hradu Rabí	Jan Želivský	Lipany, Sudoměř, Tachov, Domažlice atd.	Dostal mrtvici/ náhlá smrt		1434	

Příloha č. 5 – Kahoot! Dobývání zlata na Šumavě

Otázka č. 1

Kde se nachází jedno z největších nalezišť zlata v ČR?

27

0 Answers

▲ Kašperské Hory	◆ Jáchymov
● Kutná Hora	■ Ostrava

1/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 2

Kdy byly Kašperské Hory osídleny?

28

0 Answers

▲ Ve 12. století	◆ V 16. století
● Za doby Keltů	■ 40 000 let př. n. l.

2/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 3

Do Kašperských Hor vedla nejdůležitější šumavská, jak se stezka jmenovala?

18

0 Answers

▲ Stříbrná	◆ Solná
● Kašperská	■ Zlatá

3/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 4

Na kterém obrázku je hrad Kašperk?

28

Kahoot!

0 Answers

4/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 5

Kde jinde bys ještě hledal na Šumavě zlato?

16

Kahoot!

0 Answers

▲ Už nikde není, jen v Kašperkách

◆ Ve Vímperku

● V Otavě

■ Na Stachách

7/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 6

Jak se jmenoval poslední důl v Kašperských Horách zavřený v roce 1998?

18

0 Answers

▲ Důl Zázraků

◆ Lom František

● Štola Naděje

■ Důl Amálka

5/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 7

Byla štola Naděje i poslední zlatý důl v ČR?

18

0 Answers

True False

6/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

Otázka č. 8

Byl jsi někdy v Kašperských Horách?

19

0 Answers

Ano Ne

Možná Co tam?

8/8 kahoot.it Game PIN: 9163526

1

Jako první zastávka byl zvolen park, kde rostou houby – hříby. Je to kvůli tomu, že nedaleko parku byla benzinová pumpa, která se zavezla v 60. letech hlínou z lesa. Z této hlíny rostou houby a Stachy se tím staly velmi slavnými.

Do 1) doplň KR

2

Druhá zastávka je památník obětem 1. a 2. světové války. Před sebou máte ještě kostel Navštívení Panny Marie, který byl přestavěn za peníze tzv. světáků. Světáci byli lidé, co se snažili najít uplatnění v cizině anebo např. u cirkusáků. To neslo dost peněz a díky tomu jsme si mohli postavit takto obrovský kostel. Závistiví sousedé mu hanlivě říkali hovadský, právě pro jeho velikost.

Do 2) doplň ÁL

3

Třetí zastávka je u hřbitova, kde je pochován Josef Klostermann (ne ten spisovatel Karel Klostermann). Josef je znám jako „poslední žijící šumavský obr“. Žil v dnešním Michalově a měl obrovskou sílu. Říkalo se o něm, že dokáže bez problému zvednout naložený vůz. Byl velmi zbožný a hodný. Více se o něm můžete dozvědět v knize Karla Klostermanna: *V ráji šumavském*.

Do 3) doplň OV

4

Kaplička stojí vedle „divotvorné léčivé“ studánky. Uvnitř kaple si všimněte obrazu Piety (tak se říká obrazu, kde je Panna Marie s Kristem po jeho sněti z kříže), který je opředen pověstmi. Ta nejslavnější říká, že pokud obraz ztmavne tak se blíží neštěstí a špatné časy. Naopak když je světlý tak se bude dobře dařit. Všimněte si, že pravý roh obrazu je černý. Budeme doufat, že se nic nestane! U této kaple se také naposled modlili světáci, než šli do světa.

Do 4) doplň ÁCI

5

Našli jste poslední kešku, gratuluji! Je umístěná naproti roubenkám, které jsou unikátní a památkově chráněné od roku 1995. Jsou to typické ukázky pošumavské architektury. Těchto roubenek je v obci ještě víc, ale jsem si jistý, že je sami dobře poznáte. Doplníte si pracovní list s mapou a potom mi ve škole při příští hodině řekněte tajenku a dostanete jedničku a sladkost dle výběru!

Do 5) doplň 1578

6

Takto bude vypadat každá kartička, kterou najdete. Vždy pozorně čtěte, co je napsáno na obou stranách, a zaznamenávejte si informace do pracovního listu s mapou.

Příloha č. 7 – Úkryty kešek

Úkryt č. 1

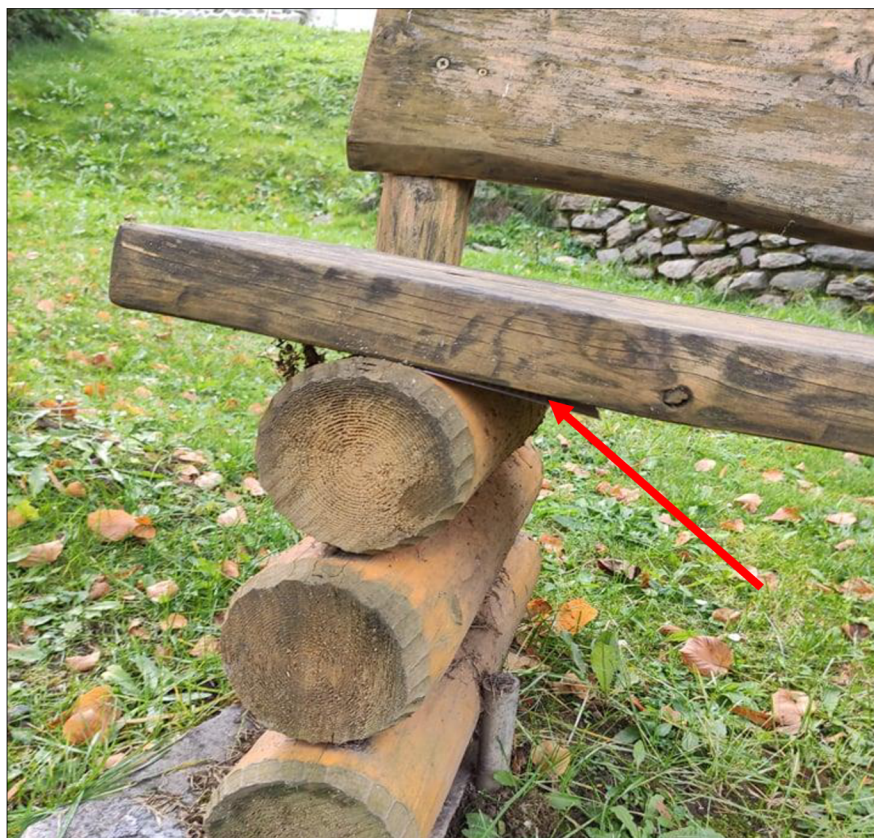
Úkryt č. 2

Úkryt č. 3

Úkryt č. 4

Úkryt č. 5

